

NGUYỄN NGỌC TỬ

tập truyện ngắn

GIẢI THƯỞNG HỘI NHÀ VĂN VIỆT NAM 2006

GIẢI THƯỞNG VĂN HỌC ASEAN 2008

CÁNH ĐỒNG
BẮT TÀN

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

CÁNH ĐỒNG BÁT TÀN

BIỂU GHI BIÊN MỤC TRƯỚC XUẤT BẢN ĐƯỢC THỰC HIỆN BỞI THƯ VIỆN KHHTH TP.HCM

Nguyễn Ngọc Tư, 1976

Cánh đồng bất tận : truyện ngắn / Nguyễn Ngọc Tư. - Tái bản lần thứ 22 - TP. Hồ Chí Minh : Trẻ, 2010

213 tr. ; 20cm.

Nội dung: Cãi oi ; Thương quá rau răm ... ; Cánh đồng bất tận...

1. Truyện ngắn Việt Nam — Thế kỷ 21. 2. Văn học Việt Nam — Thế kỷ 21. I. Ts

895.92234 — dc 22

NS73-T88

NGUYỄN NGỌC TỬ

tập truyện ngắn

CÁNH ĐỒNG
BẤT TÂN

Tái bản lần thứ 22

NHA XUẤT BẢN TRÉ

Mục lục

Cái oil

7

Thương quá rau răm

17

Hiu hiu gió bắc

27

Huê lấy chồng

37

Cái nhìn khác ngoài

49

Nhà cổ

63

Mối tình năm cũ

73

Cuối mùa nhan sắc

85

Biển người mệnh mông

99

Nhớ sông

113

Dòng nhớ

121

Duyên phận so le

135

Một trái tim khô...

145

Cánh đồng bất tận

155

Mỗi lần nghe câu hát "Gió đưa cây cải về trời.
Rau răm ở lại...", tôi hơi quạu, ông bà mình quá
hiền lành đi, thí dụ có bị phụ phàng, thì cũng cố
chanh chua, hần học một tí, "Gió đưa thẳng quý
sứ về thành. Để tui ở lại chành ành... đấng cay".
Đau, tức vậy mà trách cứ nhẹ hều...
Dường như người ta vẫn yêu, đến mức không
thể giận đối, nặng lời. Và mình thì chưa bao giờ
yêu ai đến như vậy?!!!

Cải ơi!

Đoàn ca múa nhạc giải tán, thằng Quách Phú Thành dẫn ông già Năm Nhỏ về ngã ba Sương, Thành có nhỏ bỏ mới quen bán quán ở đó. Con nhỏ tên Diễm Thương, nghe hay, mà khuôn mặt cũng hay, không đẹp nhưng bình thản, lạnh trơ, vui buồn không ra, đồ ai biết nó nghĩ gì. Nó hát mái tóc nhuộm vàng hoe chom chớm như rễ tre, nhìn hai người, cười héo hắt, “Ăn bám mà kéo theo cả bầy”. Thành cười hề hề, bảo “Ông Năm, bạn anh. Dễ thương lắm”.

Đêm đó ông già không ngủ được, thằng Thành đi chơi nửa đêm mới mò về, thấy ông ngồi khom rọm ngoài vách mừng, điều thuốc cháy lập lòe soi bộ râu xơ xác. Thành mở dầy giày, hỏi, “Nhớ đoàn quá, ngủ không được hả tía?”.

Ông già lác đầu, thờ dài, nghe buồn xao xác như lá rụng hoa rơi, than điệu nẩy hồng biết cách nào tìm cho ra con Cái.

Ông đã đi tìm con nhỏ gần mười hai năm, đã đi qua chợ qua đồng, tới rất nhiều quê xứ. Lúc nhỏ Cái mười ba tuổi, một bữa mẹ chơi nó làm mất đôi trâu, sợ đòn, nó trốn nhà. Rồi con nhỏ không quay lại, vợ ông khóc lên khóc xuống, bảo chắc là ông để bụng chuyện nó là con của chồng trước nên ngược đãi, hà khắc, đuổi xua. Ông lấy trời đất, thần phật, răn rít và cả kiếp sau (mặc dù cũng chưa biết nó ra làm sao) ra thế nhưng bà không tin, giận chẳng nhìn, chớ thêm cười nói. Người ta còn đồn đãi ông giết con nhỏ rồi lấp ở một chỗ đất nào, họ ùn ùn lại coi. Ông khăn gói bỏ xứ ra đi, bụng dạ đình ninh dứt khoát tìm được con Cái về.

Ai dè, biến người mệnh mông. Mới chân, ông xin làm sai vặt trong đoàn ca múa nhạc, để trước giờ diễn, ông mượn cái micro nói vài câu “Cái ơi, ba là Năm Nhỏ nè con...”. Bữa nào thằng Thành nhớ nhà, nghe câu ấy nó cũng rướm nước mắt, bảo “Con thương ông già con quá, tía ơi”. Hôm đi ba Thành còn cầm cây rượt nó chạy ngời ngời, nhảy xuống đò, nó ngoài lại nói để con làm ca sĩ nổi tiếng cho ba coi, thấy ông dứ cây lên trời. Hai năm, ông già đã chông đầu cây xuống đất, tựa vào đó để bước đi, tên tuổi Thành mờ昧. Thành bùi ngùi, người ta Quách Phú Thành nổi tiếng Hồng Kông, tui thiếu có chữ h, lệt đệt bên hồng

Chợ Lớn. Nhiều bữa hát ế ngoi ngóp nằm nghe mưa dầm, nhiều bữa đứng soát vé bị bọn du đặng địa phương rượt chạy xít khói, Thàn muốn về nhà nhưng sợ ông già cười thúi mũi.

Y hết, ông già Năm Nhỏ cũng có nhà mà không về được. Đâu đâu quá trời đất rồi, cái cánh bà con hàng xóm xâm xì, chỉ trỏ, người ở xa còn thuê đồ dọc lại nhà ngó nghiêng, đâu, thằng cha giết con đâu? Đâu, con nhỏ bị chôn chỗ nào? Đâu quá chừng đâu, khi ông nhìn sâu trong ánh mắt của vợ mình thấy không còn lấp lánh thương yêu, chỉ tối tăm những ngờ vực, hoài nghi, và bữa ông đi, bà đứng giữa nắng trưa, cuốc đất (chỗ đất còn mới tinh ông vừa lên liếp).

Nên ông Năm Nhỏ trụ lại ngã ba Sương, tiếp tục cuộc kiếm tìm. Ông mượn một cái nhà nhỏ như hộp quẹt, đủ cho hai người còm nhom chui ra chui vào, vét túi trên túi dưới sắm một chiếc xe kéo có dàn nhạc sống xập xình, kéo thằng Thàn theo. Ngày chạy ra bán ở chợ rau chợ cá, tối ghé vài quán nhậu, khuya về đậu ở ngã ba, xe kéo kéo của ông nổi tiếng nhờ giọng ca nhừa nhựa của thằng Thàn, nhờ giữa hai bài hát có mục “nhấn tìm con” buồn ác chiến.

Ngã ba Sương nhiều đêm thốn thức trong tiếng “Cái ơi!!!...”, nghe ngắc ngoài như tiếng chim kêu tao tác giữa lưng trời. Một bữa Diễm Thương bước ra, thảng thốt gọi “Ba!”. Ông già đứng im sững, ngờ ngác giầy lạt, môi run

lập bập hỏi Cái phải hôn con. Diễm Thương gật đầu. Thiệt con là Cái hả? Diễm Thương níu tay ông rưng rưng gọi thêm một tiếng Ba tha thiệt. Ông già nấn đầu, nấn vai nó với một nỗi vui chày tràn, trời đất, ba nhìn không ra, bầy lớn dữ dần vậy. Ông đi vài bước, ông day lại nhìn Diễm Thương (cho chắc là nó đang đứng đây, và có thiệt trên đời), ngược về phía trời sao, rồi ngó thàng Thành, ông cười, để miệng muốn méo sao thì méo, “Tía kiếm có con Cái rồi, để ợt hà mây ơi”. Nghe giọng đúng là cuộc hành trình rông rãi mười hai năm khép lại ở đây rồi. Ngày mai ông dẫn Diễm Thương về Cỏ Cháy, ngay trên chuyến tàu đầu. Vợ ông ra cửa che tay khum khum trên trán, hỏi ai vậy cà, ông nói con Cái chớ ai, bà mừng hết lớn, phải còn trẻ thể nào bà cũng nháy cà tung. Ông sẽ đưa nó đi dài xóm, khoe “Con Cái tui về đây nè, bà con coi, nó lớn quá chừng hen”, trong lòng không giấu được hả hê (vậy mà mấy người nói tui giết nó).

Nghĩ đến nó, nước mắt ông tuôn dài. Diễm Thương cười, đứng dậy khoan khoái phui tay, nói không ngờ mình diễn quá hay, rồi nó khom người, nhìn sâu vào đôi mắt ràn rụa của ông già, mặt tinh bơ ba khía, mĩa mai, “Tui giỡn đó, ông làm ba kiểu gì mà không nhớ mặt con gái mình?”.

Và cơn mơ hết. Diễm Thương đi gom tiền thắng độ, đăm tiếp viên léo nhéo nhìn ông già sao mà để tin, làm họ

mắt mấy chục ngàn. Diễm Thương lạnh lẽo cười, cái mặt nó hay hết biết, kiếm tiền để ợt mà chẳng gợn lên chút dắc ý nào. Ông Năm bê bâng ngồi đó, bê bâng lau nước mắt, cười héo queo héo quắt. “Con nhỏ giỡn có duyên hết hồn” mà trên khuôn mặt vẫn còn đầy ứ những thương yêu. Thằng Thành ứa lòng nhìn ông Năm già đi khủng khiếp, nó giận muốn bóp cổ nhận nước Diễm Thương cho rồi, khi con nhỏ nhơn nhơn trở qua, giờ nắm tiền, rủ đi ăn hủ tiếu.

Trò diễn kết thúc, ông già nằm rũ, đúng hai ngày lời nhấn chìm con Cái lại mệnh mang ở ngã ba Sương. Con Diễm Thương bức lấm, nó gặp Thành là đá ghé quang ly, nó nói ống đừng mắc công tìm, con Cái chắc chết ngác rồi. Sao tui thù con nhỏ đó quá trời, có nhà mà bỏ, có cha có mẹ mà không thêm... Cái thứ người đó, cho nó chết bờ chết bụi cũng đáng. Rồi nó nghẹn ngào, còn tui, người ta đã quang ở đây mười tám năm, mà không ai trở lại tìm, tui chờ hoài... Thành mới hay đời con nhỏ cũng buồn, hai đứa ôm nhau, thờ dài nghe cả vành tai tê tái.

Tối đó, Thành nằm gác tay lên trán, nói “Mai mốt con dẫn nhỏ Diễm Thương về lạy ông già con à, tía Năm. Tính thương chơi thôi nhưng bây giờ thành thiệt rồi”. Ông Năm phẩn khởi, vậy hả, vậy à, phải làm đám cưới tử tế cho con nhỏ đỡ tui, để tao làm ba nó, đại diện cho đảng gái làm sui chơi.

Mùa nắng quay trở lại, ngã ba Sương mọc thêm chùng chục quán nhậu nữa, muốn hay không cánh công an phòng chống tệ nạn xã hội cũng phải để ý cái chòm lu bu này. Phía báo đài đang dòm ngó. Một bữa, họ ập vào, quay phim, chụp hình búa la xua. Đám tiếp viên che mặt, ôm đầu, chỉ có Diễm Thương là điềm nhiên trở mặt ngó.

Phóng sự phát lên tivi, cái nhìn đó như dấu hỏi nao lòng, tôi đây nè mà ba má ở đâu? Có nhận ra tôi không? Có nghe đau lòng? Thằng Thành thấy cảnh người yêu tính bơ ngời trên đùi ông khách, buồn quá, bỏ đi uống rượu. Sáng sau, ông Năm dúm vô tay Thành ít tiền biểu “đưa con nhỏ về nhà”. Thành Thành nói:

- Con không đành lòng để tía ở lại một mình.
- Vậy bây giờ nào nhìn con nhỏ khổ hoài sao?

Một sớm, hai đứa dắt nhau đi, ông già nhìn theo cho đến khi bóng chúng chìm giữa mịt mù. Cả nhà Thành hết hồn vía dồn lại ngó nhau, nhận ra đứa con gái này lên ti vi hôm trước, và Diễm Thương ngao nghể cười, hỏi bác ơi, mấy giờ có chuyến tàu ra thị xã. Mờ chiều, đám trẻ trở lại, mặt con Diễm Thương vẫn thản nhiên nhưng thằng Thành buồn tê tái.

Con người ta, hết đau bề này tới đau bề khác, ông Năm xa xót nhìn hai đứa trẻ chơi vui mát đường về. Diễm Thương nói tui mắc cười quá ông Năm à, tui lên ti vi để

cha mẹ nhìn mà họ không biết tui là ai, còn người dung liếc ngang là nhớ liền.

Ông già Năm Nhỏ lạng người đi, tự hỏi, bây giờ ông lên ti vi, con Cài có nhận ra ông không. Câu trả lời là có, ông đã dắt con nhỏ đi hái xoài chín trong vườn hoang, đã chặt chuối làm bè dạy cho nó lội, thả trâu, chơi diều, ông đã cồng con nhỏ đi tát mấy vạt đồng đến khám bệnh chỗ ông bác sĩ già, mỗi khi nó nhức đầu, sổ mũi. Cây kẹp nhỏ, mớ dây thun khoanh, mấy cục kẹo dứa vung vỉnh trong túi áo mỗi khi ông đi chợ về... Tất cả những thứ đó, ông nhớ mồn một thì nhớ Cài chắc chưa quên. Ông già muốn lên ti vi để nhấn đứa trẻ bỏ nhà rằng, về đi con ơi, đôi trâu có sá gì!

Đăng tin trên truyền hình đất đỏ, mà lần nào lại phòng quảng cáo ông cũng phải đòi co, đòi phải đọc theo ý mình, trong đó có đoạn, “Con không về ba nhớ đã đành, má con còn giận ba, không nhìn mặt”. Người ta cười, trên đài chứ có phải chợ trời đâu mà muốn nói gì cũng được. Ông giận, quày quả về nhà, nghĩ cách tự mình lên tivi. Chỉ tội, câu nói gọn hơ vậy mà ông chưa có dịp gởi lời. Có lần, ông đậu xe kẹo đầu chợ, thấy người ta làm phim vụ lấn chiếm lòng lề đường, người hốt thùng múng cá rau bỏ chạy, ông sượng rơn lãng xăng chạy tọt chỗ nẩy ló mặt đăng kia, mấp máy câu “Cài ơi...” (mà vô phim người ta đã xóa mất tiếng còn đâu). Chỉ mong được thấy mình trên tivi, một

khuôn mặt teo héo sạm đen dưới những sợi tóc ngà màu trắng xóa, một thân hình gầy guộc, lưng đã chòm còng... “Minh thêm lên tí vi muốn chết giặc mà không được, còn mấy ông cán bộ ngồi chình inh trong đó hoài, thấy mắc ngán, ông già Năm Nhỏ than thở với thằng Thành, nói sao tao muốn làm bí thư tỉnh quá”. Thành kêu, trời ơi, chi vậy tía. Ông cười, lên tivi chớ chi, lúc đó tao đường hoàng nói chuyện với con Cải, tao nói từ từ, nhắc chuyện xưa cho nó nghe. Thằng Thành cũng cười, tưởng tía làm lớn để lo cho dân, ai dè cũng bo bo cho mình.

Họ ngồi đụt mưa dưới một hàng ba trường tiểu học. Nước đổ trắng trời. Mùa còn ướt lạnh dài dài. Thằng Thành lo ở nhà mưa dột ướt đầu giường, về không có gối để nằm, không mền để đắp. Diễm Thương biết có chạy qua không hay là bạn khách, bạn cười cợt (mà lòng nào nể) biểu uống với em chút nữa đi anh. Thành chẹp miệng, buồn quá tía ơi. Mê văn nghệ văn gừng nên chừng nấy tuổi đầu rồi mà nghèo quá chừng, đến nỗi không lo được cho nhỏ Thương. Ông già Năm Nhỏ thấy thằng Thành xuống nước mát. Ừ tối nay, ông cũng thấy mình hoang mang buồn bã rã rời, như sắp đến cuối đường rồi, mà không biết chắc có nhà mình phía đó. Ông thở dài ứ hự, chống tay liêu xiêu đứng lên, bảo, mưa chắc còn dài, thôi dấm mình về, nhỏ.

Đêm đó, thằng Thành ôm ông già Năm ngủ, nó kêu lên, tía ốm dữ dần thiệt, xương tía cắn con đau quá chừng. Ông

già cười, ờ, chề mai một không có mà ôm nghen con. Thằng Thành hỏi ông nói vậy là có ý gì, ông hỏi ngược lại, chớ bộ mấy tính cưới vợ rồi mà còn chun qua ngủ với tao? Thành cười, ờ há ở hen. Mắc cười, ông còn rừ rì tính chuyện nấu mâm cơm cúng trời đất để sáp nhập nhỏ Diễm Thương về nhà bên này, sắm cái tủ thuốc lá để cho nó buôn bán vật thì thằng Thành đã ngáy o o. Nửa đêm, Thành giật mình tỉnh giấc, không thấy ông già, nó ngật ngữ ngồi dậy, trên bụng rớt xuống một gói tiền. Xe kéo kéo vẫn còn nguyên, Thành kéo cửa bước ra ngoài. Ngã ba Suong đã tắt đèn, những con đường hun hút mù mịt dưới mưa, như không cần biết đến từ đâu, chỉ biết gặp ở đây, phút này. Thằng Thành lâu bầu, hông biết ông già chừng này mà đi đâu vậy cà.

Ông Năm đi ăn trộm chớ đâu. Ông lội bộ gấn năm cây số trong mưa sục sùi vô trong xóm, ghé chỗ lò mổ, dắt đôi trâu đem đi. Ông làm gọn gàng như với đôi trâu ở nhà. Sáng ra ông trở lại, ghé đúng ngôi nhà có hàng so đũa cặp mé lộ, ông thấy một đám người đang tao tác đứng ngồi, ông hỏi, mua trâu hôn, tui kẹt tiền đem bán đây nè. Chủ nhà chạy ra la lên, trời ơi, bắt ổng lại, ổng ăn trộm của tòi. Ông Năm giả đồ hết hồn, nhưng trong bụng thấy trùng ý, bảo, từ từ, tui có chạy đâu mà sợ. Từ nhà người ta đưa ông lên áp, áp giải lên xã, ông ra bộ sợ sệt, luôn miệng nhắc, mấy chú nhớ kêu đài truyền hình xuống nghen, phải quay tui để dân người ta cảnh giác. May, đài tỉnh chạy xuống

phóng viên một tờ báo cũng nhảy xỏ theo, dọc đường hăm hờ rút sẵn tít “Tên trộm đang tri”. Họ phỏng vấn ông chủ lò mố, phỏng vấn trưởng công an xã, cuối cùng, ông Năm xin được nói đôi lời, còn dặn, mấy chú làm ơn đừng cất bỏ tiếng tui, rằng “Cái ơi, ba là Năm Nhỏ nè, nhà mình ở Cỏ Cháy đó, nhớ không? Về nhà đi con, tội má con vò vớ có một mình. Con là trọng, chứ đôi trâu cộ nhằm nhò gì... Về nghe con, ơi Cái...”.

Nghe đâu, hôm đó, nhiều người rơi nước mắt, vì vậy mà vụ trộm trâu không được lên ti vi, sống giữa cái rêu đất nhân hậu này nhiều khi cũng hơi phiền.

Nghe đâu, hôm đó đài truyền hình có đưa tin nhưng chỉ thấy ông già nhép miệng một cách tuyệt vọng. Như đã nói, nhà đài người ta chớ có phải chợ trời đâu, mà có thể thoải mái gọi, “Cái ơi!”.

Thương quá rau răm

Ông Tư Mốt chỉ cái dãi xanh mù mù trong mưa, bảo cù lao Mút Cà Tha kia. Văn ở, nói chấy xa quá chú ha. Ông cười, gạt ngang, xa gì, đây tới đó mấy hồi. Rồi chiếc xuồng máy nhỏ mong manh rập rờn đi trong giông gió. Người thành phố ngồi ngắm cái “mấy hồi” của ông già, mừng tủi thấy màu xanh cây cù lao đã thắm trước mắt (mà sau mới biết mình mừng hụt). Mưa dịu lại, hạt nhỏ rức nhưng gió mạnh lên, thổi xà quần, không biết đâu là chiều hướng. Ông Tư quăng cho Văn cái can nhựa còn ít xăng, bảo, tới khúc “mức” nghen, coi chừng lật xuồng. Mà, có kịp coi gì, Văn thấy mình ngã ập xuống nước, hành lý trôi mát, lên tới bờ anh chỉ còn trụ trơ bộ đồ đang mặc. Ông Tư kè chiếc xuồng vô sau, dậm chân dậm cẳng bứt đầu gãi tóc như thể mình vừa lờ tay làm nên con giông chiều nay. Bởi ông biết rằng, mưa gió

kia, sóng nước mênh mông kia và cả màu chiều đang lịm dần kia sẽ làm cho người bác sĩ trẻ nẩy thất vọng. Bác sĩ thứ sáu về làm việc ở trạm xá cù lao. Năm người trước đã ra đi, đi vì không chịu nổi thiếu thốn. Và buồn.

Cù lao Mút Cà Tha nằm gần cuối sông Dài, trên nó một chút có một nhánh sông khác rẽ về phía mặt trời, rợn rợn được đoạn đó rồi thôi. Mút Cà Tha nằm hiu hắt, lâu lâu mới thấy bóng dáng một con tàu lớn ngớ chạy vào rồi lại tên tò quay ra vì lầm đường, vì không biết đằng sau cù lao, sông cạn. Ngó sóng vắng về quá trời buồn, nhìn cảnh cù lao còn buồn hơn. Buồn từ mùi ối chín phảng phất trong vườn, từ giọng người ới lên một tiếng rồi bật, dư âm còn thấm u trên các ngọn cây, tiếng cạo côm cháy xa vắng trong nắng chiều... Từ mé rừng mắm chống lở đất phía bên này, đi hết vườn cây này gặp được một căn nhà thì lại tiếp đến vườn cây trái khác. Cuối cùng là bãi bồi, dây khoai lang bò xùm xòa phủ kín đất. Bóng người ẩn hiện dọn cỏ dưới các gốc cây. Bên đường thấp thoáng nhiều nấm đất con con của những đứa trẻ kiệt sức vì bị đen mà chỉ được rơ miệng bằng cỏ mực, những đứa trẻ bệnh sốt xuất huyết chỉ chữa bằng cạo gió, uống nước mía lau, rể tranh, những đứa trẻ mắc thương hàn bị thủng ruột vì tự do chạy ra vườn ăn ối chua, ối chát... Những gò đất ấy đã cũ mềm rồi, bây giờ người cù lao hiểu biết nhiều, nhưng vẫn còn chuyện rủi may, còn người bị rắn độc cắn, chết trên đường ra bệnh viện huyện. Hôm ấy, trưởng áp Tư Mốt

tuyệt vọng nắm chặt hơi thở cuối của ông bạn láng giềng trong tay, tuyệt vọng thấy nó tan đi, ông về nhà viết lên tường trạm xá “Cương quyết chỉ chết vì già”.

Nhân viên y tế nào mới về ngó câu khẩu hiệu ấy cũng cười, cũng thương. Nhưng rồi nửa khuya ngồi ăn mì gói, nghe cú kêu lẩn tiếng radio khọt khẹt (để chút âm thanh đấy cho đỡ quạnh), vạch đi vạch lại tờ báo cũ mèm, họ sợ nhớ phải về quê lấy vợ, lấy chồng, sợ nhớ vợ mình mới sinh, sợ nhớ tội nghiệp ba má đã già... Và họ từ già cù lao. Ông Tư Mốt ở ở ra chiều thông cảm, về mặt cố tỏ ra không buồn nhưng hàm râu xuôi xị. Họ ngoắt đờ đi rồi chú còn đứng mãi trên bến, nghĩ giận đám trẻ cù lao đã được học hành nhưng chẳng đứa nào chịu quay về.

Nên chú bảo với bốn mươi ba nóc gia sống trên Mút Cà Tha, “Bất cứ người xứ lạ nào đến làm việc ở đất cù lao đều quý, mình phải đối xử cho tử tế, thiệt tử tế”. Gặp Văn lần đầu tiên, ông nghĩ ngay, phải giữ thành nhỏ này ở lại cù lao, thấy cái mặt buồn buồn, ngó bộ dáng hoang. Ông nghĩ là mình có cách, không có gì sâu nặng bằng tình cảm người với người. Thì ông đã rịt chân mấy thầy cô giáo cho đám trẻ cù lao đấy thôi. Hôm Văn đến, bà con ôm lại cho một đồng áo quần, góp gạo đổ vỏ thùng, câu cá đem rọng. Rồi mấy con cá ồm nhom, trắng đờ con mắt, lội vạt vờ tới lui chờ hoá kiếp mà Văn vẫn còn ngợp trong mớ lời mời, hết nhà này đến nhà khác, bữa thì cháo vịt, cháo rắn, bữa khác tôm nướng, lươn um...

Mà, trông Văn vẫn buồn, buồn chen giữa hai cái cười, no tranh thủ cả khi Văn đưa ly rượu lên môi và để ly không xuống (còn lúc uống thì mặt Văn nhăn nhúm lại, vẻ buồn không rõ ràng). Hỏi làm sao buồn thì Văn cười, ủa, cháu có buồn gì đâu. Hỏi nhớ thành phố à, Văn cũng cười, không, thành phố có gì mà nhớ. Hỏi nghĩ sao mà tình nguyện về đất cù lao này, nghe tên Mút Cà Tha bộ không ổn sao, Văn (lại) cười, không, có nghĩ gì đâu, cháu chọn nơi nào hẻo lánh ít người... Nghe cái giọng như đời ta là lục bình, trôi đâu cũng được, càng xa càng tốt.

Nhưng trường ấp Tư Mốt phải làm cho anh chàng hiểu đời anh có ý nghĩa với đất này như thế nào, thiếu anh người cù lao sống không nổi chớ chơi à. Buổi sáng có người chạy lại than nhức đầu, sổ mũi, buổi chiều thêm chùng chóng mặt, đau mình. Vài ba chị phụ nữ đỏ mặt thập thò ngoài cửa, trong bụng rủa thầm ông già Tư Mốt, đau bụng kinh cũng bắt đi trạm xá, mắc cỡ gần chết. Trường ấp tà tà dài theo xóm, thấy ai rành rồi là kêu, đứng đó làm gì, sao hông lại trạm xá cho bác sĩ người ta khám. Trời đất, bệnh gì mà khám chú Tư. Ông nói tinh bơ, kêu kêu bộ râu, “Có chứ sao không, hể mấy nhậu xin là ói, để vậy không tốt, lại kiểm thành Văn đi”. Mới đầu thì Văn không biết, nên thấy có bà cụ chống gậy lại bảo bác sĩ coi bệnh dùm, Văn hỏi bà bị gì, bà cười, tui suy nghĩ chưa ra. Thuốc hết, huyện chưa kịp gửi, Văn áy náy, tản ngắn đưa mấy thứ B1, B6 cho con bệnh đau bao tử, uống xong, ông

này phơn phơ đứng dậy, tưới ròi bảo, trời đất ơi, thuốc chú mấy quá chừng hay. Văn đâm ra lạ. Cho tới bữa đám con nít khiêng một thằng bé ở trường lại, nhao nhác nói chim của thằng Út Chót bị còng kẹp rồi, nó sưng chù vù nè chú bác sĩ ơi, Văn mặc cười quá, hỏi sao tới nông nỗi vậy, thằng Út Chót khom rọm lấy tay bùm chỗ đau, phều phào nói trong nước mắt, “Tại bác Tư biểu ai cũng phải đi khám cho chú bác sĩ vui, chú không bỏ về thành phố. Con đâu có bệnh, tính bắt còng kẹp chơi...”. Văn chỉ kêu được hai tiếng trời ơi.

Và anh hiểu tại sao ông già ấy lại quan tâm tới mình. Chiều nào ông cũng lại chỗ Văn, rù rí rù rí. Ông biết giờ đó, bà mẹ Năm, nhân viên thứ hai của trạm xá đã về nhà, có thể Văn thấy cô đơn. Ông kêu đám thanh niên lại chỗ Văn đàn hát tăng tăng tăng, dẫn Văn đi câu cá hay soi éch trong “mà”. Văn tham gia nhiệt tình nhưng không tha thiết, như người đi đường thấy vật lạ thì cảm lên, rồi lại bỏ xuống, đi tiếp. Có lần ông Tư hỏi nhà Văn ở khúc nào, Văn bảo ở chỗ ấy chỗ ấy mà trong bụng buồn cười, nghĩ nói cho có chứ chắc gì ông biết, nghe cái giọng như thể thành phố nhỏ bằng cù lao. Không ngờ ông biết thật, nói hỏi giải phóng, trung đội ông đánh vô đường đó. Ban quản quản còn cấp cho ông căn nhà đằng trước có khoảng sân ngập tràn bóng giáy rụng. Văn hỏi, rồi sao bác lại ra sống ở đây. Ông cười, vì cái đất nầy cần mình. Nói xong câu nầy, ông lên dò xét coi thằng nhỏ có bắt được cái ý

nghĩa ngắm mà ông gời ngắm không, chỉ thấy Văn ngó lên trời, ngó xa xôi, hỏi nhìn gì, Văn ù ò, bảo nhìn chim bay, không biết tụi nó bay tới đâu, về tận đâu. Trường ấp Tư Mốt thấy bất an, về nhà biểu con gái sốt nửa nồi bí hầm dứa bung qua trạm xá. Con Nga dạ rồi tong tà đi.

Nó thường được ông Tư sai bung thức ăn đến trạm xá cho Văn. Nhiều nhất, thường nhất là món khoai luộc nóng hổi, thơm bùng. Bung rổ khoai từ nhà đến chỗ Văn, khói mềm cả ống tay áo Nga. Trời trở chướng, gió ráo hanh nhưng nước lên, sân trước trạm xá ngập lênh láng, con Nga xoắn quần quá gối lội qua, thấy Văn, nó thưa thê thọt “Ba em gởi anh ít khoai” rồi về. Lần sau, nó xoắn quần thấp một chút, bảo ăn khoai đi anh. Sau nữa nó cứ để ống quần bết nước, lọng cọng đứng ngoài cửa, hai gò má rựng lên, gọi “Ăn khoai nè”. Lúc đấy thì nói ít, thẹn thò nhưng ở lại lâu, dọn dẹp lảng xăng, quét trên quét dưới, bắc nồi cơm lên bếp, làm cá nấu canh chua trái giác, sung sướng thấy mình bận rộn giống hết mấy nhỏ bạn mới lấy chồng (tụi con gái thường hay điên vậy, tới khi xà quần chồng con thật, lại than số mình cực như trâu). Rồi sực nhớ bếp ở nhà lạnh tanh, nó chạy về. Ông Tư ngồi trước cửa, giấu sự thắc thóm (Và một chút lương lự, mình tạo điều kiện cho hai đứa gần gũi vậy có sao không ta). Cố tươi tỉnh, ông hỏi ngay, “Con Nga lo cho anh bây xong chưa? Mắc gì mà mây cười suốt từ ngoài đường vào đây?”. Dạ, con Nga chối bay, con đâu có cười,

tại ba má sanh cái miệng con vậy mà. Nói rồi nó chạy vô bếp, bâng khuâng cười thêm một hồi nữa...

Chủ nhật, Văn mượn xe đạp chở con Nga đi chơi lòng vòng cù lao. Nga ngồi đằng sau, khép nép, sượng trân, sợ ai đó thấy hai đứa vậy, một hồi lại sợ không ai thấy, nó tiếc nuốt chẹp miệng:

– Bữa nay người ta đi đâu hết tron rồi cà, vắng dễ sợ.

Queo qua queo lại, nói đất nói trời (chỉ thiếu nói lời thương yêu), cuối cùng hai đứa ra bãi đào khoai. Văn hỏi má Nga đâu, nó cười, chết rồi, chết hồi sanh em, chết trên xuống. Văn vẽ ngó cái khẩu hiệu ông Tư vẽ trên tường. Thấy nó đỏ như một lời thề.

Bữa nọ Nga đem mấy cần xé ổi ra chợ huyện cần cho vừa thì gặp đám bạn Văn xốc xếch đứng trên bến. Nga cho quá giang về Mút Cà Tha (mà không hiểu sao trong bụng muốn nhận chìm xuống cho tụi này bỏ ý định ra cù lao cho rồi). Ngồi dưới xuống, ba thằng trai cứ khen Nga đẹp, nhìn là muốn ở lại đất cù lao nầy hoài, hai đứa gái bĩu môi, tùm tùm cười, nói bữa nay dê thả tùm lum ngoài đường. Nga không để ý, những lời nói ngọt ngào càng không để ý. Xuống cập bến, Nga xăm xăm đi trước dẫn đường, tong tã xộc vào phòng sau của trạm xá, cần nhằn cứ như, sao anh Văn bày tùm lum như vậy (cho tụi kia biết, ta đây đã thân thuộc với anh ấy đến mức nào).

Văn từ nhà tắm vào, nước trên tóc còn rỏ tong tong. Năm người họ sà vô ôm, nhảy tưng tưng, nói tui nhớ ông

nhớ em nhớ anh quá chừng. Văn ngợp thờ vì cái mùi thành thị quen thuộc của nước hoa, của son, của phấn, của khói thuốc lá, của những hơi thở gấp, của sự chen chúc, xô đẩy nhau... Và những kỷ niệm ủa về, “Nhớ quán cà phê chỗ mình ngồi không, bây giờ đổi tên khác rồi”. Văn sôi nổi hỏi, vậy con nhỏ phục vụ bốc lửa còn không. Còn, mà chi, tụi con gái ở Phố Xưa còn dữ dội hơn, nhớ bar đó không? Nhớ không, nhớ không... Đã vậy đã khác. Mà Hương của mấy có con rồi, mấy đã quên chưa. Không khí chừng xuống. Một đứa bạn cười, kín đáo liếc ra đằng sau, giọng xùng xoảng như ly chén bể, “Sao anh không chịu để em bù vô nhớ Hương, ra đây trốn tình chi cho cục, em nhớ anh thấy mờ”. Đuôi mắt quét tận chỗ Nga, thấy con gái cu lao đứng thờ lừ. Nga nói thôi em về, lược khoai đem qua anh Văn đãi bạn.

Nga qua khoảng sân đầy nước thì có ông con trai chạy theo, lảng xảng nói trời ơi mát khủng khiếp, yên tĩnh tuyệt vời quá, cảnh thiết là thơ mộng, rồi hỏi, ủa, sao không thấy em gái nói gì. Nói gì bây giờ, Nga đi lẹ lẹ đằng trước, nổi sợ cuộn lên, mong manh, Văn dễ tin lắm, hôm trước con chồn chạy ngang Nga nói con mèo Văn cũng tin, Nga báo cây cỏ trên cù lao nấy đều do chim ỉa mà mọc lên, Văn tưởng thiệt, bây giờ người ta nói yêu nấy yêu nọ, không biết Văn của mình có tin không. Nó cố kìm để khỏi kêu lên, trời ơi, sao người ta nói chuyện yêu thương dễ ợt, giòn rụm vậy cả.

Bạn quay lại trạm xá, Nga còn đi nhanh hơn, đầu nó có một mớ tro lá dứa đậu hổi thổi lửa. Anh chàng nọ rút lại dọc đường. Bước vô cửa thấy ba bốn người nằm ngủ nghiêng ngu ngửa, Nga nói ngay, “Ừa, anh kia chưa về hả, cha, ảnh ở đâu ta? Em hóng có đi chung” (cho anh đừng suy diễn lung tung, rồi hiểu lầm lòng dạ em). Ngó bộ Văn không để ý, Nga nhẹ lòng, thở ra cái phù, hỏi, anh đang làm gì đó, Văn cười, coi nắng cù lao. Trời, nắng có gì mà coi, anh?

Hôm ấy Văn không trả lời, hôm sau không kịp trả lời vì Văn đưa bạn ra về rồi không trở lại. Lặng lẽ, như trốn chạy. Trường áp Tư Mốt đứng ở trạm xá, thấy sau trước trống không, trong lòng nghe đau tiếc như vừa thua một ván bài lớn. Văn không từ giá ông một lời, để nói cháu về vì má cháu đang đau, hoặc cháu ra ngoài trung tâm y tế huyện một tí, rồi lên xe đi luôn cũng được, dù nhìn vào đôi mắt đang sụp xuống kia, biết người ta nói dối, dù trong tâm ông đã vẫy tay để chào xa mãi.

Trong một thoáng, ông thấy mình chùng chình, vớ được khúc cây bình bát, ông chống vào đất. Bên ngoài cái đất Mút Cà Tha dường như đã có sự thay đổi lớn. Thí dụ như con cá, lá rau, hạt gạo mền thương của người cù lao không ràng buộc được một con người (như đã từng rứt chân ông lại), thì cái bóng nhỏ nhoi của đứa con gái đang tuyệt vọng đứng ngóng chờ dưới bến không có ý nghĩa gì sao? Tuyệt không đáng gì à?

Tôi thường đón gió chướng về với một tâm trạng lộn xộn, ngổn ngang. Mừng đó rồi bực đó. Sao tôi lại chờ đợi nó, chẳng phải năm nào cũng vậy, lúc cầm cây chổi ra quét sân, đứng trong gió đằm đìa tôi cũng buồn. Trời ơi, gió này là hết năm đây, già thêm một tuổi đây, mình đã kịp sống gì đâu, tay mình vẫn trắng như vậy... Mỗi lần gió về lại cảm giác mình mất một cái gì đó không rõ ràng, không giải thích được, như ai đó đuổi theo đằng sau, tôi gấp rài ăn gấp rài nói, gấp rài cười, gấp rài khi ngày bắt đầu rụng xuống...

Cuối mùa gió chướng, trời bỗng lạnh hơn, thêm vào một chút buốt, nó kia, gió bắc! Những đám cười được tôi cho xuất hiện trên cái nền gió này, nhưng chỉ là cái cơ cho buồn thắm hơn, sắc lại trên những mối tình dang dở. Chắc tại gió quá dịu dàng, nên có cảm giác gờn gợn buồn, có cảm giác như gió mỏ còi, cúí đầu hiu hắt đi giữa đời. Hay tại tôi đã già, đã nhận ra không mùa vui nào là vui trọn. Đến đám cưới vốn là hỷ sự, tôi cũng "gây sự" để nó phải buồn chút chút. Chỉ có đám trẻ con là không biết, nên mới sượng rơn vỗ tay cười hát "Cổ đầu chú rể. Làm bể bình bông. Đổ thừa con nít...". Hà hà, thấy vậy mà không phải vậy đâu, mấy cung...

Hiu hiu gió bắc

Ở cái xóm nhỏ ven thành phố này người ta nhắc tới anh Hết còn nhiều hơn chú tịch tịch đi họp. Đứa nào hồn hào, lười biếng, má nó biểu lại coi thằng Hết kia, ba mươi mấy tuổi đầu rồi, ngày đi làm thuê, làm mướn, không có chuyện gì nó chê, chiều về lụi hụi chui vô bếp nấu cơm, giặt giũ cho cha già, hiếu thảo thấy mà thương. Ai mẹ vợ bé, mẹ chơi đẽ, đá gà, họ lờm lờm, “mè gì như thằng Hết mè cờ”. Nên nghe râm ran chị Hào đế lòng thương anh, má chị kêu trời, “Bộ hết người rồi sao, con. Cái thằng mè cờ tới mất vợ, không sợ?”. Không, chị Hào nghiêm nghị, cờ tướng là loại cờ tao nhả chỉ dành cho quân tử, có gì mà sợ. Mè rượu, mè gái mới ghê. Chỉ sợ người ta không thương

minh. Má chị định cầm rằm nữa thì chị đã quay lưng ra quán mất rồi.

Quán chị Hào cũng nhỏ thôi, buôn hàng tạp hóa lặt vặt. Quán cất trước nhà, ngó ra mé lộ, có khi không cần ngồi giữ, bà con trong xóm ai muốn mua gì thì gọi vọng vô. Chị buổi chiều, chị mới ra ngồi ở đó.

Buổi chiều, lúc mặt trời vừa khuất sau vườn chuối, anh Hết hay ghé lại để mua một ngàn mỡ nước, năm trăm bột ngọt, năm trăm tỏi, năm trăm tiêu. Chị cố bán thật rẻ rà để nhìn anh lâu nữa, coi bữa nay chắc anh đi vác lúa đặng nhà máy chà gạo, trên tóc còn vương trấu. Nhìn vậy thôi chớ không nói gì hết. Con trâu không nói sao cái cộc nói được.

Nhưng vẫn cứ đón chờ, có khi sớm, khi muộn hơn một chút nhưng chị biết thế nào thì anh cũng về qua, về để nấu cơm cho tía anh.

Tía anh Hết năm nay bảy mươi hai tuổi. Tuổi này, người ta hay đau yếu nhưng ông vẫn còn sõi lắm. Ông già khó tánh, thêm tật lảng tai. Người ta mời ông ngồi, ông cười, xua tay, “Ăn rồi. Ăn cơm với thằng Hết rồi”. Chừng năm năm trước ông còn vô bếp nấu cơm, mắt mũi tèm nhèm để lửa tấp vô vách lá, nhà cháy trụi. Anh Hết cất lại nhà trên nền củ đẫy tro, nhìn xa nhà lớn hơn miếu ông Tà một chút. Ông già ngồi tiếc cái tí vi đen trắng, mỗi lần mở phái đập thùm thùm nó mới lệt xệt lên hình. Ông già điếc

đất vậy mà mê ti vi, cháy rồi thì thôi vậy, chiếu chiếu chống gậy thả qua nhà hàng xóm coi nhờ.

Bữa nào anh Hết cũng chống mông thổi lửa, rồi dọn cơm sẵn, ngồi dựa cửa trước chờ tia anh về. Có bữa chờ tới mòi mồn, để bụng đói ngồi ngủ gà gật. Người ở xóm biểu cứ ăn trước đi chờ chờ gì, anh cười, mâm cơm có ấm cúng, tia tòi mới vui miệng, ăn nhiều. Nhưng có bữa, anh mới vừa giờ cửa chui vô nhà, ông già đã ngồi nhai cơm cháy, bị nghẹn, mắt ầng àng nước. Anh thương tia quá chừng, vội vàng chạy đi vo gạo.

Anh Hết mồ côi má từ mới lọt lòng. Bà chết vì sinh khó. Ngoại anh đặt tên là Hết. Chắc tại lúc đó đau lòng quá kêu đại vậy chớ không có ý nghĩa gì đâu. Anh Hết lớn lên, yêu hết thầy từng con người, từng tác đất ở cái xóm Giồng Mới. Cái xóm nhỏ ngoại ô biết bao thương nhớ, những bờ rào râm bụt xanh, những hàng cây đứng đỉnh xanh. Những người đàn ông chuyên tay nhau đổ dành đưa trẻ thiếu hơi ấm mẹ. Những người đàn bà cho anh bú thếp, để con khóc ngoe ngoét trên giường.

Tia anh không đi bước nữa, ngày ngày cột sợi dây võng dài từ nhà trên xuống bếp, vừa đưa vừa nấu nước cháo, hát vọng lên, “Chớ ầu ơ... Cây khô đâu để mọc chồi...”. Chừng nẩy tuổi rồi, mới khi anh đặt lưng xuống bộ vật, lại nhớ ngơ nhớ ngẩn lời hát của tia anh ngày xưa. Buồn lắm, nghe đứt ruột lắm. Càng nhớ anh càng thương ông. Câu

được vài ba con cá rô, anh bắc cái ơ lên kho quẹt, tí mắm lọc phần thịt dành cho tía, phần xương xấu cho mình. Những trưa nắng tốt, tranh thủ giờ cơm trưa anh xin phép chạy về, dắt tía anh ra ngoài hè tắm rửa, kỳ cọ. Những tối trời mưa, anh lúp xúp cầm cái nón mé đi đón ông già. Đi cạnh, che đầu cho ba, nghiêm trang như đang chờ che cho sinh linh nào đó nhỏ bé lắm, yếu ớt lắm.

Nhưng ông già đâu có yếu, ông xách gậy rượt đánh anh hoài đó chớ. Tía đầu bạc rượt thẳng con đầu xanh chạy cả tung đuối nhau lòng vòng quanh mấy cây me già ngoài mé lộ. Đám trẻ xúm lại, vỗ tay như coi hát bội. Hỏi anh Hết sao không chịu chạy nhanh để bị dính đòn, anh bảo, chạy thì được nhưng càng nhanh thì tía anh càng mệt, chịu có mấy roi nhẹ hều, nhằm gì.

Ai nghe nói cũng thương. Đùng là tên sao thì người vậy, chịu thương chịu khó hết mình, hiếu thảo hết mình. Có cái tật mê cờ, mê cũng hết mình.

Người ta nhắc hoài chuyện anh hể cấm đầu vô bàn cờ rồi là quên đói, quên ướt, súng nổ cái đùng cũng coi như không nghe thấy, như là đã thoát tục rồi, bình an, xa rời mọi điên đảo. Thấy con bỏ mình đang thương dất tay chổng tương lai đi sắm sửa đồ cưới mà cứ lo mang xe chiếu tướng thì đúng là không còn hi nộ ái ố gì nữa rồi. Cũng có nhiều người thích đánh cờ nhưng say đến mức coi con cờ như con người thì không ai làm được, ai đời, đi

chốt qua sông mà anh khóc, nước mắt chảy ròng. Chị Hảo nhớ, bữa đó hình như đám gá chị Hoài.

Người ta nói chị Hoài đi lấy chồng cũng tại anh Hết mê cờ.

Họ thương nhau từ lúc hai người mới hai hai, hai bốn tuổi. Thời đó, tuổi đó, người ta thương không nhìn gia cảnh, địa vị. Tuổi đó, người ta yêu không ngại ngần, không e dè, rà cản, họ để lòng tự nhiên như dòng chảy của sông. Bên nhà chị Hoài biết con gái hay hẹn hò với anh Hết ngoài cổng đá thì không vui. Má chị Hoài hỏi sao đâm đầu vô thương chỗ đó, cô hỏi lại, “Anh Hết hông được chỗ nào hà má?”. “Ừ, tao chê chỗ nào bây giờ”, má chị nói, “thằng Hết được, hiền, giới giang chịu khó lại hiếu thảo. Nhưng nó nghèo quá, thân sơ thất sở không một cục đất chọi chim, biết có lo cho bây sung sướng được không. Bây quen được tưng tiu mà”. Chị Hoài không cãi ra mặt, nhưng bụng nghĩ, còn sức lực, còn đôi tay, còn cơ may thay đổi cuộc đời.

Lúc đó, anh Hết vẫn chưa mê cờ. Nhưng anh biết chơi, nhờ đi làm bốc vác ngoài nhà máy, mấy ông già chèo đò truyền lại, nức tiếng với mấy chiêu pháo đấu, bình phong mã, công thủ song toàn. Cho tới lúc má chị Hoài lại nhà, không biết nói gì nhưng có khóc. Những giọt nước mắt chảy tràn trên khuôn mặt già nua của người đàn bà đã từng cho anh bú thếp. Sáng hôm sau anh đã thay đổi, nhanh như người ta lật một bàn tay. Anh đam mê cờ tướng. Anh hay

na bộ cờ ra ngồi mấy gốc cây bên vệ đường để tìm đối thủ, để ai cũng thấy đúng là thằng Hết bê tha thiệt rồi. Nó không chịu làm ăn gì mà tối ngày nướng thời gian trên mấy con cờ xanh đỏ.

Hồi đó, tía anh rầy dữ lắm. Anh thừa, với con, nợ sũa la món nợ lớn nhất đời người. Con đã nợ má em Hoài, tía à. Không biết ông già rồi có hiểu gì tình cảm của tụi trẻ không, ông ừ hừ vậy. Nhưng thấy anh ngồi la cà đánh cờ ở đâu, giữa đường cũng vậy, ông vác cây đánh ngay đó. Vừa đánh vừa kêu nhíp nhàng “Xe nè! Chốt! Pháo nè! Bụp! Chiếu há, thằng ma cà bông, tao chiếu cho mấy đường”. Ông ca cẩm thằng con ông bây giờ tệ bạc lắm, chiếu hòm qua nó để ông ăn cơm nguội chung với mấy con gián. Ông nói mà giọng ông hơi nghèn nghẹn dường như trong lòng đau nhói lắm. Nuôi nó từ nhỏ tới lớn, bây giờ ông mới đánh nó đây, đánh để giúp nó trả ơn đời. Tối về ông bắt nó nằm cho ông xoa dầu, hỏi bày đặt yêu đương chi ma khổ vậy con ơi. Xóm nấy người ta không biết nên nói máy hết thuốc chữa rồi. Con tao mà vậy à.

Chị Hoài cũng can ngăn, thuyết phục mãi, tốn không biết bao nhiêu là nước mắt, cuối cùng đành phải bỏ đi lầy chông. Hôm đám, anh Hết còn tỉnh bơ ngồi ngoài bờ, dưới gốc còng, hào hứng bày cờ ra chơi với mấy đứa nhỏ. Đám bạn gái ai cũng xì xầm, chắc thằng Hết không thương thiệt con Hoài nên mới đứng đưng vậy. Chị Hoài nghe mà

khóc không thôi, bảo với chị Hào, có cái tiếng bạc tình ảnh cũng gánh cho em rồi. Tranh thủ lúc chưa làm lễ, chị Hoài rủ chị Hào mang cả áo xông chạy ra, nhìn anh như nhìn lần chót, như lấy chồng là chết vậy. Anh Hết dứt khoát không ngược lên. Thôi, không nắm niu gì được nữa rồi, nghe người ta kiếm cô dâu, hai chị quay vào. Đi một đoạn, nghe đám con nít trở lên, anh Hết, sao mà khóc vậy. Dâu có. Có mà, nước mắt anh rớt lên con tướng nầy nè, đỏ, nó ướt nhẹ đỏ thấy chưa. Hết cười lớn, nói lớn, “Ừ, tại tao thương con chớt. Qua sông là không mong về”...

Chị Hoài vừa đi vừa khóc. Lời của anh Hết làm chị Hào thương điếng trong lòng. Con người nầy, nghĩa biết trọng mà tình cũng thâm.

Anh Hết lại sống như những ngày trước kia, lằm lũi đi đào thuê, vác mướn, kiếm tiền nuôi tía. Đồi ba hôm, đi làm về, đã thấy trên cái bếp còn ấm tro một nồi cơm nấu sẵn với một mẻ cá kho khô. Có bữa, mẻ kho đổi lại là nồi canh rau đắng. Rồi anh Hết gặp chị Hoài đi chợ về, thấy bóng anh từ đằng xa, chị lấy nón che một bên má bầm tím. Anh Hết chạy theo, giằng lấy nón mà xót xa.

– Sao nóng nổi vậy, Hoài?

Chị Hoài nói chị té đập mặt vào cạnh cửa nhưng anh Hết không tin, “Hoài ơi, em hạnh phúc, tôi mừng. Hoài cứ như vậy, chắc tôi bỏ xứ”. Chị Hoài khóc, người ta chớ đâu phải con cờ mà hể qua sông là đứt lia phần đời trước.

Rồi chị Hoài cũng tập thương chồng, thương không giấu giếm, ào ào như người ta bán thuốc sơn đông. Chị thôi không đứng tần ngần chỗ nhà anh Hết mỗi khi đi chợ về, thậm chí chị không thèm nhìn về phía ấy nữa. Chị Hoài nói với bạn, bữa nay đi chợ mua mấy khúc vải về may đồ cho anh Thứ. Anh nói mặc đồ chợ cũng được mà tui đâu có chịu, người vợ biết đường kim mũi chỉ lúc nào cũng làm ấm lòng ông chồng, phải hôn nè...”. Giữa đường nói chuyện chồng con mà giọng chị Hoài lạnh lạnh, chùng như nhấn với Hết, thôi đừng đi đâu hết, tôi quên anh rồi, quên thiệt, quên luôn, bây giờ tui thương chồng tôi lắm đây. Cho bó tội mê cờ, ghen.

Nhưng từ ngày chị Hoài lấy chồng, anh Hết đã không đụng tay vào quân cờ nào nữa. Anh hay ngồi nhìn bàn cờ mặt buồn rười, mấy đứa nhỏ không biết, cứ rủ hoài, ừ thì chơi. Anh biểu tụi nó bày cờ ra, rồi tự đi quân, anh không nhìn, chồng móng vo gạo, một đứa nói vô pháo đầu ghen, anh kêu mã tán. Tán chỗ nào? Tán giữ con chốt đang bị con pháo rình đó, biết còn hời. Tụi nhỏ kêu, đây là kiểu “hiệp sĩ mù nghe gió kiếm”, đánh cờ mà làm công chuyện không ngưng tay, nói khơi khơi, cùng thắng.

Lụi hụi rồi bốn mùa gió bắc về kể từ mùa gió chị Hoài lấy chồng. Ba anh Hết thường chống đũa trên mâm cơm than ăn cơm không vô. Anh hỏi ông thèm gì. Ông bảo chắc tao gần chết rồi, tao thèm một thằng cháu nội. Hết

lượng sượng mãi mới cười, “Trời, thêm gì ngặt vậy không biết, con biết kiếm đâu cho tía bây giờ”. Tía anh Hết biểu lại đặng quán con Hảo lỡ thời mà kiếm. Mây giá đồ hoài, con nhỏ thương lắm, ai cũng biết, chỉ mấy là không. Anh Hết cãi, làm gì có, tía. Ông già đứng dậy, vậy phải thử. Nói rồi vung gậy đánh. Như mấy lần trước, anh Hết lại chạy lừng khừng ra sân. Rượt chán, ông già dứ dứ cây gậy vô mặt anh rồi tùm tùm cười quay đi. Ông già còn kịp thấy chị Hảo chạy lại vệt đấm con nít ra, đưa anh chai dầu Nhị Thiên Đường, miệng xuýt xoa hỏi anh đau chỗ nào, giọng như người thân thiết trong nhà, “Làm gì mà để tía anh giận dữ vậy, lên chơi cờ phải hôn?”. Anh Hết không trả lời, cầm chai dầu còn ướt mồ hôi tay của chị. Đây đã là chai thứ chín chị cho anh, anh khê bảo:

– Hảo, tới... cảm ơn.

Anh ngán ngữ sau chữ “tới” hơi lâu, làm chị Hảo chờ muốn nín thở. Ôn nghĩa gì một chai dầu gió, nó chỉ làm anh hết đau ngoài da thịt, mà trong lòng thì còn mãi. Chị vậy Hết ơ?

Đâu có biết, chỉ tại chưa quên được. Anh chưa dám nhìn thẳng vô mắt chị Hoài để cười, chưa dám nựng nịu con của Hoài mỗi khi chị bóng nó đi tiêm ngừa. Chưa thanh thân để chào nhau như một người bạn gặp một người bạn. Hảo có hiểu không.?

Hiểu, nên tôi chờ đây nè.

Thêm một mùa gió bắc nữa, chị Hào vẫn chưa lấy chồng. Ai lại cũng hỏi, chị chờ ai vậy cà. Chị bảo chờ người ta xúc dầu Nhị Thiên Đường của chị mà hết đau, chờ người ta đánh cờ mà trong tâm “Viễn ly điền đảo mộng tương cứu cánh niết bàn”, chờ người ta thòi buồn khi đưa chốt qua sông.

Nhưng mà chờ tới chừng nào lận?

Ai mà biết.

Mùa nay gió bắc hiu hiu lại về.

Huệ lấy chồng

Vẫn còn tiếng lup cup rộn ràng của máy cây dao chặt vào mặt thớt mù u. Vẫn tiếng nói cười xao động từng chòm nhóm của các chị, các dì trong nhà bếp. Tiếng máy đèn chạy tạch tè. Đằng trước rạp, nhóm ca cải lương dạo đờn lừng ta lừng từng rồi ai đó vô câu vọng cổ ngọt xót. Không biết vô tình hay cố ý, anh chàng nọ kê micro gần miệng mà uống rượu. Nghe đánh cái chóc giòn thiệt giòn rồi khà ra tuồng như cay đắng lắm, chua xót lắm, bất thềm.

Huệ với Diễm ngồi xếp quần áo trong buồng. Diễm bò lại cửa sổ mở chốt, đẩy hai cánh cửa lá sách sơn xanh ra, trời khuya sáu hun hút, nó la lên:

– Trời, gió mát ghé hen.

Huệ gật đầu, ừ, mát, gió chạy nghe thông thoáng trong lòng. Nghe rõ ràng mùi xoài cát trái mùa chín son ngoài song cửa. Tự dưng Huệ thấy nhớ nhà ghê lắm. Ngồi ngay ở nhà mà cũng nhớ thiếu điều rót nước mát cái độp xuống mặt chiếu bông. Lúc này, ăn cháo khuya xong, ba Huệ biểu cả nhà ra đằng trước, ông đốt nhang khấn trước bàn thờ làm lễ xuất giá cho con gái út. Chưa đủ lễ thì má Huệ đã khóc òa. Má ché, má đi ở nhà dưới chạy lên, bắt khóc theo, nước mắt nước mũi lòng thông. Thành ra ai cũng xúm lại khóc nên không có màn dạn dò như những lễ xuất giá khác. Huệ nghĩ vậy mà tốt, nó đỡ buồn tủi. Điềm dặn, “Bây giờ mày khóc cho đã đi, để mai lúc rước dâu thì rảng nhịn, cô dâu mà khóc, son phấn trôi tèm lem, thấy rầu lắm”. Trời đất, buồn thương ở trong lòng, lúc nào tràn đầy thì phải khóc cho vui chứ có phải rót nước ra từ cái ăm, lúc nào muốn rót thì rót, lúc nào không muốn thì thôi. Con gái lấy chồng, hỏi ai không tủi?

– Hồi sáng nấy, lúc đi chợ mua đồ về tao thấy ông Thi đi ngang nhà mình.

Điềm rũ cái áo bà ba hường làm cái đèn chao ngọn, nó lên tiếng. Huệ ra bộ dừng dừng:

– Ừ!

– Thấy cái mặt ông buồn, đứt ruột lắm.

– Ừ!

Điềm trở giọng quạu quọ:

– Ừ, ừ hoài. Phải chuyện mây với ống mà thành, đám này vui biết bao nhiêu không.

Huệ cười, biểu Diễm nói nhỏ nhỏ thôi rồi cái giọng lại nửa dừng chừng nửa phân trần:

– Thành gì mà thành, người ta đã nói là không có tiền sắm trâu cau.

– Xạo, trâu cau rẻ rẻ, mà, sao lại có tiền đi cưới người khác.

Huệ cười, người ta vậy, mây còn nhắc làm chi. Mà, sao bữa nay gió lạnh quá chừng, gió te tái đưa tới một tiếng gà đang gáy, nghe từng giọt, từng tiếng buồn thiu. Cái vali da mới màu với đã đầy quần áo. Đồ của Huệ không có bao nhiêu, cũ hết rồi, đồ bên chồng cho mới nhiều, tới mười hai bộ. Diễm nhắc:

– Còn tập chép bài ca, mấy đem theo không?

– Ừ, đem theo, chút nữa tao quên rồi.

Mà, đem theo chắc cũng không làm gì hết. Về bên nhà chồng không biết còn rảnh rỗi vừa đưa vớng vừa ngheu ngao hát? Nhà Thuấn vườn rộng, ruộng cũng nhiều, công chuyện chắc vô số. Thuấn ké, chỉ tính bẹ dứa khó rụng xuống, má Thuấn đã đi chặt mần một năm còn chưa giáp vườn. “Nhưng em đừng sợ, về bên, ba má với anh không cho em làm gì nặng nề đâu”, Thuấn nói thêm. Huệ cười, cục khó nó không sợ, chỉ sợ không được vui. Nghĩ lại, có

chồng vừa hiền vừa giỏi như Thuấn, lại thương mình như vậy làm gì mà không vui.

Huệ lại chỗ đầu nằm, giờ gối lên, nâng niu áp trong tay tập chép bài ca đã cũ. Nhắm mắt, nó vẫn lật ra ngay cái trang có nét chữ nắn nót của Thi, dưới bài hát “Nhấn cỏ”, Thi ghi thêm hai câu thơ “Trăm năm ai chớ bỏ ai. Chỉ thêu nên gấm, sắt mài nên kim”. Con Điểm thường bảo, người ta lấy thơ để thay lời thể hẹn đó.

– Tao tội nghiệp ông Thi quá, mà tao cũng tội nghiệp mày nữa. – Điểm vừa nằm xuống, vừa thở dài cái thượt. Huệ kêu Điểm ngủ đi rồi lụi hụi xuống giường, nó nói nó còn quên sợi dây nịt. Điểm xì một cái, “Mấy có tạt tiếc đồ cũ”. Huệ gất, “Kệ tao. Ngủ đi”. Huệ bò lại chỗ cửa sổ và ngồi đó, đưa mắt nhìn xa thăm màu đêm. Huệ ngồi đó thật lâu, đến khi má ghé vô bỗng biểu Huệ nhắm mắt một chút đi, ngày mai rước dâu mệt lắm. Huệ dạ, thổi phù cho tắt đèn. Con Điểm vốn mê ngủ, đặt lưng xuống chưa bao lâu đã thở sáu. Huệ lại thấp đèn coi bây giờ là mấy giờ rồi giờ vali ra, nói thảm trong bụng: “Không biết mình có quên gì không ta?”

Nó làm như lỡ quên món gì sau này không có dịp về lấy nữa. Mà, từ Đất Cháy qua nhà Thuấn có bao xa, chạy xuống băng tắt qua Đầm, rẽ theo kinh Thọ Rèn chừng mười lăm phút là tới. Nhưng với đứa con gái theo chồng, quãng đường đó cũng chớ thương, chớ nhớ. Chế Lê, chế thứ

ba của Huệ lấy chồng sát bên nhà, chỉ cách một hào ranh mà còn khóc lủ. Hồi đó, Huệ cười, chế cú cái cóc lên đầu nó, "Sau này có chồng rồi biết, cưng". Huệ không tin, nó biết mình rần rối lắm, sức mấy mới khóc. Té ra không phải vậy, nó cũng là một đứa lạc lòng. Sáng mai thôi nó sẽ xuống vô rồi về ở miết nhà người ta. Nhớ cái cối xay bột dựa hàng kệ đựng tiêu tỏi, dầu ăn, nước mắm... Con mèo ngủ thiu thiu trên đầu bộ ngựa, mấy cái vớng giăng quây quần quanh bồ lúa. Lối vô nhà trái đất đỏ, người đi ra đi vô đã mòn mấy hòn tròn tròn trọc lóc. Lối nẩy đổ ra con đường chạy dài tới Vịnh Dừa. Đi chút nữa là tới đầm tràm bầu, chỗ con đập vào xóm Kinh Cụt, bẹ dừa kéo xuống nằm vành cổ, có bẹ đã khô quắt, có bẹ còn tươi thơm. Xóm kinh ăn sâu vô đồng, từ vườn nhà Huệ dòm xéo về phía tây, bỏ cánh đồng lúa lơ thơ gốc rạ là một vệt xanh rờn của dừa, của chuối.

Và nhà Thi ở đó.

Huệ với Thi quen nhau hồi nhỏ. Thi có tật khoái đi tắt đường đồng đâm thẳng vô vườn nhà Huệ để đến trường. Tan học về, nó có thể nhăn nha, lang thang đồng khơi thả diều cho tới chạng vạng. Có bữa tan trường, Thi về cùng Huệ, Thi hỏi, "Tao thấy con gà mái nhà mày đẻ bậy đống rơm sau hè, sao mày không làm ổ?". Huệ xụ mặt xuống, mới trề ra, "Gà nhà tao, kệ tao." Thi mất hứng, càu nhàu: "Con gái gì... vô duyên".

Đó là chuyện hồi nhỏ, chớ khi hai đứa lớn lên, Thi nhận ra Huệ có duyên, đã có duyên mà còn đẹp nữa. Thi học lớp trung cấp sư phạm xong về dạy trường cấp II Ấp Chín. Thi dạy lớp sáu, ngay lớp con bé Mến con anh Hai Mận học. Huệ đi họp phụ huynh hoài. Vô đó, không phát biểu gì, then thò ngó cuối dãy bàn, cũng không để ý coi Thi nói gì, chỉ nhìn Thi cười. Trời đất quý thân ơi, người gì cười hiển thấy thương quá. Hồi xưa, lúc còn con nít đứa nào cũng hồi nằng, cũng lùì bùn sinh, đầu phải như bầy giờ. Ở chợ hay ở quê gì rồi người ta cũng lớn lên.

Ở xóm này, người biết tụi nó thương nhau đầu tiên là con Điềm, nhỏ bạn thân nhất của Huệ, người thứ nhì, thứ ba biết là chú thím Mười Ba. Chú Mười Ba bán quán cà phê cặp bờ kinh xăng. Quán chú buổi sáng toàn đàn ông, buổi trưa của mấy thím đàn bà ôm đứa con nẹo một bên vú nói chuyện làng trên xóm dưới. Buổi chiều, tụi con nít tụ lại quán chạy lòng vòng trong sân chơi. Riêng buổi tối, quán chạy máy đèn chiếu phim bộ Hồng Kông phục vụ cho đám thanh niên. Có lần coi bộ phim kiếm hiệp “Thiên Long Bát Bộ”, tới đoạn A Châu chết, con Huệ nước mắt rịn rịn, chắc lười như nói với con Điềm: “Ước gì trên đời này có ai thương tao như ông Kiều Phong thương A Châu, chắc tao sướng tới chết luôn quá”. Con Điềm cười, ngó ra sau lưng, nói xa xôi, “Có chớ, sao mà không?”. Thi ở đằng sau, kể dãy ghế Huệ ngó, hít đảm đĩa hương tóc thơm của

cò bạn gái, mỉm cười. Ra về, Thi thả chậm chậm theo tới chỗ quẹo vô nhà Huệ, Thi mới níu tay Huệ lại, Thi nói rằng: “Ông Kiều Phong đó mà nhằm gì, có người còn thương Huệ hơn...”. Tay Huệ áp vào giữa tay Thi liú riu. Sáng ra Bà Hai, má Huệ nói với thím Mười Ba: “Làm gì hồi đầu hôm nầy máy con chó nhà tôi sủa ong ông hoài vậy không biết?”. Thím cười, chó sủa chuyện vui.

Rồi con Điềm làm nhân chứng cho mối tình của Huệ. Gặp Thi ở đâu, Thi nói cái gì Huệ đều kể cho Điềm nghe. Nhiều lúc Điềm phải nạt, “Trời ơi, mầy kể cho tao nghe hoài, tao phát ghen luôn đây nè”. Mai mốt đây, hai đứa phải lấy chồng (con gái ở quê nuôi lớn không để lấy chồng thì làm gì?), Điềm ước gì mình gặp được một người tử tế, hiền hậu, có học thức như Thi, lấy được người chồng mà tự mình tìm hiểu, yêu thương như Huệ. Huệ cười, chưa gì hết mà chồng chồng vợ vợ, nghe kỳ. Nói vậy, nhưng lòng Huệ nghe ấm ran, nó mơ tới một mái nhà sớm chiều khói tỏa, buổi sáng nó rang cơm cho Thi lót lòng đi dạy, trưa đón Thi về chăm chút nồi canh chua bóng sùng ăn với cá sặc kho khô.

Thương thì thương vậy, nhưng nhắc chuyện cưới, thấy không gặp gặp được. Nhà Thi đã nghèo mà anh em lại đông. Má Thi giao, đứa nào nấy làm để cưới vợ riêng. Lương Thi thì ít lắm, dư dả bao nhiêu. Vì vậy mà Thi xin đổi ra Rạch Ráng dạy trường huyện. Thi tỉnh, ra ngoài đó

Thì dạy thêm giờ, chắc lương lên được hai trăm mấy, để dành không bao lâu nữa đủ tiền lễ để cưới Huệ rồi. Huệ cười, cưới vợ chớ đâu phải mua vợ đâu mà phải tốn nhiều tiền. Thì bảo, không cần rình rang nhưng cũng phải có năm sáu bộ đồ, đôi bông, sợi dây chuyền cho Huệ không phải tủi chừ. Những lúc nhớ Thì, Huệ ngồi mơ về đám cưới, bữa đó, chắc là vui lắm. Hết học kỳ đầu, tự nhiên bật cả tháng Thì không về, có về cũng chui nhui trong nhà, ốm như ma đói. Huệ hỏi hoài, nhưng Thì cúi đầu, tìm được ánh mắt Thì đã khó, mong gì Thì nói ra.

Chuyện Thì thế là thôi rồi, mấy thím buổi trưa ngồi quán chú Mười Ba cong miệng nói với nhau, nghe phong thanh Thì đi lại với con gái trường phòng giáo dục huyện, có nọ mang thai, chuẩn bị cưới. Đầu nè, thấy Thì đầu có tệ như vậy. Ừ, nhưng nghe nói thấy Thì bị “gài” như trong Lan và Điệp. Tội nghiệp. Tội nghiệp ai?

Thì Thì chớ ai, ở đời ngược ngạo vậy đó. Thì cưới vợ xong rồi nhưng vẫn thương tha thểu về ở lì trong nấy. Huệ gặp Thì giữa đường muốn cười nhưng Thì lăm lăm cúi mặt. Huệ lấy chồng. Thím Mười Ba chép miệng, giọng không biết khen hay chê: “Con Huệ nó dứt tình lẹ quá ha, dứt cái “rụp”. Huệ cười, thấy đầu có chê Thuán được cái gì, Thuán biết Huệ từng thương Thì mà anh cũng bước tới. Huệ bây giờ, còn chờ ai nữa?

Huệ chuẩn bị cho đám gả mình từ mấy tháng trước.

Suốt ngày nó cặm cùi ngoài vườn. Lá dứa khô bó lảng vo, tẻ đầu tẻ đít chất đầy giàn bếp, dựng qua tới bờ lúa. Cùi phơi từ lúc chớm hết mưa, lổn nhổn ngoài sân. Mớ cọng dứa đã róc lá dựng ngoài giàn, chưa khô hẳn thì đám bìm bìm đã leo xanh rờn, nó cũng dờ xuống, chặt phơi. Chuyện gì nó cũng giành làm một mình, làm từ sáng sớm tới chạng vạng, không đi coi phim nữa mà tới tới nằm nhà nghe cái lương hoặc đưa vông cò kẹt, hát “Thương nhớ nhớ mãi không thôi. Chàng mới ra về chị em tôi thương nhớ...”. Điềm tới chơi thương, như giữ Huệ, sợ Huệ vì Thi mà làm chuyện đại. Sợ vậy thôi, chớ Huệ vẫn roi rói, người ta thấy nó không thêm rớt một giọt nước mắt nào như nó với Thi chưa từng có duyên dẽ gì nhau. Điềm hỏi “Sao tao không thấy mảy buồn gì hết?”. Huệ cười, “Tao quên ông Thi mất tiêu rồi, tẻ quá, nhớ làm chi?”. Hỏi đám cưới Thi, Huệ chép miệng tiếc, phải chi Thi mời... Không được mời nên mới nằm nhà, gió đưa tiếng hát ngang qua đồng lúc gần, lúc xa thăm thẳm.

Hôm gần đám, Thuấn chạy xuống qua chợ Huệ đi chợ. Hai đứa mua nhiều thứ, cuối cùng dắt nhau tới tiệm tạp hóa lựa bốn trái tim bằng giấy đỏ lớn bằng cái thúng để Huệ dán bên nhà hai trái, buông cưới nhà Thuấn hai trái. Lúc Huệ giờ mấy trái tim coi kỹ coi có thúng lỗ không thì thấy Thi đằng cuối chợ đứng nhìn. Huệ cười ráo hoành. Tương Huệ không thấy, Thuấn quay qua, nhắc nhỏ, “Thi

kia, em!". Huệ cười, ừ, Thi đó, Thi chớ ai, rồi biểu người bán hàng lựa thêm cho hai chữ Song Hỷ, mới lại gắp chào, Huệ biểu, "Thi đừng có nhìn tui trần trời vậy, tui cũng phải lấy chồng chớ, phải hôn. Mà anh nhớ đối xử với người ta tốt như đối xử với tui vậy nghen". Thi gương gao cười rồi cắn môi quay đi. Thuấn nhìn theo, nắm tay Huệ, nắm rất chặt, nửa như để an ủi, nửa lại giống như rịt lấy, như sợ Huệ bó chạy đi mất. Huệ mặc cười, đó là lần đầu tiên từ lúc xuống mối, tới ăn trầu uống rượu rồi chuẩn bị cưới, Thuấn mới nắm tay cô. Thi phải vậy thôi, mai mốt là vợ chồng rồi...

... Huệ ngồi chỗ cửa sổ cho tới lúc gà gáy rộ. Bà Hai lúi thúi đốt cây đèn cóc ngồi lệt tọt, không biết có phải tọt nông hay không mà mũi bà sứt sứt, nước mắt kèm nhèm. Bà con cô bác cũng trở dậy râm ran. Thức ăn đãi buổi mai đã làm sẵn từ hôm qua một mớ nhưng thịt kho tàu vẫn chưa thấm lấm, lớp mỡ chưa trong. Than bắt lửa cháy lép bép. Huệ kêu Điểm dậy, sửa soạn ra chợ xã đánh tóc, làm mặt. Điểm ngồi dậy, tay lò mò kiểm cây kẹp tóc, giọng tỉnh queo nhưng hơi bàng hoàng:

– Trời! Sáng rồi sao? Mau vậy?

Đám thanh niên đằng trước quét qua nền rạp, xếp bàn ghế ra. Nhóm ca cái lương đã mới mòn ngoẹo vào nhau ngủ mê mệt, thay vô đó là băng nhạc đám cưới xập xình "Ô vui quá xá là vui..."

Xuống xuống, Huệ giành lái máy. Điểm ngồi co ro đặng trước mũi, than lạnh quá chừng đi. Gió nẩy mà không lạnh sao được. Một tháng mười ba ngày nữa là tết rồi còn gì. Và sau tết này, máy thím ngồi quán trưa bảo nhau, “Vợ chồng con Huệ có về”. Trong tiếng máy Koler nổ lòng bùng, tự dưng Huệ bảo:

– Ừ, lạnh quá, Điểm ha?

Xuống từ từ chạy tới đập nhỏ đầu xóm Kinh Cụt. Đám trám bầu đứng im lặng, xơ rơ. Huệ bất ngờ xuống máy chạy chậm, chiếc xuống khật khùng. Nó ngo ngẩn ngó lên bờ, trong lòng chao chát một nỗi thèm muốn. Nó muốn chạy vô xóm, tới nhà Thi, gặp anh và nói cho anh hay rằng nó hết thương Thi rồi, nó quên anh, quên thiệt.

Nhưng nói để làm gì, ta?

Một ngày khác thường của tuổi mười hai - tuổi bè bạn, tuổi vui chơi, tôi lừa mười sáu con vịt - một trong những gia tài của má tôi - ra đồng, mưa dầm dìa vào mùa. Tôi thường ngồi ở bờ ruộng, mắt trông chừng bầy vịt, không cho chúng lân la đến những đám mạ muốt xanh, và da diết thèm người, thèm được nói chuyện. Bây giờ, quây quanh tôi bao nhiêu là người, tôi lại thèm cảnh đồng nước vắng tanh...

Cái nhìn khắc khoải

Khoa gọi điện thoại cho tôi từ phòng lab:
– Hình xong rồi, đã làm. Mà kiểm đầu
ra ông già ngon vậy?

Tôi cười, gác máy rồi xách xe nòn nả chạy lại chỗ Khoa.
Những tấm ảnh đen trắng treo trên dây còn đọng nước,
từng giọt tròn và trĩu. Khoa nghiêng đầu, chột sừng sốt:

– Hình như... trong mắt ông già này có nước, mấy ơi!?

Có, một màn nước mỏng, trong vẩn vắt, rần rần tràn từ
khoé mắt, chỗ đó, hơi gợn đỏ. Khoa lại hỏi tôi cái câu ban
này, “Mày kiểm ông này ở đâu mà thần thái vậy?”. Tôi
không trả lời, ngược mắt nhìn về những bức ảnh của tôi.
Trong mảng tương phản tối sáng, khuôn mặt một người
đàn ông hiện lên, trầm lặng mà sâu sắc.

Và tôi lại thấy mình ở trong một căn chòi chân vịt cất dựa mé kinh Chiếc. Căn chòi đầy khói. Cái mé un chắt đầy vỏ dừa khô. Những sợi khói trắng ngui ngút. Ngồi trên cái sạp ghe đóng thưa bằng tre chẻ thê, một người đàn ông ngồi nhìn ra cửa. Cô độc. Và gió vụt vụt vô chòi.

Ông làm nghề nuôi vịt chạy đồng. Hôm nay ở đồng Rạch Mũi, ngày mai ở Nhà Phấn Ngọn, xa nữa lại dạt đến Cái Bát không chừng. Ông đậu ghe, dựng lều, lừa vịt lên những cánh đồng vừa mới gặt xong, ngó chừng chừng sang những cánh đồng lúa mới vừa chín tới và suy nghĩ về một vạt đồng khác lúa vừa no đòng đòng. Đời của ông là một cuộc đời lang bạt. Một cuộc sống trên đồng khơi. Chòi cắm ở đâu cũng được, miễn có chỗ khô ráo cho ông nằm. Buổi sáng, ông lừa bầy vịt đồng, tay cầm cây trúc không róc đọt, bù xù. Bầy vịt ngoi quẫy, vẫy vùng, rúc đầu vào những nùi rạ mới, liu riu nhặt lúa từ bùn. Con vịt xiêm tên Cộc cũng ào ra cùng bọn chúng, nhưng lúc đó, không phải vì bụng đói, mà vì mùi rạ thơm quá, ngọt quá, ngụp mó vào thấy sướng người. Ông ngồi bệt trên bờ mấu, khăn sọc cũ quấn đầu, nón vải nâu lốm đốm mũ chuối. Ông ngó lũ vịt, vẩn điếu thuốc, châm lửa, phà mấy vòng khói lên trời. Nó lảng đãng tan mỏng như sương. Và trời rất xa, xanh trong. Ông kêu:

– Cộc, biểu!

Con Cộc chạy lại, vẫy nước và cọ đầu vào bấp đùi đen bóng của ông.

Buổi tối buồn lắm. Đêm nào như đêm nấy, lửa vẹt vô chuồng, tấm tarp qua loa, ông khom lưng thổi phù phù vô cái bếp un cho cán chòi đầy khói rồi nằm đưa vông. Gió vụt vụt vô chòi. Con Cộc lò mò ra đống rơm dập dềnh dưới mé kính, vùi mình vào đó ngủ một giấc. Nó tương lâu vậy, dài vậy mà lúc ngó lên vẫn thấy chao chát một ngọn đèn đỏ lờm. Ông kêu:

– Cộc, giận gì mà xuống đó vậy mậy?

Cộc lạch bạch đi lên. Nó ghé ngang cái lưới bao rào vẹt, thò mỏ vào mổ một con vẹt khác. Gây chuyện chơi cho vui. Nó là con vẹt chúa gây chuyện. Ngoài những lúc này, nó khá cộc cằn, tư lự. Máy người bạn lang bạt của ông chụm lại nhậu lán nào cũng nhần: “Cha nội nấy sống thấy râu quá trời đất, mai mốt con vẹt xiêm đỏ chết rồi, để coi ông sống với ai?”. Ông cười, “còn chẳng con...”. Nó ở chợ. Lâu lắm mới về thăm ông một lần, về tới, ngoài chuyện kêu bán bày vẹt ra ngoài đó sống với nó, sau nữa quay qua chuyện ông cưới vợ, nó nói, nó con trai, biết cô đơn là cái gì rồi, khổ lắm, buồn lắm. Nó giục ông từ năm nó mười hai tuổi. Ông ngạc nhiên, nhưng rồi ông biết rằng, nó đã học được ông cái tánh rộng lòng như đồng khời, như trời cao. Ông vô đầu nói với nó, cũng khó khăn thiệt, nhưng ông quen rồi. Nghề nuôi vẹt mà, nghèo, lang thang, đeo mang người nữa, không đành.

Tháng Chín. Gió chướng non xập xòe trên ngọn dừa. Ông trở về Kinh Mười Hai, quê ruột của ông. Chèo gần tới

nhà ông thấy một người phụ nữ ngồi dưới bực có đợi tàu. Chiều rồi, tàu cuối chạy lúc ba giờ rưỡi đi qua đã lâu lắm. Dưới ghe ngó lên, mặt người phụ nữ buồn so, buồn như sắp đắm đầu xuống sông mà chết. Ông khập khựng cho ghe đi tới. Qua khỏi đám lá, ông quạt chèo trở lại. Ông hỏi chị nọ đi đâu, chị khóc như mưa bắc, “Tôi cũng không biết mình đi đâu”. Lãng xẹt vậy đó. Ông ngại ngần ngó những tia nắng đỏ cuối cùng đậu phía đám dừa nước:

– Cô có sao không?

Người phụ nữ lắc đầu. Ông biểu chị xuống ghe cho quá giang. Chị vẫn khóc.

– Tôi biết đi đâu mà quá giang bảy giờ. Hay... làm ơn cho tôi theo anh đêm nay nghen.

Ông suy nghĩ rất lâu và trả lời một câu nhỏ xíu trong khi tụi vịt đập đầu chen nhau dưới sạp bằng tre đóng thưa thớt rộ lên lác cạc inh ỏi. Đôi chân đàn bà dè dặt bỏ xuống đầu ghe, con Cộc cúi đầu không nói không rằng lúi lúi lại tính mở một cái vô chân chị mừng chơi nhưng ông la: “Cộc! Bị đòn ghen mậy”. Nó dừng lại, đứng đĩnh quay đi. Chị khịt mũi cái sột, lau nước mắt kêu: “Trời, vịt gì mà khôn quá vậy?” Con vịt ngoác ngoác cái đầu lại, ý nói, vịt Xiêm chớ vịt gì, thiệt tình.

Qua thêm ba đám lá dày nữa là về tới nhà ông. Nhà vắng, vườn hoang, lúc chạng vạng buồn hiu hắt. Ông đi năm ba tháng về một lần, về đúng vạt đồng sau vừa chín.

Hồi đi, con tắc kè con, da chưa bóng chưa hoa, mốc cời, đầu chờ vờ như cá lóc gặp nước mặn. Ông đẩy cửa bước vô trước, tay quơ mớ văng nhện lùng nhùng, đốt cái đèn, thổi lù lù mớ cùi ướt. Chị ôm cặp đồ ngồi gá nhẹ mếp ván, ngó quanh. Ông lượng sượng, “Nhà bỏ lâu, bè bối quá chừng”. Rồi khói bay lên, ấm áp.

Ở căn nhà lá cũ mềm này, ông có nhiều kỷ niệm. Mỗi khi trở về nó lại cháy thành dòng dịu ngọt trong ông, nó chảy khe giữa những mạch máu. Những khuôn mặt thân thuộc như vẫn còn đây. Ở đầu bộ ngựa này, những ngày còn sống, ba má ông vẫn thường xếp bằng ngồi uống trà. Chỗ chiếc giường tre mới một ọp ẹp kia, những ngày còn sống, vợ ông ngồi thêu áo gối. Chiến tranh, ông đi biển biệt. Ngày về, chỉ còn đứa con trai. Nó khóc, kể, “Bữa đó cúng đình, có hát cải lương, con đòi má dẫn đi coi. Tướng Thoại Khanh Châu Tuấn đó, ba. Hát chưa xong khúc Thoại Khanh thút thít ngồi đờn cho công chúa với Châu Tuấn nghe, thì pháo đằng đôn Chệt bắn lại, má con gục xuống, chết luôn”. Ngày về, lựa ra lá từng chùm trắng xanh, non nhuốt, ông ứa nước mắt nhớ món bánh xèo cặp với lá lựa non vợ làm hôm đưa tiễn. Cũng thằng con ông, sau này nó nhằn: “Chuyện buồn mà ba nhớ làm chi cho tới già vậy không biết”. Ông bảo ông có nhớ gì đâu. Thiệt đó, thằng nhóc, có nhớ gì đâu. Thằng con chép miệng, “Khó quá!”

Người phụ nữ ông lượm chiếu đó còn khổ hơn. Chị quê Cây Khô, lỡ thời, thương chàng (xin lỗi!) thợ gặt miệt Bình An đổ xuống. Không biết gốc gác, cội nguồn người ta mà thương gì ác hơn vậy không biết. Làm vợ thợ gặt, sống đời thợ gặt. Chị ngồi vắn vạt áo: “Ai cũng nói em ngu, cực cỡ nào em cũng chịu, miễn là mình thương người ta”. Vậy mà cái chàng đó (xin lỗi!) tẻ, làm ít, nhậu nhiều. Tới đây, nhậu nhết, nợ nần, chị ra gánh trả. Nợ nhiều quá, mấy cái quán tạp hóa đòi lấy xuống, nửa đêm chồng chị trốn đi, bỏ chị lại. Không biết quê chồng, không về được quê mình, chị ra bờ sông ngồi khóc.

– Cô Út không ngại, cứ ở lại đây, chừng nào có hướng đi đâu, mần ăn gì thì đi, nghen.

Nghe xong câu chuyện của chị, ông bập một hơi thuốc lá nói một câu, bập hơi nữa thì hết thuốc.

Chị chịu ở lại. Buổi sáng, chị thức dậy bắc ấm nước lên bếp cho ông uống trà trước khi lửa vọt ra đồng. Thả vịt ruộng gần, chị đem cơm ra tới chỗ, dọn trên bờ mẩu, ngồi nhìn trời, nhìn đất, nhìn vịt, chờ ông ăn xong mới đi vô. Ruộng xa, chị thức dậy từ ba giờ sáng nấu cơm giữ cho ông xách theo. Thuốc gò, giấy quuyến mới voi một ít, chị bỏ lại cho đầy để ông bỏ túi, “Nửa chừng mà hết thuốc chịu không thấu anh Hai à, giữa đồng không móng quạnh, buồn chết, hồi đó, ảnh...”, chị bỏ câu nói giữa chừng. Mờ mờ trời, chị lụi lụi vô chuồng lấy hột vịt, rồi chờ ra chợ xã bán, chị tính:

– Chịu khó ra ngoài đó một chút, bán giá cao hơn anh Hai à. Sản hái ít đợt lựa bán luôn, thứ này người ta thích dữ lắm.

– Nhưng phiền cô quá...

– Có gì đâu.

Chị làm có ngoài sân, trông đáp cá với húng lủi. Chị súc lư đợi mưa hứng nước. Chị giặt mùng mền phơi cho thơm nắng. Ông cần nhân:

– Cô làm gì như người ở đợ cho tôi vậy?

– Có gì đâu, anh Hai, được ở lại đây là em mừng rồi.

Ông ngoái lại, nói:

– Tôi hỏi thiệt, cô ở lại để chờ người ta?

Chị không trả lời, chị cúi đầu đi thẳng. Chị không đẹp lắm, nhưng lúc thổi lửa có duyên. Cả lúc bậm môi bửa củi cũng toát ra một thứ duyên ngầm. Ông chắc không để ý chuyện này, ông bận đốn so đũa cắm cột, dùng lá dừa làm cái nhà tắm cho chị. Ông vừa mài cây búa vừa nói nhỏ với con Cộc:

– Minh đàn ông gì cũng được, bây giờ có thêm người... Ông ngừng lại, vuốt cánh con vịt, vậy hen Cộc?

Cộc không trả lời, kêu cóc cóc, há mỏ đớp vò mắt cá chân ông. Thì vậy chớ còn sao nữa, ý nó muốn nói vậy. Rồi nó đúng đĩnh đi chơi, dạo dạo bậy bạ kiếm trùn đất ăn. Ông nói thảm, “Làm vịt như mấy coi vậy mà sướng. Cộc à, làm người, không làm thì thôi, làm phải cho ngon, thiệt khó”.

Thằng con ông đi công tác qua nhà thấy có người lạ, nó

ngờ ngàng. Sau mừng rờ. Nó chọc: “Ba lúc này ngon rồi nghen”. Ông lúng búng, phẩy tay, gạt đi, “Cái thằng... Chỉ giỏi bày bạ...”. Ông không nói với nó vẫn thường thấy chị ôm cái áo người cũ ngồi khóc, chị thường hay kho cá bỏ me, ông vốn không ưa (nhưng chắc người ta nào đó thích). Mối tình cũ ngấm sâu vào chị đến mức những thói quen không sửa được, thí dụ như không đi chợ thì thôi, đã đi y như rằng mua xách về chai rượu, ông có uống gì nhiều đâu. Thằng con không biết. Thằng con đi dài dài xóm, ai cũng xầm xì chuyện của ba nó với người đàn bà gặt mướn. Cô Ba nó nói: “Tao thấy con mẹ không xứng với ba mày đâu, bỏ nhà theo trai, bị trai bỏ, giờ mới bám víu vô đàn vịt của ông, đàn bà đàn hoàng, ai ở lại dễ dãi vậy”. Thằng con cười, “Sao cũng được cô Ba à, trước là trước, bây giờ là bây giờ, tốt xấu gì ba con biết, miễn sao ba vui là được rồi”. Cô Ba chằng háng.

Nhưng thằng con thất vọng. Mỗi chạng vạng, nhốt vịt tắm rửa xong, ông kêu con Cộc đi dài xóm chơi. Con vịt thì chạy xà quần rượt cắn đấm con nít, ông uống chút gì đó (hoặc trà, hoặc rượu) lai rai với láng giềng. Chờ đến khuya, ông về. Ngủ ngoài nhà xuống cặp mé kinh. Nhà mục rồi, đêm nằm nghe mối ăn treọ treọ, sợ chị ngại, ông nói: “Tánh tôi ở đồng quen rồi, ngủ có gió mới ngon”.

Không lẽ nói trắng ra, nằm trong nhà, bên này nằm nghe bên kia thờ dài thờ ngắn coi sao được. Những lúc mưa nửa đêm, con Cộc cắm đầu cắm cổ lúi vò, ông cũng

cuốn mừng chạy. Chị mở cửa nân ni ông vô nhà, để lạnh chết. Cục chẳng đã ông mới vô, ngói chí mí bộ ván, chong chong nhìn ra cửa, chép miệng nói mưa lâu tạnh hột quá trời, ha. Chị cảm động ứa nước mắt.

Chị vẫn thường đón ghe hàng bóng hỏi thăm tin tức cánh thợ gặt An Bình. Tin tức ngày càng xa. Ở đây, trăm ngả sóng nước, làm sao mà kiếm. Tin tức ngày càng vắng. Lúc rày, mưa nắng thất thường. Nắng một hơi năm bảy ngày, mưa một hơi năm bảy ngày, bà con nông dân gặt ngay mưa, phơi lúa không được, rầu muốn chết. Chị đi chuyên nước vô lu, đôi dép Lào cũ, móng dính, trượt một cái trặc gân. Tội nghiệp quá chừng. Ông về nạt nộ một hơi, đã nói mà, cô có chịu nghe tòi đâu. Nói vậy thôi, ông đi chợ huyện mua thuốc cho chị, sẵn mua đôi dép mới làm chị cảm kích đứng tần ngần. Ông báo:

– Đôi dép cô móng thiếu điều cao râu được rồi, tiếc làm chi, để té nữa thì khổ.

Những chiều, lúa bầy vịt no căng lườn từ ngoài ruộng về, ông xúc tô com, ngồi ngoài gốc cây vú sữa già đã cưa thành cái đôn, vừa ăn vừa nhìn cây chanh nùm bắt đầu ra trái. Dưới cầu ao, chị đang lật đít xoong chùi lọ nghe, cánh chiều êm đềm. Cô Ba đi qua, tròn con mắt.

Một bữa, mưa nhiều, lúc ông đội áo đi, chị dặn:

– Mưa lúc này gấm dư quá, sét nhiều, anh Hai nhớ vô sớm nghen.

Ông gật đầu, day qua dặn lại:

– Cô út thôi đừng hứng nước mưa nữa, hóng chừng mai mốt tôi đi, ai mà ướng.

Chị chưng hửng hỏi ông đi đâu, ông trả lời, giọng buồn thiu buồn thiu:

– Thì cho vịt ăn hết đồng này phải lùa đi chỗ khác chứ cô. Vịt đang đẻ rất quao, nhốt một hai ngày là mất sức. Tôi ở nhà cả tháng rồi, cũng buồn.

Nói vậy rồi ông quay lưng đi. Chị vịn tay vào cửa, nhìn theo.

Buổi chiều, ông về sớm, chị giữ áo mưa của ông phơi lên vách, miệng quờ ông trời mưa dai thấy sợ. Chị xúc chén lúa đổ cho con Cộc, miệng hỏi lảng như không: “Cộc, mưa lạnh hôn con?” Cộc không trả lời, nó nghinh lên, ý nói vịt mà lạnh gì, ống lạnh sao không hỏi, thiệt tình. Ăn cơm xong, chị dọn ra xị rượu, nướng mấy con khô cá chạch:

– Anh Hai lai rai cho ấm bụng, mưa quá, nhâm nhi đỡ buồn.

Chị ngồi lác vông, may hai cái bìa khăn mới mua cho ông, vừa may vừa nói:

– Bây giờ người ta làm khăn mỏng dính, hổng may xơ chỉ ra nùi nùi hết trơn.

Ông không nói gì, xúc chén lúa lại đổ cho đầy mè, biểu

“Cộc, lại ăn nè”. Con vịt không chạy lại, nó lạch bạch đi tới bộ ván ngựa sần sùi, nó chui xuống gầm, bữa nay hai ông bà có chuyện gì mà bắt mình ăn thấy bà cố nội. Cái thau nhôm hôm nằng ông lấy nấu nhựa trét chiếc ghe giờ được làm mẹ un đang phì phì khói. Ông ngồi trước chai đế, trầm ngâm. Chị dè dặt lên tiếng:

– Anh Hai tình chừng nào đi?

– Hai ba bữa nữa. Đi chuyến nầy qua tới miệt Khánh Hà, chắc đi lâu mới về.

Người đàn bà cúi xuống cắn chi, che cái thở dài.

– Cò Út à, tói... có chuyện muốn nói với cô.

Chị làm rối chi:

– Gì vậy anh Hai?

– Sáng nay tôi gặp thằng bạn, nó mới chạy bầy vịt từ nông trường qua. Tôi hỏi, nghe nói thợ gặt An Bình ở đó.

– Anh Hai!

Ông bước xuống đẩy mớ vỏ dừa vỏ mè un. Xơ dừa mịn, cháy rục, rồi tắt ngấm.

– Ảnh tên Sinh phải hôn cô Út? Ờ, Sinh, ảnh... cũng đang gặt bên đó, cò Út à.

– Anh Hai!

Chị buông cái khăn xuống kêu bàng hoàng.

– Tàu từ xã chạy nông trường lúc năm giờ, ngang đây,

chắc cỡ sáu rưỡi. Cô ráng đón chuyển đó. Để lỡ tới bữa sau, sợ mấy ảnh lại chuyển đồng, kiếm cực lắm. Thôi, tính vậy nghe có út.

Con Cộc ề ạch đi ra, ngóng cổ lên nhìn ông. Khuôn mặt ông mờ mờ sau làn khói. Khói mắc dịch, làm cay con mắt muốn chết. Cái vông chị ngồi sau lưng ông. Chị khom xuống cắn móng chỉ rồi mà buồn. Ông rót ly rượu uống mà buồn.

– Anh Hai à, sao anh tính vậy?

– Tôi biết cô còn nặng lòng cùng anh. Qua bến hỏi đầu đuôi gốc ngọn ra làm sao. Nói có tình, mình ở lại, biết đầu người ta có nỗi khổ gì...

Chị bật khóc. Con Cộc điem đăm lại cái mề lúa, nó ăn chậm rãi. Ý nói sao mà tôi tội nghiệp hai người quá đi, làm người mà khổ vậy, làm vịt còn sướng hơn. Đêm đó, ngoài nhà xuống, nó nghe ông thở dài. Tự mình làm mình chịu, ai biểu...

Sáng sau, ông lừa vịt ra đồng khi trời còn tối mịt tối mò. Ông đuổi vịt đi xa thiệt xa nhưng vẫn nghe tàu dò ghé bến nào rất gần. Ông ngồi bệt trên bờ cỏ, vẫn khăn cũ, nón cũ, kêu: “Cộc, biểu!” mà không thèm để ý nó có lại hay không. Kêu chơi vậy thôi. Nhưng Cộc là con vịt có nguyên tắc. Nó vẫn chạy lại, gác đầu lên đùi ông, cọ cọ an ủi. Rồi bất ngờ, ông bừng dậy, lừa vịt cất vạt đồng hối hả trở vô. Ông nói như nói với con Cộc, “Bỏ quên bịch thuốc trong nhà, thêm quá”. Trời, tới cỡ này cũng còn giấu giếm, tui

la vịt, nói thiệt với tui cũng đâu xấu hổ gì, con vịt đồ quạu, mặt càu cạu. Tới liếp tràm bông vàng sau hậu vườn, ông ngồi lại, lủ vịt tràn xuống ao rau muống tím tấp. Ở đây, bo ba liếp chuối nữa là tới nhà. Ở nhà, không biết có còn ai? Lỡ không còn ai... Ông ngồi lại, bốn chồn. Hồi lâu, ông nói như chỉ nói với mình:

– Mai mốt mình đi nữa hen Cộc?

Con vịt cạp mắt cá chân ông, đi thì đi, tui đâu ngán.

– Đi hoài, mảy mệ không?

Nó há mồm đốm đen rìa ngón cái chân ông, cũng có khi mệ chớ.

– Tao đốn tràm, sửa lại cái nhà, ở luôn nghen.

Con Cộc mổ vô ống quyển ông, rồi nhóng cần cỏ dòm ông lom lom, có phải ông chờ bà đó quay lại không? Ông nhìn lên ngọn tràm và thấy mấy cái bông vàng như mấy con sáu róm sẽ sàng rơi xuống. Có phải chỉ cần nhìn lại một chút, ông sẽ thấy ngọn khói bay lên không? Gió lùa lao xao trên những tàu lá chuối. Tiếng lá khô vỡ giòn giống hệt bước chân ai vậy. Ông không nên được, mắc ngoài nhìn. Và tới đã chụp được chân dung ông trong cái ngoài nhìn khác ngoài đó.

Khoa nhìn tôi, ngờ ngờ như đọ lại với những tấm ảnh, nó thảng thốt, “Mấy đang kế về ba mấy, phải không?”.

Tôi thích những mối tình cảm, tình thâm. Tôi tưởng tượng đó là những mối tình da diết, sâu sắc. Mãi mãi chẳng dám nói thật lòng, cho đến cuối đời, tình ấy vẫn bằng bạc, rập rờn, và mỗi khi có dịp (như đi qua chỗ ngồi cũ, con đường cũ, gương mặt cũ...), ta bỗng thấy nhói ran. Chắc là khó chịu lắm, khi yêu mà giả bộ không yêu, khi buồn cố diễn mặt vui, khi đau tình phải tỏ ra vô tình...

Nhà cổ

Mùa chướng xơ cửa đất Phương Điền. Nửa đêm cả nhà tôi tức mừng ngồi nghe tiếng ngói dịch lác cắc, rờn rợn trên mái nhà phía đông Nhân Phú. Mà tôi mở cửa sổ, kêu vọng qua bên đó, “Thằng Tứ Hải đem mấy đứa nhỏ qua ngủ với má con tao nì. Để không may ngói rớt trúng đầu, tội nghiệp tội nó lắm nghen”. Dứt tiếng thì cái đầu tóc ngái ngủ bù xù của ông chủ trẻ “Nhân Phú” lù lù trước sân, tay na con Tha, chị Thế vợ anh dắt con Tho đi sau, thà hai đứa nhỏ vô mừng tôi, anh lâu bà, “Cha, điệu này biết nhà mình có qua được mùa gió nầy không đây, Út Nhỏ?”.

Tôi thờ dãi cái thượt như cũng đang nặng lo cho “nhà mình” (mặc dầu hơi ngán ngợ, mình có vai gì trong ngôi nhà cổ sắp xiêu đổ ấy đâu?). Mà tôi cần nhàn khi tiền đời

vợ chồng hàng xóm ra cửa, “Mắc cái gì mà tui bây giữ hoài cái nhà oan chướng đó, sao không bán đi cho rồi, cất nhà mới, sống cho bình thường như con người ta”. Anh Tứ Hải không trả lời, chỉ cười khà khà khà.

“Nhân Phú” của anh cách nhà tôi một hàng rào cặm bằng cây bình bát, đó là ngôi nhà cũ kỹ, già nua nhất làng cổ Phương Điền. Nghe kể, ông Tổ nhà anh Tứ Hải đã đứng ở dưới cây vồng nem trước nhà, bảo tốp thợ ông muốn làm một ngôi nhà đẹp nhất, rộng nhất xứ này, một ngôi nhà thật lớn cho tất cả con cháu ông khi sinh ra đều có chỗ cho mình. Ròng rã hơn ba mươi năm, những người thợ xứ Quảng đã làm nên một kiệt tác nhà rường Nam Bộ, nghiêm cẩn, công phu chạm trổ từng chi tiết nhỏ, từ cây cột cái tới ngạch cửa, từ những cánh cửa tới mấy cái bậc tam cấp lối vào... Nghe kể, khi làm “Nhân Phú”, người ta đã cúng đủ mười lễ, nên nó điềm nhiên đi qua hai cuộc chiến tranh mà không có một vết tích nào. Năm 1972, Mỹ-ngụy cho bom đạn cày xới dữ dội vùng này, nhưng chỉ có quả bom rớt sau nhà, thành một cái ao bông súng.

“Nhân Phú” được trao cho anh em Tứ Hải, Tứ Phương khi hai người mới mười tám, hai mươi tuổi. Lúc đó, nó đã khom ròm, bệu bạo như răng người già. Hồi nhỏ, tôi ở “Nhân Phú” còn nhiều hơn ở nhà, tính tình năng động, phá phách nên hợp anh em Tứ Hải hơn bà chị ruột, má rầy hoài, có lúc nghe má kêu Út Nhỏ ơi, tôi học tốc chạy chui

rào qua đất nhà mới dạ. Nhờ vậy, tôi mới phát hiện bên anh Tứ Hải có nhiều cái lạ, vẻ cười nắc nẻ với má tôi. Lồng bàn đan bằng tre đây mâm cơm được lợp thêm một lớp vải, nếu không, trứng một trên trần nhà rắc xuống thức ăn như người ta rắc tiêu xay. Đít quần của anh em anh Tứ Hải mặt vải luôn luôn nhăn nhúm, trầy xước vì mấy bộ ván một gấm lờm chớm. Trời mát rượi, đi trong nhà mà phải chụp cái nón lá sùm sụp lên đầu, đề phòng ngói rớt. Mấy cây cột chạm rồng chạm phượng bị mối cắn bọng than, búng ngón tay nghe kêu bộp bộp. Còn trẻ, lại nghèo, anh Hải phải đi bán bánh bao dạo, nuôi em ăn học, nên điều ma họ có thể làm được là giữ cho đồ đạc trong ngôi nhà bóng như gương. Năm mười sáu tuổi, qua “Nhân Phú” chơi, nhìn vào đó, tôi thấy cả đám mụn cám lấm tẩm trên cánh mũi mình.

Năm tôi mười sáu tuổi, qua bên đó chơi, biết hai anh đều lạng lẽ để bụng thương chị Thế mất rồi. Chị Thế mở còi, từ nhỏ về ở nhờ trong “Nhân Phú”, đẹp nét, đẹp người. Sinh thời, má anh Hải hay nắm tay triu mến, “Má có hai thằng con trai, chừng nào lớn, bầy chọn một đứa, làm con dâu má ghen”. Chị Thế chỉ cười cười, không nói. Chị hiền, dịu dàng như chiếc lá me, con trai xóm khác gặp một lần còn nhớ, huống chi ba người họ lớn lên cùng nhau... Nhưng nhường qua nhường lại hoài, mãi không ai mở lời. Chú em nhện ăn sáng, ốm ròm, mặt mày xanh ẻo

các củm dành tiền tha về cho chị Thế nào kẹp tóc, vòng bạc, dép, giày... Ông anh chẳng mua gì, nhưng thấy chị vo com thì nhảy vào thổi lửa, thấy chị sắp giặt đồ, anh xách nước để sẵn mấy thùng. Những buổi sớm mai, hai người cùng nhau xào nhân, nhồi bột, hấp bánh bao. Khói quây lầy cả hai, khói thơm ngậy đại mùi lá dứa. Người em thức sớm học bài, thấy cảnh đó, đọc lung tung những câu chẳng có nghĩa gì.

Nên chị Thế chọn ai tôi đều thương người còn lại. Ở ngoài cuộc, hai má con tôi phân tích kỹ lưỡng, tôi nói anh Phương đáng để thương, anh Phương cao ráo, thanh mảnh miệng nhỏ, mắt sâu, trán cao, ăn nói nhỏ nhẹ là người thông minh. Má nói thằng Hải mới tội nghiệp, tính tình hịch hạc, ruột để ngoài da mà nhiệt thành, lúc nào cũng xới lời thừa gói nói cười với người trên trước. Cái qua cái lại, hai má con ngã ngựa ra, ủa, hơi đầu mà nói chuyện của người ta.

Tốt nghiệp trung học xong, anh Tứ Phương xung phong đi bộ đội. Anh đi mà không nói gì với chị Thế, tôi cứ nằng nặc đi theo hỏi tại sao, anh nói, “Thương anh Hai quá, Út Nhỏ à. Mười bốn tuổi anh đã thay cha mẹ nuôi anh, quán xuyên trong ngoài, học hành lơ dờ...”. Tôi ở há, ở hen, hiểu rằng “Nhân Phú” từ khi dựng lên luôn đủ chỗ cho hết thầy mọi người sinh ra ở đó, chỉ vì nặng lòng yêu thương mà anh phải ra đi. Hôm xe đưa quân chạy qua nhà, tôi khóc bù non bù nước, tội nghiệp Phương quá.

Anh Tứ Hải thấy vậy, tưởng đầu tôi đã để lòng yêu, nên coi tôi như em dâu anh vậy, như tôi là người của Nhân Phú mất rồi. Máy bữa chị Thế đi chợ, ở nhà kiếm không ra cái tô, cái đĩa, anh Tứ Hải cũng chạy qua hỏi tôi. Mà ngộ, hỏi gì tôi cũng biết hết. Bữa Phương gởi thư về, anh Hải rù tôi qua đọc. Từ đầu tới cuối Phương nhắc tới tôi chỉ một câu chín chữ, “Út Nhỏ có qua nhà mình xin giám không(?)”, vậy mà anh Tứ Hải vẫn ân cần căn dặn, “Ráng chờ thằng Phương nghen, Út Nhỏ. Ba năm, tưởng dài mà mau lắm”. Tôi mắc cười, nhưng giả òa quá hay, thắc thỏm than nhớ thương, cho anh yên tâm.

Ba năm, tưởng dài mà mau, Anh Tứ Hải cưới chị Thế, hai năm sinh hai đứa con gái. Anh Tứ Phương về, ngó chị Thế nuôi con gầy gẳng, lặng lặng mà đau. Nhiều khi lơ miệng kêu:

– Thế à...

Chị Thế nhỏ nhẹ cất ngang:

– Chú Út hỏi chị chi đó?

Anh Tứ Phương cười cười, ờ ờ, tính nói gì mà quên mất tiêu rồi. Nói gì bây giờ, cả cách xưng hô cũng vờ vờ ngán cách rồi. Má tôi nói (giọng như là cảnh cáo tôi vậy), thằng Tứ Phương khác thường, nó trầm tính, sâu sắc, người như vậy thương ai là thương tới chết mới thôi. Tôi rành sáu câu nên đầu có dại, nên nhiều bữa từ bên nhà ngó sang thấy chị Thế lúi cúi thổi lửa nấu cơm trong gian bếp

là đã khới, tòi hởi lòng, có thích vị trí của chị ấy không. Câu trả lời là không.

Rúi quá, ba mươi hai tuổi tôi vẫn chưa lấy được chồng, vẫn chưa yêu ai. Mỗi lần có anh chàng chạy lại coi mắt tôi là anh Tứ Hải buồn rười, lo chắc tòi thôi chờ em anh rồi, chàng nọ dạt ra, anh sướng quá, cười mười bữa chưa thôi. Má tôi tức lắm, báo, “Con Út Nhỏ chắc mắc nợ anh em thằng Tứ Hải. Để coi, thể nào mấy cũng ế chồng. Mà, – bà ngờ ngờ – con nhỏ ngóng này, có thương thằng Tứ Phương thiệt hôn?”. Tòi cười, “Thiệt đâu mà thiệt, má coi, trên mặt con có vẽ chữ Phương nào không?”.

Đương nhiên là không rồi, tình nhân gì hai đứa tòi, tình nhân gì như tòi, ngồi uống rượu với người ta, nghe người ta than thở “anh quên không được chị Thế”. Phương ra quân, xin được một chân bảo vệ cơ quan tòa án thành phố, buổi tối, anh phụ chạy bàn cho quán cà phê trước cổng, anh nói, phải kiếm tiền để phụ giúp anh Hai sửa lại nhà. Một năm anh về Phương Điền chừng năm ba lần. “Nhân Phú” sẽ xào trộn đôi chút, anh Tứ Hải ghé quán chú Sồi mua rượu, đổ vô cái hủ đựng đầy nhóc xác trái nhàu, trái khế. Chị Thế mua thức ăn ngon hơn, nấu bữa cơm canh thơm tất hơn thường ngày. Mấy đứa nhỏ được chú Út giảng nghĩa những chữ ghi trên mấy tấm hoành phi kia. Hai chữ treo giữa nhà là “Vạn cổ phương”, còn kia là “Ái Sờ thân”, kia nữa là “Đức lưu thiên cổ”... Hai đứa nhỏ ngán

người ra, vỗ tay cười, chú Út nói sai bét, ba con nói chữ đo là “Anh hùng nào”, chữ kia là “Bao Thanh Thiên”, còn lưu thiên cổ gì đó, ba nói là “Tứ tử đấng khoa” (toàn là tên mấy tuồng cải lương). Tứ Phương nghe, ôm cháu vô lòng, ngậm ngùi thương người vì anh mà chịu nhiều thua thiệt. Rồi chàng vạng, tối qua, cả nhà mở tiệc. Trẻ con no bụng chạy đi mở tí vi coi, còn lại bốn người cùng nhau uống rượu tới khuya xa. Mà không, chỉ ba người uống, còn chị Thế thì ngồi lui ra sau chường năm ba thước như xưa rày vẫn vậy (tôi ngờ rằng cũng ở vị trí đó, một hôm chị chọn được người trăm năm của mình), lặng lẽ, cười cười. Cũng cảnh này, người này nhưng trong lòng đã đánh mất sự bình yên, trong trẻo xưa rồi. Tôi nói, nghe bù xè nhai gổ trẻo trẻo buồn thiệt. Anh Tứ Hải bảo, ngồi trên mái nhà lăn lóc cóc xuống máng xối kia. Anh Tứ Phương chắc lưỡi, anh mới kiểm tra chường một chục cây cột, thấy vậy chớ mấy cái ngàm mục hết rồi, chắc là không chịu được bao lâu nữa. Rồi nghĩ, mai mốt không còn căn nhà cũ kỹ này, biết lấy gì mà nói với nhau?

Vì vậy mà phải giữ, quyết giữ nhà cho bằng được. Yêu và đau đã làm cho anh em họ nhọc nhằn ở bên nhau thì căn nhà cổ với những kỷ niệm ngọt ngào ngày thơ ấu níu lòng họ lại. Tôi mấy bận khổ lây, có bữa mưa gió lớn, bỏ nổi cơm nấu dở chạy qua, thấy anh Tứ Hải một tay vịn quần một tay chạy đi đón cây chống đỡ, tôi nhào vô cùng chỉ

Thế lấy dây chằng mấy cây cột cái. Rồi bung chau đi hứng dột, rồi tiếp chị đùn mấy bọc nước trên nóc mùng. Lúc về tới nhà nhìn tôi loi ngoi ướt, má chếp miệng, giọng như mĩa mai, như hờn tui, “Ông bà mình nói có sai đâu, con gái là con người ta...”. Tôi cười, nhìn má, “Trời ơi, má nói kỳ, hàng xóm với nhau, rãnh thì giúp”, mà lạ, sao tôi nhìn thấy mình trong mắt má lại lười thúi, đáng thương thế kia.

Không biết có phải vì vậy mà má tôi trở nên buồn bực. Có bữa đi dự đám cưới ở cuối xóm về, thấy tôi đang ngồi lật bông so đũa, má cay đắng hỏi: “Mày bây giờ già đầu rồi, còn ngóng ra cửa trông ai nữa?”. Đâu, tôi cãi lại, con ngó mấy cái bông mà. Rồi má thở dài, “Sao lóng rày, thằng Tứ Phương ít về...”. “Kệ thằng chá, má ơi”, tôi đáp, chợt nghĩ, ừ, thì cũng lâu rồi anh Tứ Phương không về. Những lần xe đò cho khách xuống “Nhân Phú” trước thi nhật, bây giờ thừa lắm. Có về, anh Tứ Phương cũng ở lại nhà chừng hai ngày rồi đi, anh nói với tôi, ở lại một bữa là lòng đau một bữa. Tôi gật gù, ờ, em hiểu chớ sao không. Hai đứa tôi ngồi đầu đó (chỗ mà ai cũng nhìn thấy) nói chuyện chơi, có lúc, chẳng cần nói gì. Tôi cố gắng đóng vai trò cô em gái nhỏ như lúc còn bò lùm đùm, anh bỗng đi mua kẹo cho ăn, như lúc tám chín tuổi anh chặt giùm bó đũa chơi chuyên, như lúc mười bảy tuổi, hai anh em chớ nhau ra chợ thị xã, chọn đám mỡ hôi mới được cây kẹp tóc cho anh tặng người yêu...

Anh đi rồi, tôi nói với má, “Trời ơi, ngồi với thằng chả mới lưng quá, má coi, yêu đương chỉ cho một vậy không biết, bởi vậy, con đâu có thèm. Mà, sao anh không quên chị Thế phứt cho rồi, để con khỏi mắc công nghe than thở”. Rồi nghĩ, mai mốt đi lấy chồng, ai ngồi chia thương sẽ nhớ với anh, hả Phương.

Lụi hụi rồi gió lại đổi mùa. Tôi gà gât ngồi cho con bé Tho giết trứng tóc. Nó kêu trời ơi, cô Út Nhỏ, cô có tóc bạc rồi nè. Chú Út con cũng có, nhiều lắm. Mà, chú Út con sắp cưới vợ rồi. Tôi hỏi, vậy há, vậy há, vậy sao. Dạ, con bé nhỏ nhè, con chưa biết mặt, con hỏi giống ai, chú nhìn vòng vòng một hồi, mới nói, cổ hơi giống má. Tôi bảo, ờ, giống má con cũng được, vừa đẹp vừa hiền. Rồi nghĩ, sao mình không có gì giống chị Thế hết vậy ta, tệ thiệt.

Nhưng giống mà làm gì? Anh chị Tứ Hải qua nhà, cúi đầu chịu lỗi với má tôi, nói vì người của “Nhân Phú” mà tôi phải chịu lỡ dở. Tôi cười nắc nẻ, cười ha ha ha, nói, “Em với anh Tứ Phương già đồ đó, tụi em đâu có tình cảm gì”. Mà, dường như họ không tin, chị Thế nắm tay, nhìn tôi chua xót, còn anh Tứ Hải trầm ngâm ngâm một bụm khói thuốc, quay mặt thờ dài. Nhìn thái độ anh chị vậy, tôi tỉnh, điều nẩy chắc mình cũng phải buồn một chút. Nhưng không phải buồn Phương lấy vợ, tôi buồn là vì chiều nay, “Nhân Phú” đã sụp đổ trong lòng.

Rồi họ, và cả má tôi đều bảo tôi khóc đi.

Chiến tranh, theo tôi biết, có nhiều người nói
đau khi nhắc về nó.

Những huân chương, huy chương chỉ làm ấm
ngực, niềm đau khuất ở một góc lòng, có kẻ
nhìn thấy, có người không...

Mối tình năm cũ

Đoàn làm phim tài liệu về nhà báo liệt sĩ Nguyễn Thọ tạm trú ở trụ sở ấp văn hóa. Họ đã ở lại Mỹ Hưng thêm năm ngày, nhưng vẫn chưa mời được di Thắm tham gia. Trần Hưng, tác giả kiêm đạo diễn phim, vốn là người kỹ tính, cầu toàn, anh bảo, làm phim Nguyễn Thọ mà không quay được chân dung người yêu ông, mối tình năm cũ của ông thì thà ở nhà chăn heo cho vợ còn sướng hơn. Nên cả đoàn phải nán chờ trong căn nhà bỏ phế bấy lâu, đất nền bị heo ủi lục cục lòn hòn, bìm bìm leo xanh rờn một bên rèm cửa.

Máy ông già trong xóm lại thấy cảnh tình nheo nhóc,

thờ dài, “Tụi bây ở lì vậy không biết có ăn thua gì hôn đây, thằng Mười, chóng con Thám tánh tình khó khăn, ngang ngược, hổng giống ai...”

Nên chỉ con người nầy thân nhiên khi thấy đài truyền hình Xê Tê tới, thân nhiên biểu vợ từ chối. Ngoài ông Mười ra, ở đây, ai cũng muốn được vô phim để kể về một Nguyễn Thọ anh dũng, tài hoa, đũa con thương nhớ của vùng đất Mỹ Hưng nầy, cho nói chút xíu thôi cũng được. Với Nguyễn Thọ thì làm phim nhiều tập mới xứng, nhóc chuyện. Hai mươi sáu năm rồi, nhưng mỗi ông già bà già đều nhớ thằng Thọ về lần nào cũng chui vô bếp lục cơm nguội ăn với mắm sống, có bộ đồ nhuộm pin đèn mặc chết bỏ luôn. Đám bạn đồng lứa nhớ Nguyễn Thọ hồi nhỏ đen thui, mặt mũi lúc nào cũng đóng rong rêu vì mới lặn lội dưới địa lên, hiền mà cọc để sợ. Máy ông bạn cùng tổ công tác vừa đọc truyện “Mối tình nho nhỏ” của Nguyễn Thọ vừa khóc, “Hổng có nhà văn nào được như nó, viết truyện ngắn mà ai cũng mê, thuộc lòng như bài ca cải lương, đám cưới, đám giỗ, đám ma đều đem ra làm văn nghệ được hết”. Có ông khóc tổ tổ, “Cuống rún thằng Thọ còn chôn ở đất nầy mà tụi ác ôn không biết đã thủ tiêu xương cốt nó ở đâu?”. Trần Hưng rất hài lòng với những đoạn phim vừa thu được, nó nổi bật lên phần đời của người chiến sĩ nầy, giản dị mà cao quý, bình thường mà phi thường. Và chỉ thiếu một câu chuyện tình nữa thôi,

một chân dung nữa thôi, bộ phim sẽ sâu sắc, xúc động lắm. Chỉ cần dì Thắm thôi.

Nhưng đã cầu cứu chính quyền, thằng Thảo từ bên ngoài dong về năn ni má nó, lớp trưởng bối ở xóm cũng lại bảo, “Thằng Mười mấy cho con Thắm nó đi một lần nữa thôi. Chuyện làm phim phiếm này nọ coi vậy cũng là làm việc nước” nhưng ông Mười vẫn nín thinh, ngồi vắn thuốc, uống trà, nhìn xa xói. Mấy ông già dội ra, chống gậy te te về, bụng chửi, cái thằng, coi mặt chữ điền bự vậy, cái miệng rộng vậy mà ích kỷ, hẹp hòi. Nó không cho con Thắm đi chắc tại ghen chớ gì. Thằng Thọ chết ngắc rồi mà còn ghen.

Bảy năm trước, lúc ông Mười đem hết thầy bốn chín cái thư của Nguyễn Thọ gửi dì Thắm đem đốt hết, cũng không ai cản được. Mấy ông viết sử của tỉnh kêu trời, đồng đội đồng chí của Nguyễn Thọ cũng kêu trời, phải chi còn, đem in vô tập những bức thư tình hay nhất (mặc dù chưa ai được xem Nguyễn Thọ viết ra làm sao). Nhưng thư đã thành tro rồi, ông Mười nói ông không cần biết chuyện giữ gìn bút tích của Nguyễn Thọ để làm tư liệu lịch sử, lưu lại cho thế hệ mai sau gì hết, ông thấy chướng mắt nên đốt, có bậy thì đem ông bỏ tù đi.

Nhưng có ai bị bỏ tù với lý do lãng xẹt như vậy đâu. Chỉ thằng Thảo, con của dì Thắm và Nguyễn Thọ là buồn

lòng, bỏ về ngoại ở. Di Út Thía không chống ôm đứa cháu nhỏ vô lòng, biểu mai mốt lớn rồi cháu hiếu. Có gì mà phải đợi lớn, hồi đó tới giờ, thằng Thảo có chọi chết gà nhà nào, có bẻ trộm trái ở vườn ai, bà con đều xuể xòa bỏ qua, nó là con Nguyễn Thọ mà, tội nghiệp... Họ còn bảo ở ngoài tỉnh nhiều đứa cạy ông cha mình có công còn làm chuyện bậy dữ hơn nữa kia... Chi có ông Mười là răn đe, dạy dỗ, ghim nó như ghim con ngựa bất kham. Thằng Thảo trở nên đàng hoàng, tử tế, nhưng gặp bất cứ chuyện gì, trong lòng nó cũng có vết tì, tại mình hổng phải là con ruột của ông... Lâu ngày, ý nghĩ ấy đầy như nước lên trôm trôm trên mặt đập. Và khi ông Mười ngồi dựa cái cà ràng đốt xấp thư của ba Thọ, nước đã vỡ bờ, nó lăm li xếp hai cái quần cụt với mấy cái áo bỏ xuống bên đón tàu. Di Thấm không thể giữ nó lại. Ông Mười lặng lẽ ngồi đốt thuốc, ngo cái lưng tòm của thằng Thảo dưới bên, lòng trĩu như đeo đá. Ông mà không thương nó à, không thương nó sao? Ông thương nó bằng chang con ruột ông đó chứ. Bây giờ nó không hiếu, chừng nào nó lớn, yêu thương ai đó, no sẽ biết mà. Thằng Thảo đi rồi, nhà thành ra nặng nề, di Thấm, người hiếu ông Mười nhất cũng giận, không thềm nói chuyện, có gọi thì cũng trống không, “Coi nhà dùm cái”, “Còn thuốc gò hút hôn? Đi chợ nè”, “Cơm chín rồi ngen”, ông Mười buồn cười quá, hỏi “Cơm ai nấu?”, di tra lời “... nấu chứ ai”.

Chuyện người người đi, nhà vẫn buồn, nhưng ông Mười không đau lòng như những bữa từ ngoài ruộng về, ông nhìn thấy vợ cắm xấp thư ở góc nhà, ngồi khóc lặng. Ông thương vợ, cứ nhớ hoài vậy thì đời được mấy ngày vui. Ông đem thư đi giấu trong kẹt ổ lúa, dì vẫn tìm ra, vẫn những bữa đi đâu xa về, thấy đôi mắt vợ mình sưng húp, buộc lòng ông đem thư đi đốt. Chỉ còn cách đó mới tìm lại nụ cười nhẹ nhõm đậu trên khuôn mặt nhẹ nhõm, vô tư lự như những ngày dì Thắm mới mười tám, hai mươi.

Cả đời, ông chỉ mong người trong nhà hiểu mình chứ trông gì người thiên hạ. Với cái tánh lảm lì, lạnh lùng, ít nói, có nói cũng chậm rãi, huờn đãi, thật khó để bộc bạch mình trước người. Về Mỹ Hưng với dì Thắm từ sau giải phóng, ông chưa cãi cọ, méch lòng ai, suốt ngày chăm chút cho mảnh ruộng miếng vườn, cho bốn đứa con vừa chung vừa riêng nhưng đất quê vợ mãi mãi không yêu ông như một đứa con ruột thịt. Vì ông lấy người yêu duy nhất của Nguyễn Thọ làm vợ (đáng lẽ phải để dành), rồi sau đó không cho vợ đi dự những cuộc họp mặt, hội thảo về Nguyễn Thọ (làm vậy không phải là quay lưng với quá khứ sao?) và cũng vì cách ông dạy thằng Thảo (đáng lẽ con của Nguyễn Thọ phải được nâng niu, chịu chuộng). Mặt mày thì đen sì, không biết vui hay buồn, già đầu rồi chưa nói câu nào nghe ngọt ngào với vợ. Ông Mười nghe, buồn quá mà cười.

Ngay bữa đầu Hưng đến, vừa báo làm phim về Nguyễn Thọ ông Mười đã chụp cái nón lá lên đầu, báo phải đi cưa củi. Hưng nấn ná lại với dì Thắm, hỏi dì có ngại không khi kể một chút về Nguyễn Thọ, đoạn ông với dì yêu nhau ấy mà. Dì cười, ngẩng lên, khoé miệng nhẹ tênh, lắc đầu. Dì không ngại, với làng xóm láng giềng và cả với chồng. Thương người tử tế như anh Thọ thì ngại gì với bà con, lát ngay thẳng ác ôn nào mới mắc cỡ chớ, còn với ông Mười, dì kể rồi, bộp bạch hết chuyện xưa rồi, từ hồi hai người gặp nhau ở nhà máy chà Xả Chọt. Dì thuật tường tận những chỗ hai người gặp nhau, cả những lời thề hẹn. Dì rót trà mời Hưng, rồi bản thân nhìn ra sân, chỗ ông Mười hi hụi kéo cưa một mình, lưng đẫm mồ hôi, dì bảo, thiệt tình tui hổng có gì giấu ông đâu, nhưng chuyện hồi đó với anh Thọ... tòi nhớ hổng hết. Già rồi...

Khách ra về thì trời đổ mưa, mưa mà nắng vẫn chang chang trên đầu, trời hằm hập nóng, dì Thắm đi te ra chỗ đóng củi, tần ngần nhìn chồng một chút rồi đặng háng. Ông Mười không ngẩng lên. Dì lại e hèm, ngoảnh nhìn quanh quất, kiếm chuyện để nói:

– Củi bằng cườm tay để tui bữa cũng được, ông cưa chỉ mắc công hôn?

Ông không ngẩng lên:

– Mắc công gì, mớ bình bát nấy khó quá, tòi có bữa

thử, nghe dội búa, sức tôi còn vậy, ốm yếu như bà sao chịu nổi.

Di không nói nữa, ngồi dưới gốc ô môi, bới lại cái bới tóc nhỏ teo ngát như trái cau. Ông Mười chột ngẩng lên, đưa khuỷu tay lau mồ hôi chảy tràn trên mặt, hỏi:

– Tính đi không?

– Không. Đi gì mà đi, lu bu muốn chết. Lên phim hồng biết nói cái gì, hư truyền hình của người ta.

Giọng di tỉnh rụi, như để bảo chồng đừng lo, chuyện phim gì đó di không để bụng, không thêm quan tâm đâu.

Tối sau Trần Hưng rủ thêm vài người tới nhà di Thắm, anh không quên xách theo chai rượu với mớ khô cá kèo mua đặng đầu xóm. Anh nghĩ con người này không dễ thuyết phục đâu, đem rượu lại coi có mở lòng ổng ra được không. Nhưng anh lắm, càng uống ông Mười càng im lặng, chỉ có đôi mắt là dữ tợn lên, đỏ ngầu ngầu dưới hai đám lông mày rậm rì chớm bạc phát ra những tia nhìn như xoáy thấu người khác. Nhậu đã đời, cả đám cà xình cà xang về chỗ trụ sở áp văn hóa mà không nói được gì hết, không thể nói. Trần Hưng nằm ngấm nghĩ, thấy vừa rồi mình giống như con diều hâu ngồi nhậu với một con gà trống đang xù lông thủ thế bảo vệ vợ con nó.

Lần thứ ba Trần Hưng lại nhà di Thắm, anh đi một mình. Và thêm một chai rượu nữa. Anh thôi làm diều hâu

mà là một con gà trống hiểu biết khác, anh nói anh tới để từ già, ngày mai đoàn phim về để làm hậu kỳ cho kịp ra mắt Ngày Báo chí Việt Nam. Anh cười xòa, “Bị trặc trở như vậy cũng buồn, nhưng không sao đâu, có lần đi làm phim tụi tôi còn bị người ta vác dĩa rượt. Làm công việc này có lúc cũng đi moi móc nỗi đau của người khác ra, dày đi dày lại... Tôi cũng thương vợ như anh Mười đây, nhìn thấy vợ nó đau khổ, buồn bực chuyện gì, tôi cũng xót ruột lắm”. Đòi mắt ông Mười dịu lại, ông xoay mãi ly rượu trong tay, rồi hớp từng hớp một, từ tốn như uống trà. Một hồi Hưng khật khùng đứng dậy từ già, ông Mười mới lên tiếng, “Mai vợ chồng tôi lại”. Hưng nghe mừng như đánh lô tô trong bụng, thì ra trên đời này, ai cũng khao khát gặp được tri âm, gặp được người hiểu lòng mình.

Sáng sau, ông Mười lấy xuống đưa dì Thắm theo kinh Có Chát ra Gò Cây Quao. Nghe chồng biểu thì đi vậy chớ lòng dì Thắm cũng bần thần. Cuối vòm con kinh này là nhà ngoại dì Thắm, nhưng lần nào qua cũng giổ, dì đều chèo vòng qua kinh Nhà Lầu để về. Bởi vì mỗi lần đi ngang, dì đều không nén được nỗi đau. Dưới kinh ngó lên, có thể thấy chòm cây xanh rì giữa đồng khơi. Ở đó, hồi xưa là chỗ hẹn hò, dì quen thuộc từng bụi cây ngọn cỏ, từng bờ đất. Nguyễn Thọ cũng đã hy sinh ở đó, chỗ mẹ đĩa lục bình, bên cây quao cụt ngọn.

Vì vậy mà Trần Hưng mới dắt mọi người ra Gò Cây Quao để quay cảnh kết, anh còn chu đáo rước cả thằng Thảo về. Đất đồng mùa này đã cày, bờ mấu chơ vơ những bụi cỏ ống, bụi rạ bị đốt cháy nham nhở. Một đoàn người lặc lè đi dưới cái nắng tháng ba như chó le lưỡi. Ông Mười ngồi lại dưới xuống, đốt thuốc, đăm đăm ngó khói lên trời.

Tới chỗ chòm quao lớn giữa đồng, họ dừng lại. Trong khi đoàn làm phim đang chỉnh trang máy, chọn góc quay, mọi người xúm lại cái cây có nhiều vết đạn nhất, kéo thằng Thảo lại, nhắc chuyện cũ mèm, “Hồi đó ba mấy núp ở đây nè, một mình nó ở lại chặn cho tụi thằng Ninh dẫn đám thanh niên rút. Để coi hồi đó in là là tháng... năm... hen, anh Tám, cả xóm lúc đó cả núp cả ló vừa dòm chừng máy bay vừa cấy lúa...”. Dì Thắm cứ lựng bựng không biết đứng đâu, ngồi đâu. Thằng Thảo kéo tay dì, tí ta tí tòn: “Ba Thọ chết ở đây nè má, lại coi đi”. Dì rầy, có gì mà coi. Trần Hưng lòi ra trong túi áo xấp hình Nguyễn Thọ đưa dì Thắm, đây là tư liệu quý giá nằm trong mớ hồ sơ bên Mỹ mới gởi ngược về. Trên những tấm hình trắng đen cũ kỹ hiện lên một hình người nằm cạnh cây súng đã gãy (nghe nói chính anh đập gãy sau khi bắn đến viên đạn cuối cùng). Một vương ngực vỡ toác. Đôi mắt và đôi tay bị bọn ác ôn băm nát. Cái lồng ngực từng chứa một trái tim đỏ thắm, đôi mắt đã từng nhìn người yêu chan chứa, đôi tay đã từng

iu áp một đôi tay... Di Thám run rẩy nhìn những bức hình, hức lên một tiếng rồi rũ xuống như tàu chuối héo.

Trần Hưng chỉ chờ có vậy, anh là tay trùm trong việc dẫn dắt cảm xúc, anh hối người quay phim hướng vào khuôn mặt của di Thám đang đầm đìa nước. Trời ơi, cảnh này xúc động lắm, chân thực lắm, mấy nhỏ diễn viên chuyên nghiệp nhìn đây mà học. Trong một tích tắc, thằng Thảo lặng đi, nó nhìn không ra, không hiểu được người mẹ hồn hậu mù mí hay cười của nó mới đây bỗng biến mất đâu rồi chỉ còn lại một người đang quay quắt đau thương, vất kiệt mình như cọng rạ cuối nắng.

Mãi di Thám không mở lời nói được, chỉ khóc là khóc, nước nờ ồ ồ, nhìn cảnh mọi người xúc động, hi mũi rột rẹt nhưng không ai bước ra đỡ cho di nín. Cho đến khi ông Mười xuất hiện, ông bảo, “Mấy chú làm ơn dừng lại một chút” rồi cầm cái khăn rằn lau nước mắt cho di Thám, di như trẻ con, lau khô rồi nước mắt lại trào ra. Ông Mười vẫn nhẫn nại chặm chiếc khăn lên khuôn mặt chớm già của di, không nói gì hết, khuôn mặt bi sị của ông hơi dùm lại, dường như ông cũng đau lắm, xót lắm.

Cậu quay phim hỏi, quay nữa hôn, Hưng gật, xong lắc đầu, thôi, cảm thấy mình hơi có một chút nhẫn tâm.

Cuối tháng Sáu, phim được chiếu trên truyền hình, phim thiệt là hay, thiệt xúc động, chân thực, đúng với

phong cách Trần Hưng. Tất nhiên, phim không có cảnh ông Mười lau nước mắt cho vợ, nhưng những người có mặt chứng kiến buổi quay phim hôm ấy, cả thằng Tháo, là nhớ, cứ mỗi lần màn hình lướt qua về mặt đau đớn, đầm nước mắt của di Thắm, họ lại nhớ tới một chiếc khăn, một bàn tay thò, một tấm lưng rộng. Họ suy nghĩ...

Hồi nhỏ tôi có nhiều mơ ước kỳ cục lắm. Thí dụ như lớn lên tôi sẽ làm chủ tịch nước, hay lấy một ông già làm... chồng. Già như ông ngoại tôi vậy. Lúc nào cũng chậm rãi, cũng hiền hiền, cũng trầm lặng, cũng tràn đầy bao dung (một ông chồng giống như vậy đáng mong chờ lắm chứ bộ). "Ảnh hưởng" lớn nhất có lẽ vì ông luôn nhặt mấy cây sậy... giập để đánh khi tôi phạm lỗi, và dành cho tôi những con tép, con cua lớn nhất, trong chén luôn đầy ắp phần nạc của thịt, cá... Tôi nhớ, cứ đời ba ngày, ông ngoại lại nhấp nhổm cồng cồng trên chiếc xe đạp cũ hiện ra chỗ rẽ vào hàng dâm bụt trước nhà tôi. Ông hiện ra với dáng vẻ của một ông tiên không có phép thuật thần kỳ, nghèo, mắc đọa. Mồ hôi chảy nhễ nhại trên gương mặt già nua, mồ hôi đầm đìa lưng áo, ông phều phào vừa thở vừa cười nhìn đám cháu xúm xít lục lọi mở đồ ăn trong giỏ ra. Những trái vú sữa, khế, măng cầu... không khi nào còn nguyên vẹn do bị dằn xóc trên đoạn đường gần mười cây số nhưng với đám cháu nghèo, đó là tất cả nỗi vui. Những ước mơ ngày xưa như bong bóng lên trời nhiều khi vì lý do lãng xẹt. Lớn lên tôi nhận ra người già quá... nhân nheo, không được... đẹp (trong khi có nhiều thằng con trai hấp dẫn, trắng trẻo thẳng thớm phát mũi lòng).

Cũng tiếc lắm chứ, cái tình đậm thắm, sâu lắng của những người già. Hay là tôi thi vị hóa cuộc sống của họ, lo chiến đấu với tuổi tác, bệnh tật mệt mỏi buồn bực gần, hơi đâu mà yêu iếc... ?!

Cuối mùa nhan sắc

Ông già Chín nói nghề bán vé số của ông thấy vậy mà có ý nghĩa ghê lắm, vì đem lại hy vọng cho người ta, vì đem lại sự giàu có cho người ta (nếu trúng số), và nghề này có ý nghĩa nhất là trên những dặm đường phiêu bạt, ông tìm được cô đào Hồng.

Ông già Chín đi theo gánh chè của đào Hồng qua ba con đường. Già rồi, mắt mũi kèm nhèm, bốn mươi sáu năm, để dấu gì mà nhận ra nhau. Lòng cứ nghĩ, hình như lâu lắm rất quen nhau, nhất là cái giọng rao chè như hát, từ đời môi đã héo queo cất lên, cong vút, ngọt ngào mà nghe mịn màng từng âm từng chữ. Ông Chín bàng hoàng nhận ra đào Hồng dù nhan sắc ngày xưa của bà không còn nữa, mặt

nhân nhúm, nám đen, cái cổ cao ngày trước bây giờ gấn như đở gục vì gánh cái gánh tâm tư mà cuộc đời chổng chát. Ông kêu hai tiếng “Cò Hồng!” mà nước mắt rớt cái độp. Ông Chín nắm tay bà, biểu đi với ông, hỏi đi đâu, ông nói, về nhà “Buổi chiều”. Bà nói để bà lấy chút đồ, ông bảo khỏi, thì cuộc đời bà còn gia sản nào ngoài gánh chè oằn nặng trên vai, một cái chòi lá rách te tua cất trên ao bèo cuối hém.

Nhà “Buổi chiều” nằm ở tận cùng con hém Cây Còng. Hém cụt. Nhà toàn người già, là chỗ trú ngụ cho những nghệ sĩ cái lương, nghệ sĩ hát bội một thời vang bóng. Tính ra, chỉ có ông già Chín Vũ là vô danh tiểu tốt, nhưng ông là một trong những người sáng lập ra nhà “Buổi chiều”, tự ông còn đặt tên cho nó. Hỏi sao không gọi là “hoàng hôn” hay “chạng vạng” gì đại loại vậy, ông bảo, buổi chiều còn nắng, người nghệ sĩ còn có ý nghĩa sống trên đời. Nhà “Buổi chiều” nghèo, chi phí dựa vào kinh phí từ trên quận, từ lòng hảo tâm của bà con gần xa, cơm bữa nhiều ơ là nhiều rau mà ít xịu thịt. Vậy mà ai nấy đều vui, bởi cuộc sống trước đây của họ còn nghèo hơn, nghèo không thể tả, nghèo rớt mồng tơi, người ở chùa, người bán vé số, người ngủ công viên, người hát rong, ít ai có nhà để về. Sum họp ở “Buổi chiều”, có khổ một tí mà còn được hát. Nghệ sĩ mà, miễn được hát, miễn mà hát có người nghe là sướng rồi.

Để kiếm chút đỉnh tiền phụ thêm thật cá cho bữa ăn, ông già Chín đi bán vé số, vừa có tiền vừa tìm tung tích của anh chị em đang còn lưu lạc. Đào Hồng lại gánh chè đi tận hang cùng ngõ ngách. Thấy mọi người ái ngại, đào Hồng bảo, “Cứ để em làm, em với anh Chín còn trẻ, còn sức khỏe...”. Nói trẻ là trẻ ở trong nhà “Buổi Chiều” chớ ông Chín Vũ đã bảy mươi, đào Hồng cũng sáu mươi bốn. Buổi sáng, ông Chín gánh gánh chè đưa đào Hồng ra đầu hẻm, dừng dưới gốc cây còng già cóc già kiết, già tới mức nó hóng thềm trở hoa nữa. Ông già trao đòn gánh lại cho bà, rồi đứng tần ngần nhìn bóng bà xa dần trên đại lộ, tiếng rao chè buổi sớm nghe ngọt lịm, vút cao. Sau lưng bà, còn thấy mấy tờ giấy gói bánh mì ố màu nước cà bay xà quần trên đường rồi sẵn gió đi tào tác. Ông già tạt vô quán cà phê chú Tư Bụng, kêu “mấy đưa bụng cho tao năm trăm đồng trà nóng coi”. Có người hỏi, sao bữa nay không uống cà phê. Ông Chín Vũ cười cười, lắc đầu, cười tiếp với cái vé không muốn nói mà thềm nói quá trời đi:

– Để dành tiền mua cho cổ chai dầu thorn.

Ông già trịnh trọng thì thào. Cả quán rõ lên cười:

– Già mà còn yêu.

– Mắc yêu thì yêu – ông già cự lại, vẻ mặt sương sượng không giận gì ai – Bây thì biết gì, tình xưa đó, mà, mình thương người ta mà người ta đâu có thương mình.

Cạn bình trà, ông già dần tờ giấy bạc năm trăm dưới đít

ly, đứng lên xếp ghế lại ngay ngắn, từ tốn rút trong túi ra xấp vé số dày, trước khi đi ông quay đầu lại:

– Tối nay lại chỗ tao coi cái lương, nghe bầy.

– Tối nay tưởng gì, chú Chín?

– Lữ Bố hí Điêu Thuyền.

– Í, tưởng đó hát rồi. Hát “Nửa đời hương phấn” đi.

– Bầy nói sao tao chiều vậy, mà tưởng đó tao có nhớ miếng nào đâu.

– Chú cần gì nhớ, chú toàn đóng vai quân sĩ với người hầu không à. Có hát hò gì đâu.

Ông già cười khà khà, quay đi, cái lưng cong cong gù gù từ từ mịt mù. Người trong hẻm không ai làm nghề viết văn nhưng đã biết mình nhớ cái gì khi đi xa nó, nhiều lắm, nhiều không thể kể, nhưng trong đó, chắc chắn nhớ tiếng hát là đã tóa ra từ nhà “Buổi chiều”.

Những con người tính từng ngày qua để lất lay thêm một tuổi nữa vậy mà hát coi cũng ngon lành. Sân khấu là cái hàng ba trông ra sân rộng, luống nào trồng bông sao nhái, bông mười giờ thì trồng, chỗ trống dành cho bà con ngồi. Dàn đờn gồm cây ghi ta thùng, cây nhị cũ mềm. Không micro, nghệ sĩ ca bằng giọng của trời cho, nghiệp đái. Đào Phi tám mươi chín tuổi, đứng không nổi, diễn vai gì cũng ngồi trên ghế, ngồi trên ghế mà lấy roi sây ngựa coi lạ hết biết. Có bữa bà lỡ ca rớt nhịp, ngồi than, “Kiểu

nảy chắc tui sống hổng thọ quá”. Bà con trong hiêm cười cái rần, “Sống tới cỡ đó còn than hổng thọ nỗi gì”. Ông già Chín không biết hát hò gì, chạy đi chạy lại, lúc thì nhắc cái ghé cho đào Phi, lúc thì trèo lên thay cái đèn đụt bóng tối thui, kêu quân sĩ đầu thì ông dạ, chỉ khi đào Hồng hát, ông mới ngối nép vào đám bông lồng đèn nào đó, lảng người đi, thấy đào Hồng nhớ đào Hồng, thấy đó mà nhớ đó.

Ông già Chín Vũ biết đào Hồng từ năm bà mới hai mươi mốt tuổi. Bây giờ hỏi gia cảnh ông ngày trước như thế nào, ông chỉ cười, không nói, nụ cười nhẹ nhàng trôi trôi, chừng như ông không luyến tiếc gì. Nghe nói, hồi đó, nhà ông giàu có khét tiếng xứ Bạc Liêu. Ông là cháu nội đích tôn của hội đồng Nguyễn. Từ nhỏ, gia tộc đã dành sẵn cho ông một cuộc sống no đủ, giàu sang mà không phải làm gì, cả nhà chiều chuộng. Được cái là ông hào sảng, rộng rãi thương người từ tấm bé. Bữa cúng đình, ông mời gánh hát Sài Gòn về hát chơi. Ông thương đào Hồng từ cái giây phút đầu tiên, người đầu mà đẹp quá chừng, đẹp tới đứng tim người ta. Đào Hồng chưa uống cạn ly trà, ông đã hỏi thẳng, không cưỡng lòng được, “Vậy chứ cò Hồng có muốn lấy chồng chưa?”. Đào Hồng cười, “Tôi đã nguyện với Tổ cá đời theo nghiệp hát”. Chín Vũ nghe vậy, chối không nói nữa, nhưng về mặt suy tính dữ lắm. Hôm sau, khi gánh Kim Tiêu trở lại Sài Gòn, có ông công tử bỏ nhà, bỏ phú quý đi theo. Không biết hát hò, tướng mạo

cục mịch, nhỏ con, ông không được lên sân khấu. Kêu quân sĩ thì ông dạ, kêu “bây đầu” ông cũng dạ, tối ngày lui hụi kéo màn, dựng cảnh. Ăn cơm quán, ngủ sàn diễn. Cục máy cũng chịu, miễn là ngày ngày được nhìn thấy đào Hồng đi ra đi vô, đào Hồng hát. Ông vẫn thường khi khịt bảo rằng mình bị Tổ nhập, ba ông hoàng từ Càn, Chơn, Chất đó, cũng vì đam mê nghệ thuật sân khấu mà bỏ cung son, trốn tránh triều đình, cuối cùng chết trên cây vông nem đó, thấy chưa. Có người cười, thằng Vũ bị tinh nhập chớ Tổ gì nhập vô nó nổi. Nghĩ lại, tí dụ có cái gọi là kiếp trước, hẳn kiếp trước ông Chín nợ bà Hồng cái gì đó, lớn lắm, nên kiếp này, ông trả hoài, trả không hết.

Ông Chín đã cùng đào Hồng đi qua những năm tháng cơ cực, đắng cay. Đào Hồng có thai, ông bầu dọa đuối, ông Chín đứng ra năn nỉ, biểu “Em lỡ dại...”. Ông bầu hỏi: “Của mầy à?”. Ông Chín cười: “Dạ, của em chớ của ai”. “Chắc không?”, Ông bầu chắc mà lòng buồn rượi, đâu phải đứa nhỏ trong bụng đào Hồng là của ông. Ông biết ba đứa nhỏ là ai nhưng không tiện nói. Vì đào Hồng bảo, “Có biết, xin anh Chín cũng đừng nói, tội nghiệp, ảnh còn nhiệm vụ, còn công việc quan trọng phải làm”. Cô hẳn yêu người ta lắm, nên một mực bảo vệ cho người ta. Sau này, con đào Hồng một tay ông giữ, ông bóng. Ông dạy nó kêu ông bằng ba, đào Hồng nhìn ông rơi nước mắt. Đó là sự biểu lộ tấm thịnh tình đầu tiên mà đào Hồng dành cho ông

suốt hai năm đi theo đoàn Kim Tiêu. Không khi Sài Gòn bắt đầu sắc mùi chiến tranh, buổi sáng, ngồi quán uống cà phê mà toàn nghe sắc súa từ đám quân cảnh mùi thuốc súng. Cũng một buổi sáng, ông Chin bị cảnh sát gõ cửa trời đêm đi. Cái thời sao mà bất công, tai bay vạ gió, quân cảnh thấy buồn bắt người chơi cho vui vậy. Tụi nó nghe có người tố cáo đoàn Kim Tiêu có Việt cộng nằm vùng, coi đi coi lại không thấy ai có lý do vô đoàn lạ như ông. Tụi nó hỏi: “Vậy đang sống giàu có đi theo đoàn làm gì?”. Ông mỉm cười thiếu điều nhả nước đá, cái tụi này, mình nói mình lưu lạc tại vì mình thương đào Hồng chắc gì tụi nó tin, tụi nó có biết tình người là gì đâu. Mười ngày sau, ông được thả. Chỉ mười ngày thôi nhưng phải đợi đến nửa đời sau ông mới gặp lại đào Hồng.

Gánh hát rã nhanh, đào Hồng không đợi ông về, nghe bà con bán đậu phộng thuốc lá trong rạp kể lại, kếp Thường Khanh bị quân cảnh bắt, đào Hồng ôm con bỏ trốn, ở lại, chỉ sợ vương cò rồi lòng người cò yêu lung lạc. Ông Chin quay quắt đi tìm, mà người thì tàn lạc đầu đầu. Nhiều lúc ông Chin tự hỏi, làm sao đào Hồng có thể sống nổi đến từng ấy năm mà không có ông đỡ đàn một vai gánh mới.

Sau này, về nhà “Buổi chiều”, có đêm trăng sáng, ngồi bên rổ khoai lang luộc, đào Hồng có kể chuyện mình. Mọi người chung quanh đều sụ sùi, sao mà hoàn cảnh của nó

y hệt mình vậy cả, hóng lẽ đời đào hát là phải vậy. Có người không lấy chồng cho thóa nghiệp, có người như đào Hồng có con rồi, vì mê hát, vì chiến tranh mà gởi con cho người ta, đến nước nó không thèm nhìn mình nữa. Ông Chín Vũ ngồi rầu rầu, hậm hực, “Biết vậy hồi đó tui bóp mũi nó cho rồi”. Đào Hồng bảo, “Anh Chín đừng nói vậy, em thương nó không hết chớ có trách nó bao giờ. Có lúc em nghĩ, con nó có nhìn em cũng không chịu, mình nghèo quá làm gì lo cho nó nổi há anh?”. Bà không bao giờ nhắc tới Thường Khanh như chưa từng quen biết con người đó trong cuộc đời. Nhưng những nỗi nhớ niềm thương chắc còn day dứt trong lòng làm cho bà quắt queo, tàn héo. Ông Chín giật mình, cái nhan sắc ngày xưa đã đi đâu mất biệt rồi, rồi tự nhủ lòng, mình nhớ cố đầu chỉ vì nhan sắc, vậy thì thối mác, đau lòng làm chi.

Đào Hồng là người duy nhất trong mấy chị em ở nhà “Buổi chiều” không bao giờ lên sân khấu mà chưa hóa trang, chưa son chưa phấn. Những ngày mới về đây, biểu bà hát, bà lắc đầu. Ai tra gạn, bà không nói, bày chị em ai cũng nghèo, có người có son phấn cũng không dám hỏi. Ông già Chín đi theo hỏi hoài, bà nói thiệt. Ông đập con heo đất, đi chợ mua cho bà thối son với hộp phấn “bông mai”. Xong còn kêu cô bán hàng gói lại, chút bông cho cẩn thận. Bà cảm động, nhưng về mặt buồn hiu, “Anh tốt với tôi chi mà tốt hoài vậy?”, làm cho ông Chín cũng buồn.

Ông nghĩ, “Minh sống làm gì tới tuổi này mà không hiểu được nhau, Hồng ơi là Hồng”.

Trách thì oan, lắm khi ông cũng đau hiểu được bà. Hồng vẫn thường soi cái gương cũ viền đồng có cán để cầm, mặt gương đã ố lám tăm. Ông Chín thấy thương lắm, ông lên mua về tráo gương mới vào chỗ bệ cửa sổ rồi lấy cái cũ cất đi. Bà biết ngay là ông, bà giận lắm, mặt lạnh tanh, “Anh tài khôn làm gì, tui đâu có cần gương mới”. Ông cố cãi, “Nhưng cái cũ nó mờ lắm...”. “Mờ mờ tui mới thích”, bà nạt ngang. Không biết tại sao bà lại có ý thích kỳ cục vậy.

Lần đó, ông già Chín buồn, buổi chiều thôi không còn đón bà ở đầu hẻm để gánh giúp gánh chè về nhà, mà ông vẫn thường nói, dù ngần, ông cũng muốn đỡ đần cho bà một đoạn đời. Ông biết bà còn chờ một cái gì đó, mơ hồ lắm, tiếc là bà không tâm sự với ông. Nghĩ cho cạn, bây giờ đào Hồng cũng như ngày xưa thôi, người ta có khác gì đâu mà mình giận. Sống khép kín, ít nói, ít cười, ít biểu lộ nỗi lòng lên mặt. Chỉ trên sân khấu, đào Hồng mới thò thuê khóc, thò thuê cười, mà cười sang sảng như thái hậu Dương Vân Nga vậy nghen. Cái cười mở lòng mở dạ người ta ra.

Cái bữa cả nhà “Buổi chiều” được xe hơi đón đi giỗ Tổ ở nhà hát thành phố, ông Chín giữ nhà. Hôm đó có ông già lại tìm đào Hồng. Ông già tóc trắng như mây, dáng thông thả, chậm rãi, cốt cách sang trọng thấy mà ham. Ông

Chín hỏi ông già kia quen sao với đào Hồng, nghe trả lời cũng như không, “Tôi với cô là người quen cũ. Không biết ngày xưa ông đã từng quen biết đào Hồng? Có à? Ừ, thì tôi hỏi ông nè, cái nhan sắc đó làm sao mà người ta quên được, ha? Vừa rồi tôi đọc báo, thấy người ta viết về nhà “Buổi chiều”, tôi mừng như vừa sống dậy, thế nào cũng gặp được cố nhân”. Ông Chín ngồi tản ngẩn, day day cái chung trà trên tay, lòng bối rối nên nói chuyện trót he, “Ừ, tui tui thấy vậy mà được lên báo hoài thôi”. Đến lúc khách từ già về, ông Chín cũng không có biểu hiện gì là mình đã nhận ra người quen cũ. Thường Khanh đã già đi (ai mà chẳng vậy) nhưng cái phong thái tao nhã ung dung vẫn như ngày xưa. Sương gió cuộc đời không làm gì được ông khi ông đã sống khác cuộc sống của những người nghệ sĩ ở đây, một cuộc sống không chia ly, khổ đau, dằn vặt. Ông Chín chờ hoài, sao không nghe ông Khanh nhắc tới chuyện ngày xưa ông và Hồng từng có một đứa con, người ta dễ quên vậy sao?

Khách chờ không được, từ già về rồi, ông Chín ngồi chèm bẹp ngoài cửa rào, nghĩ, rồi mình sẽ mất cô Hồng một lần nữa, từng tuổi nầy còn để mất nhau mà coi được sao. Ông tự nhủ lòng, thôi, bà Hồng về ông không thèm nói lại đâu.

Không nói nhưng thêm nói, lương tâm biểu phải nói, Ông Chín bảo “Không biết cô Hồng còn nhớ Thường

Khanh, ánh mới lại đây kiếm cô”. Đào Hồng vừa xõ mái tóc cối cần xơ xác ra, lạng người, tay cầm rung rung cái đầu tóc mượn. Lâu lắm, bà mới lơ láo ngó lên, đôi mắt ráo khô, “Tôi đi giặt bộ đồ”. Ra tới lu nước bà tựa người vào đó, mặt soi xuống nước, bật khóc. Ước gì nước đừng trong như vậy để khỏi phải hiện lên một nhan sắc tàn phai. Không nhìn đằng sau mình nhưng bà biết, ông Chín đang chạy theo nhìn mình, bà nói khẽ, “Mai người ta tới đừng nói tôi ở đây nghe, tôi... tôi không muốn gặp”. Ông Chín đứng đó, trong lòng vừa mừng (tại cô Hồng không muốn gặp chớ không phải tại tôi ích kỷ à nghe) vừa thất thểu thương bà, ông bảo “Không tránh được hoài đâu, cô à, mà có gì phải tránh né nhau, người ta, sống ở đời cốt là ở tấm lòng”.

Tránh làm sao được khi kịch bản cuộc đời đã bày ra một cảnh gặp nhau. Ông Khanh gặp bà Hồng ở đầu hẻm, lúc trời chạng vạng, khi bà quang gánh trở về. Nhìn thấy ông, bà mỉm cười, giở nón, bà hỏi: “Nghe nói ông tìm tôi?” Ông Khanh đứng chết lặng, ngẩn người ra, lòng ông đau đớn, đó không phải là cái nhan sắc mà ông nhớ thương, chờ đợi. Không phải đào Hồng, dứt khoát không phải đào Hồng mà ông đã từng ôm trong tay áp trong lòng, đã từng che chở, bảo bọc cho ông những ngày xưa cũ.

Có những vẻ đẹp không phải ai cũng nhìn thấy được. Ông Chín nói với bà Hồng như vậy, ông biểu bà đừng

buồn, bà cười bảo, “Tôi có buồn gì đâu”, nhưng nước mắt bà nhỏ xuống trong khe. Người ở hẻm Cây Còng không thấy ông già sang trọng đi xe hơi tìm vào nhà “Buổi chiều” nữa.

Bắt đầu những cơn mưa mùa ràn rạt trên mái nhà, đập ầm ầm vào hai bên vách đóng bằng thiếc cũ. Không thấy bà Hồng gánh chè ra ngõ, không còn nghe tiếng rao ngọt ngào thánh thót mà buồn thiệt là buồn của bà, cũng không thấy ông già Chín Vũ ghé quán chú Tư Bụng uống năm trăm đồng nước trà.

Đào Hồng bệnh nặng, ông Chín thất lòng khi biết trong người bà nhiều bệnh như vậy. Bà như trái bầu khô chỉ còn nhờ vào chút chờ đợi mong manh của tình yêu thời son trẻ làm cái vỏ cứng cáp ở bên ngoài, rồi cũng tới ngày thất vọng xui cái vỏ thấm mưa nắng mục ruỗng đi. Bà nhắc tới cái chết hoài, đào Phi nạt, “Tao sống tới từng tuổi nầy mà còn không chết, bầy mà chết chóc gì”. Rằm tháng ba, như thường lệ là cử hát của nhà “Buổi chiều”. Đào Hồng óm sát chiếu nhưng vẫn đòi ra hát. Ông Chín vè chân mày, tỏ phần thoa son cho bà rồi diu bà ra ghé. Bà ngồi ghé mà hát. Bà hát cho Thái hậu Dương Vân Nga trước ngấn ngang nọ nước tình nhà, hát cho nàng Quỳnh Nga bên cầu dệt lụa, cho nàng Thoại Khanh hiếu thảo róc thịt nuôi mẹ chồng, cho nàng Châu Long táo tợn nuôi Dương Lễ, Lưu Bình ăn học và cho Tô Thị trông chồng hóa đá vọng phu...

Đào Hồng hát đến lịm tiếng đi. Bà ngồi trên sân khấu, gục đầu. Cái gánh nặng tâm tư nầy, không mang nổi nữa rồi. Khi ông Chín diu bà xuống giường, bà đã hôn mê. Người ta hát vờ cuối cho bà, cho một người nghệ sĩ chân chính. Đào Hồng đã gặp lại rất nhiều người thân thuộc cũ, bà nghe con trai bà gọi má, nghe ba má bà nói lên lời tha thứ vì đứa con gái đã bỏ nhà theo nghiệp xướng ca, lời tha thứ bà chờ đợi ngọt năm mươi năm ròng rã. Bà sung sướng trở về ngày thơ ấu, đi bắt chuồn chuồn đậu trên hàng bông búp, cạnh mé mương...

Bông trang rụng ngoài sân.

...Có lần, ghé quán cà phê chú Tư Bụng, tôi quen với ông Chín Vũ. Ông Chín người gầy nhom, nhỏ thó, nhưng tốt bụng, xởi lởi. Ông nói với tôi rằng bỏ cả đời đi theo đoàn hát cũng không uống, bởi vì đời ông thực có ý nghĩa. Lần đầu tiên ông đóng được vai chính, người ta hỏi vai gì, ông bảo vai con của Đào Hồng, phút lâm chung của người đàn bà suốt đời ông yêu thương, ông gọi "Má ơi!" và thấy bà mỉm cười. Chỉ vậy thôi à. Ừ chỉ vậy thôi. Nhưng tại trê bây thì biết gì chuyện tình cảm của người lớn...

Ngày ngày ket giữa đám đông, chen chúc trên những con đường đông nghịt người, nhiều khi tôi giât mình, trời ơi, họ kia, đồng loại mình kia, sao mình lại cô đơn đến rã rời...

Lúc ấy, tôi có một cảm giác kỳ lạ, chỉ mình trên đời này, chỉ một mình... Chẳng ai là tri âm, chẳng ai cả...

Biển người mênh mông

C hỏ sân ấy hồi hè tụi con nít còn cò cò, u hơi, vậy mà mới vài ba trận mưa mùa đã mênh mông nước. Rồi bèo lấm tằm xanh, rau ngổ, rau muống mọc đầy, vươn những cái ngọn non nhuốt, trắng phau phau. Từ ngoài đường vào khu nhà thuê chỉ còn một lối nhỏ lát gạch Tàu rêu trơn tuột. Dận hoài, nhưng đêm qua, ông già Sáu Đèo lại trượt chân.

Ông còn ngồi loay hoay ngoi ngóp dưới sân bèo thì vừa lúc Phi về, anh hỏi, trời đất, làm gì ngồi đây. Ông Sáu cười, hàm răng trắng trơ, móm mém, “Qua chờ chú em về”. Phi nắm tay đỡ ông dậy, xốc ông lên vai như xốc một

đưa bé lên mười. Ông già dụi cái mặt già nua vào tóc anh, biểu:

– Chú em, tóc dài rồi, sao không chịu đi cắt đi, thanh niên để vậy coi bậy hầy lắm.

Phi không nói gì hết, lòng anh lặng đi, nghe nhói ran cả ngực mà không biết niềm nhớ nó đang cựa quậy chỗ nào. Lâu lắm rồi mới có người nhắc anh chuyện tóc tai.

Hồi ngoại Phi còn sống, thấy tóc anh ra hơi liếm ớt bà đã căn nhắc: “Cái thằng, tóc tai gì mà xấp xài, hết du còn”. Phi cười, “Con làm nghệ sĩ, tóc phải dài chút đỉnh chớ, ngoại”. Ngoại anh nạt, “Người ta nhìn nghệ sĩ là nhìn tài, nhìn tánh chứ nhìn mái tóc sao?”. Phi không cãi nữa, cảm mấy ngàn chạy đi, lát sau đem cái đầu tóc mới về.

Nói cho cùng, anh không nghe lời ngoại thì nghe ai bây giờ.

Phi sinh ra đã không có ba, năm tuổi rưỡi, má Phi cũng theo chồng ra chợ sống. Phi ở với bà ngoại, chịu chút quanh quẩn bên chân bà như gà mẹ gà con. Thấy Phi suốt ngày tha thui một mình, ngoại biểu đi hàng xóm chơi, Phi lác đầu, “Đi đâu ai người ta cũng bảo giống ông Hiếu nào, trường đồn Vàm Mắm nào á. Con với ống nước lã, người đưng mà, ngoại?”. Ngoại không nói gì, lặng lẽ ngồi

đương thủng, dường như trong mình có chỗ nào đó đau lấm, nhói lấm.

Phi mười, mười lăm tuổi đã biết rất nhiều chuyện. Thì ra, đã không còn cách nào khác, má mới bỏ Phi lại. Sau giải phóng, ba Phi về, xa nhau biệt biệt chín năm trời, về nhà thấy vợ mình có đứa con trai chưa đầy sáu tuổi, ông chết lặng. Cũng như nhiều người ở Rạch Vàm Mắm này, ông ngờ rằng má Phi chắc không phải bị tên đồn trưởng ấy làm nhục, hấn lui tới ve vãn hoài, lâu ngày phải có tình ý gì với nhau, nếu không thì giữ cái thai ấy làm gì, sinh ra thằng Phi làm gì. Ngoại Phi bảo, “Tụi bây còn thương thì mai mốt ra tỉnh nhận công tác, rủ nhau mà đi, để thằng Phi lại cho má”.

Sau này ngoại hỏi Phi, ngày xưa ngoại tính vậy con có buồn không, Phi cười, làm gì mà buồn, ngoại. Nếu chuyện con ở lại làm cho hết thầy mọi người đều để huê vui về thì con cũng vui chứ.

Má cũng hay về thăm Phi, thường là về một mình. Tất bật, vội vã, không làm gì cũng vội vã. Lần nào cũng hối há kéo Phi vào lòng hỏi còn tiền xài không, lúc rày học hành thế nào, có tiếp ngoại vót nan không, sao mà ốm nhom vậy? Rồi từ từ má chỉ hỏi anh chuyện tiền xài thôi.

Hết cấp hai, Phi lên thị xã mượn nhà trọ học, một năm mấy lần lại nhờ má đi họp phụ huynh. Gặp bữa mưa thì

trèo lên mái nhà thông máng xối, khi thì tiếp má khiêng mấy tấm dal lót sân sau, thấy gì làm nấy như ở nhà mình. Ba Phi thì hội họp, công tác liên miên, Phi ít gặp. Ông thay đổi nhiều, tướng tá, diện mạo, tác phong, nhưng gặp Phi, cái nhìn vẫn như xưa, lạnh lẽo, chua chát, lại như giễu cợt, đấng cay. Mà, ba thì dứt khoát không nhìn con như vậy. Ông hay chề Phi với má, “Cái thành, lừ đừ lừ đừ không biết giống ai” (còn có thể giống ai?). Hết lớp mười, Phi vừa học vừa tìm việc làm thêm. Má anh rầy, “Bỏ má nuôi không nổi sao?” Phi cười, “Má còn cho mấy đứa em, phải lo cho tụi nó học cao hơn nữa. Tự mình con sống cũng được, má à. Hồi con mới vài ba tháng tuổi, lúc biết lật, có khi quăng cái đít không qua, không phải ngoại đã biểu má đừng đỡ tiếp để sau này làm việc gì con cũng tự làm được đó sao”. Rồi Phi thôi học đi theo đoàn hát, ma anh giận tím ruột bầm gan, “Ai đời ba mấy làm tới chức phó chủ tịch, không lẽ không lo cho mấy một chỗ làm tử tế, sao lại vác cây đờn đi hò hát lòng bông. Làm vậy khác nào làm ống mất mặt”. Chỉ ngoại Phi là không rầy, ngoại anh hỏi, “Bỏ làm nghề đó vui lắm hả con? Thoải mái chứ gì? Phải rồi, hồi xưa má con để rớt con trên bờ mẩu, mở mắt ra đã thấy mệnh mỏng trời đất rồi, bây giờ bị bó buộc con đâu có chịu”. Phi chỉ cười cười ma không nói. Hồi còn ở đoàn cải lương Bông Tràm thì vui, đóng vai quân sĩ cũng vui, rồi đoàn giải thể, phía bên

ca múa nhạc nhận Phi về, mùa nắng thì đi nông thôn, mưa ở lại thị xã, ban đồng nghiệp rủ Phi đi hát rong ở mấy quán nhậu, nhà hàng, chạy show đám tang, đám cưới... Chỉ thiếu điều ôm cái thùng kẹo kéo ra ngoài đầu chợ vừa hát vừa rao thôi. Mà, ban đầu thấy ê chề, tủi cực lắm. Bây giờ thì không bỏ được, vì được sống tự do tự tại, được hát để vợ nổi lòng chứ không hẳn vì đòi ba chục ngàn bồi dưỡng mỗi đêm. Nếu không có hợp đồng đi hát xa thì ba giờ chiều Phi vác cây đờn ra quán đến tận hai ba giờ khuya mới về, lúc về đã say. Thì khách người ta mời mỗi bàn mấy ly nào bia, nào rượu trộn lẫn lại làm gì mà không say. Say rồi hát nghêu ngao trên đường về. Nhờ vậy, mà người ở xóm lao động nghèo này biết chàng Phi “nghệ sĩ” vẫn còn ở đây, trong căn nhà cửa trước lúc nào cũng khép im im. Ở trong cái tổ bê bối của mình, Phi ngủ vùi đến trưa hôm sau. Ngoại biểu anh cưới vợ hoài, nhưng Phi nghĩ mãi, có ai chịu đựng được anh chồng lang thang say xỉn như mình, hỏi còn là một hòn máu thoi thốt anh đã làm khổ bao nhiêu người rồi, bây giờ lấy vợ không phải lại làm khổ thêm một người nữa sao?

Rồi ngoại Phi nằm xuống dưới ba tác đất, đôi bông tai bằng cẩm thạch ngoại để dành cho cháu dâu vẫn còn nằm im trong học tử thờ. Còn một mình, anh đâm ra lười thôi, ba mươi ba tuổi rồi mà sống lười thôi, ba mươi ba tuổi rồi

mà còn nghèo hoài. Nhiều bữa trời mưa thức dậy thì không thấy đôi dép đâu, cái thau nhựa bể vành dành để giặt đồ đùng đĩnh trôi lại. Bèo theo nước mơn man mấy cái chân giường. Ngó cảnh nhà, Phi tự hỏi, mình sống bè bối từ hồi nào vậy cả. Từ hồi nào thì phong trần, bụi bặm, khác khố, ăn bận lồi thối, quần Jean bạc lỗ chỗ, lai rách te tua, áo phông dài quá mông, râu ria rậm rạp, móng tay dài, tóc dài. Từ hồi nào muốn soi kiếng phải lấy tay vệt mớ râu tóc ra như người ta vệt bụi ô rô.

Không biết. Có ai la rầy, có ai để ý đâu mà biết. Má anh lâu lâu lại, hỏi anh đủ tiền xài không, bà có nhìn anh nhưng không quan tâm lắm chuyện ăn mặc, tóc tai. Ngoài ngoài ra, chỉ có ông già Sáu Đèo nhắc anh chuyện đó.

Ông già Sáu mới dọn lại thuê một căn chung vách với nhà Phi. Ông cũng nghèo, lúc chuyển đến đồ đạc chỉ gói gọn bốn cái thùng các tông, dọc đường rớt đầu mất một thùng đựng mùng mền quần áo nên chỉ còn bộ đồ duy nhất dính da. Ai cũng ái ngại, ông Sáu phì tay cười, “Thôi, của đi thay người, ba thứ đó mà nhằm gì, mất con quý này mới tiếc”. Ông chỉ tay vô cái lông trùm vải xanh. Giớ ra nhìn thấy một con bìm bịp chỗ nào cũng đen trũi, trờ đời cánh màu xám. Đám trẻ xúm lại, bảo nhau “Ngộ quá ha. Nó hót làm sao?”. “Bậy, bìm bịp đâu có hót, nó kêu, tiếng của nó phát ra từ trong cổ họng này nè. Giọng nó ấm lắm,

tiếng kêu phát ra từ tấm lòng mà. Mấy con chim há mỏ ra hót lách chách thấy vậy chớ không chân tình đâu”, rồi ông già dừng lại, nuốt nước miếng, hạ giọng, “con người ta cũng vậy thôi hà”. Đám trẻ nán ná chờ hoài, mãi con bìm bịp mới cất tiếng kêu, tụi nó tiu nghiu, “kêu gì buồn thầu trời”. Ông già cười hí hà, “Buồn há, buồn chớ sao không. Trời sanh ra cho nó con mắt đỏ như khóc vậy không buồn sao được”.

Lúc đó, Phi vừa ngủ dậy, đứng lẳng, lẳng nghe tiếng bịp bịp buồn buồn xa vời vợ trong ánh nắng chiều, Phi nhớ triển dĩa nước xanh miết ở trước nhà ngoại mình, nhớ đứt ruột. Lúc đó, ông già đang mặc độc cái quần tà lớn đã xoắn cón ngói giặt bộ đồ kaki màu cứt ngựa, thân hình nhỏ quắt quăn quặt, chép miệng, “Con trời vật nầy lại kêu bậy, giờ nầy con nước đang chuẩn bị rông sát đây. Qua rành con nước tháng ba nầy quá mà. Nó bó sông lâu quá rồi. Chú em mấy nhớ quê há?”. Phi gật đầu. Ông già rú, “Vậy chút nữa qua nhà qua nhâm nhi mấy ly chơi”. Phi không ngăn ngại, nhận lời. Người ta buồn nhất, có đơn nhất là khi ngủ dậy. Và khi ngoài trời đang nắng ráo mà không biết phải đi đâu, về đâu.

Nhà ông Sáu có sẵn rượu, nhưng ông bảo không phải ông ghiền, sẵn rượu để gặp tri âm nhâm nhi chút chơi, “Qua thích chú em qua mới mời”. Đi lại vài ly, ông gia hỏi:

– Chú em đang đau ở trong tâm phải hôn? Chỉ có người đau mới uống từng chút như vậy.

Phi cười, anh vốn ít lời, lại không thích kể lể chuyện mình. Ông già lại không ép, ông nói nỗi buồn như cái ao, càng đào càng sâu, ai ác làm gì. Mà, cái ông già nầy chắc cũng đang đau, cũng uống từng chút một đó chớ. Và uống tới chừng nào đó, ông già còn gõ chén ca “Chớ bìm bịp kêu nước lớn chớ em ơi. Buồn bán không lời... chớ buồn bán không lời... chèo chống mới mê...”. Giọng ông già nghệt mũi tựa như khóc. Rồi ngoảnh ra sân vắng, ông già chắc lười, cha, tới sáng mai không biết đồ có khô kịp không đây. Phi về lục lọi cho ông vài ba cái quần tây với áo lè, lúc trở qua đã thấy ông già, treo bộ đồ trước mặt, vừa uống vừa quạt, dáng điệu vừa trịnh trọng vừa nhẹ nhàng, nâng niu như đang quạt cho người yêu mình.

Sáng sau, lúc Phi còn đang ngủ thì ông già Sáu vỗ vách, “Qua đi đây, chú em nhớ dùm chừng con quý sứ dùm qua nghen”. Phi chợt tỉnh, bàng hoàng, đó là lúc anh đang mơ màng nghe tiếng mưa long tong trên mái nhà, Phi đang thêm ai đó gọi mình thức dậy. Đợi qua cơn xúc động thì ông già đã đi xa rồi.

Ông Sáu Đèo làm nghề bán vé số, có tối ông gặp Phi ở ngoài quán. Lúc thì cho hay, sao phơi giày mà để mưa

ướt mem vậy. Sao đồ ăn không chịu dậy kỳ, để mèo vô ăn hết cá chiên rồi, nó còn tha cái đầu qua nhà qua. Nhưng lần nào ông cũng đứng nghe anh hát, hết bản, vỗ tay xong, ông cũng “boa”, không phải cái kiểu kẹp tờ giấy bạc giữa hai ngón tay rồi phe phẩy trước mặt anh, ông từ tốn rút trong túi ra tờ giấy bạc hai ngàn, nhét vào túi Phi rồi cài nắp túi cẩn thận. Trán trọng như trán trọng người nghệ sĩ.

Trời trời chướng, ông Sáu than đau nhức mình. Phi qua nhà cạo gió cho ông. Lần theo những chiếc xương gồ ra trên thân mình nhỏ thó, ốm teo, Phi buột miệng “Bác Sáu ốm quá”. Ông già Sáu cười, “Tính chết mấy lần rồi, nhưng còn mắc nợ đời. Nợ thì phải trả chớ bỏ đi đâu. Thù nhất là nợ con quý sứ này nè, tội nghiệp”. Ông kể, “Có lần định đem con bìm bịp cho người ta. Cậu đó cũng tử tế lắm, bữa đó nhậu cườm cườm, qua với nó mới bàn về rượu. Qua nói chuối hột mà ngâm rượu uống say lúc nào không biết, nó cãi, bìm bịp ngâm rượu mới thiệt là ngon. Qua thôi. Sau này có ông cán bộ giàu lắm, mua vé số của qua hoài, nghe kể có con bìm bịp, ông xin, qua đem lại, nhưng cả tuần nó không kêu tiếng nào, thấy qua lại thăm, nó nhìn đứt ruột lắm. Qua xin lại, đem về, những thứ quê mùa như nó, ở nhà lâu thì không cất tiếng được”. Ông biểu, “Sống một mình thì buồn lắm, chú em

nên nuôi con gì đó, con... vợ thì tốt nhất, nếu chưa tính chuyện đó được thì nuôi chó, mèo, chim chóc. Đừng nuôi sáo, nuôi sáo kết cục rồi cũng chia ly hà, nó hay số lông, chết yếu. Kiếm thứ đàn dã mà nuôi, để nhớ quê, nhớ gốc rễ mình, để đi đâu cũng muốn về nhà. Như qua, nhiều lúc phò con bìm bịp nẩy như phò bà già vợ vậy mà vui". Đi bán ở đâu, lâu lâu ông cũng tạt về nhà, quăng mấy con cá ươn cho "con quý sứ", xong rồi từ già, "Tía đi nghen". Trời mưa dầm, ông già đội áo đi kiếm cóc, rán mối cho nó ăn. Vui buồn gì cũng tía tía con con. Có đêm con bìm bịp kêu suốt, những tiếng bịp bịp ngăn ngàn buồn thiu thiu, ông bảo với Phi, nó nhớ sông đó. "Lúc nào qua thấy nhớ sông nó đều kêu như vậy". Ông kể, hồi trẻ, ông toàn sống trên sông, ông có chiếc ghe, hai vợ chồng lang thang xứ nầy xứ nọ. Gặp mùa lúa thì gặt muôn, gặp vịt bầy đối đồng thì chớ thuê, gặp rầy bí, rầy khóm thì mua về bán lại chợ nổi Cà Mau, nước ngược cấm sào đậu lại thổi com, bìm bịp kêu, nước bò lên bãi ông cho ghe ra bến. Cuộc sống nghèo vậy mà vui lắm. Phi hỏi, "Vậy bác Sáu gái đâu rồi?" Ông già rên khê, "Chú mấy cạo mạnh tay làm qua đau quá". Ông quay lại, gương mặt ràn rụa nước mắt, Phi giặt mình, hỏi quỳnh quáng, "Con làm bác đau thật à, chỗ nào vậy bác?". Ừ, cái chỗ nầy, chú mấy không làm qua hết đau được đâu. Ông già Sáu mếu máo chỉ về phía tim. "Cố đi rồi. Sống khổ

quá nên cố bỏ qua. Cố lên bờ, không từ già gì hết, bữa đo đúng là qua bậy, qua nhậu xin quá trời, rồi cũng có cư cái mấy câu, cảnh nhà không con nên sanh buồn bực trong lòng, qua có hơi nặng lời, cố khóc. Lúc thức dậy thì cố đã đi rồi. Qua đã tìm gần bốn mươi năm, đời nhà cá thấy ba mươi ba bận, lội gần rá cặp giò rồi mà chưa thấy. Kiếm để làm gì há? Để xin lỗi chớ làm gì bây giờ. Mà, kiếm hoài không gặp, qua sợ mình mất dờ rồi nên nhìn không ra cố, tới chết không biết có gặp được không”. Ông Sáu ngừng lại, lấy tay quệt nước mắt, “Cái con bìm bịp quý này nó cũng bỏ qua mấy lần nhưng ngủ một đêm trên đọt dừa nó lại quay về. Sao cố không quay lại?”. Phi không biết. Không biết.

Vì không biết nên ông già phải đi tìm để hỏi cho ra. Rồi một bữa, ông bày ra bữa rượu để từ già Phi, ông bảo đã ở đây một năm hai tháng mười chín ngày rồi, ngõ nào cũng đi hẻm nào cũng tới mà người thương đâu chưa thấy. Phi hỏi ông sẽ đi đâu mà cảm giác giọng mình đang run rẩy. Ông Sáu cười, “Cha, để coi, chỗ nào chưa đi thì đi, còn sống thì còn tìm. Qua nhờ chú em một chuyện, chú em nuôi dùm qua con quý sứ này. Qua yếu rồi, sợ có lúc giữa đường lăn ra chết, để con “trời vật” này lại không ai lo. Qua tin tưởng chú em nhiều, đừng phụ lòng qua ghen”. Phi dạ. Ông dặn đi dặn lại, con bìm bịp này ăn tạp

lắm, nó khoái ăn cá uơn, cá chết, chú em mảy đừng có sợ nó hư bụng, nó sành ăn tổ cha. Cũng đừng chấp nê mấy thư hư thúi đó, cho dù ăn gì thì nó cũng kêu hay, như con người ta vậy, nhìn nhau phải nhìn mặt tốt của nhau. Mai mốt nó đẻ trứng, chú em lấy giấu đi, để nó thấy mấy cái trứng mở cối nó tù. Hai người ngồi ở sân sau, dưới một đêm trăng sáng, trăng đầy. Có lần ông bảo, sướng nhất là được uống rượu dưới trăng.

– Chú mảy uống đi, buồn gì, hai đứa mình có duyên gặp đây, có phải là vui biết bao nhiêu không? Nhưng qua có lời dặn lại, chú em đừng bao giờ uống say quá, chỉ những người sấu muộn mới uống say thôi.

Ông đi rồi, chỉ còn lại Phi và con bìm bịp, thấy nó cứ thắc thỏm mổ cái mỏ vào mấy nan tre, tưởng nó đói, Phi đi bắt rắn mới cho nó ăn. Nhưng nó không ăn, cả đêm kêu thê thiết, những tiếng bịp bịp nhỏ xuống cái xóm Rạch Chùa từng giọt như giọt máu. Phi giờ cửa lờng, con bìm bịp đập cánh xao xác, đứng niếng đầu nhìn anh buồn lắm, sao anh ngồi đây mà tía tôi đâu? Phi cười buồn bã, ước gì tao biết được bây giờ tía đang ở đâu. Tía thấy tao buồn nên để máy ở lại, nhưng rồi lúc ông già bé nhỏ ấy buồn, ai kêu nước lớn cho ông nghe.

Từ đấy, ông già Sáu Đèo chưa một lần trở lại. Từ đấy, giữa biển người mệnh mông, Phi gặp biết bao nhiêu

gương mặt, cùng cười đùa với họ, hát cho họ nghe, cùng chạm ly uống đến say... Nhưng không ai nhắc Phi cắt tóc đi, đàn ông đàn ang ai để tóc dài.

Biến người thì mệnh mỏng vậy...

Tôi thường đứng trên cầu Gành Hào, nhìn về chợ nổi, ở đó có thể trông thấy một dãy ghe rập rờn xao động cả mặt sông, những cái chân vịt gác chổng lên loang loáng dưới mặt trời.

Mỗi chiếc ghe là một ngôi nhà nhỏ, ngang hai mét, dài năm bảy mét. Nhỏ bé, chật hẹp. Nhưng có một cái gì đó thật khác thường, thế giới đó hẹp đến nỗi chị vừa để xoay lưng, để nằm co, để cúi người... mà cũng dài cũng rộng vô phương bởi cuộc sống rày đây mai đó, lênh đênh cuối bãi đầu ghềnh.

Những chiều tà, chợ nổi dịu hiu bập bênh đầu hết một vạt áo nắng vàng hoe hoe, đỏ hoe hoe. Những người đàn bà cúi đầu ngó chăm chăm xối nổi cơm dạt dạt khói, những người đàn ông xếp bằng ngồi trên mũi ghe vắn những điều thuốc to đùng bằng đầu ngón chân cái, phì phà nhả khói lên trời. Những đứa trẻ con ngồi tênh hênh trên mũi ghe câu cá chót, cá mè. Những cô con gái sau một ngày bán hàng mệt mỏi soi mình xuống sông, chải tóc.

Họ chắc cũng từng yêu từng vui từng đau, từng nghe phảng phất niềm thương nhớ đất.

Nhớ sông

Mỗi lần qua sông Cái Lớn, Giang lại nghĩ, chắc tới già, tới chết, mình sẽ chẳng bao giờ rời chiếc ghe nhỏ nầy đâu. Cũng khúc sông nầy, năm Giang mười tuổi, má Giang chết. Hôm đó, trời mưa nhỏ nhưng gió nhiều, gió bạt tay chèo liêu xiêu. Nước từ vàm sông cuộn cuộn đổ ra. Chiếc ghe bạt nước tấp vô xà lan chở cát. Ông Chin, ba Giang chống đàng mũi, má Giang chống đàng lái. Giang ngồi trong mũi ghe, ôm con Thủy vào lòng. Giang thấy rõ ràng, lúc cây sào trong tay má đang chới vào thành xà lan trượt huốt lên, má ngã xuống, đầu má đập vào cái gờ sắt, đôi chân còn bấu vào ghe. Rồi má cong lại như chiếc võng, hụp vào sông. Giang

khóc đống, bóng con Thủy lồm cồm bò về đằng sau lái, Giang còn kịp nhìn thấy mái tóc má trôi xùm xòa phiêu phiêu trong làn nước, rồi mất hút.

Giang không hiểu sao mình nhớ hoài, nhớ ràng ràng cái ngày đó. Cho nên qua vàm lán nào, Giang đều kéo con Thủy ra, Giang chỉ, má chết chỗ nấy nè. Con Thủy ừừ như không, Giang hỏi, không nhớ à, Thủy lắc đầu.

Cũng phải, lúc đó con Thủy còn mềm xèo nhỏ xíu như con mèo mướp. Hệt như Giang, nó lớn lên trên ghe. Lúc buôn bán, lúc nấu cơm, ông Chín không bóng được, Giang buộc sợi dây dù vô chân nó, đầu kia Giang buộc vô mũi ghe. Con Thủy bò chân bò chề rồi nằm ngửa ra, ngó những trái cà, trái khóm, trái bí, bầu ông Chín treo lúc liu trên nhánh chà đằng mũi ghe. Có lẽ nó biết thân mình mớ côi mẹ nên nó dễ chịu, dễ tánh.

Gia đình ông Chín sống hẳn trên ghe. Cảnh của ông cũng buồn lắm. Nhà nghèo, ra riêng, gia đình chỉ cho hai công đất. Năm Giang ba tuổi, Giang lên sới. Ông Chín bán đất cứu con. Số tiền còn dư lại, ông mua chiếc ghe nhỏ đi bán hàng bông. Cả nhà dất dít nhau linh đình sông nước. Có lúc, vừa ghé lại bờ, chưa kịp buộc dây ghe vô góc mám, do quần chân lâu ngày, Giang đã chạy lên bờ, chạy cuống chạy cuống như vui như điên trên đất, má Giang ướt nước mắt, “Con nó thiệt thòi...”. Ông Chín an ủi, “Vi miếng ăn mà, mình ơi”.

Sau này, khi vợ chết, không hoàn toàn vì miếng ăn mà ca nhà ông Chín trôi dạt hết dòng sông này đến con kinh kia. Ở đây con sông nào đó, còn là nơi gởi gắm xương thịt của người đàn bà xấu số – má Giang. Những buổi tối, buộc ghe vô gốc tra bông nở vàng cặp mé bờ, ông Chín dạy chị em Giang học. Có được chút vốn học hành nhỏ nhoi, ông dạy bằng hết chữ nghĩa. Giang lanh lợi hơn con Thủy, học ít mà tính rợ cực kỳ giỏi. Buôn bán lu bù mà nó tính như không. Nó tính toán hết, nó mua rau trái, đường đậu tạp phẩm cho chuyến đi, chở than, chở củi chuyển về. Nhiều chuyến bốc than còn nóng chất dưới sạp ghe, chị em Giang nằm trên đó mà ngủ sáng ra lưng phồng rộp. Ông Chín ứa nước mắt, cắn răng biểu “Lần sau thôi nghen, con Hai”.

Bây giờ hỏi lại, Giang nói không có con kinh, con rạch nào mà ghe chưa đi qua, không có đường ngang ngõ tắt nào mà ông Chín không biết. Xuôi dòng, ngược dòng, con nước kém, con nước rong... Không ai nói với ai, nhưng cả nhà ông đều nghĩ, chắc là sống như vậy hoài, như vậy mãi thôi. Chị em Giang đùa nhau, sau này lấy chồng, ra riêng, ba cho mỗi đứa một chiếc ghe. Con Thủy nói nó không lấy chồng, nó ở vậy đi bán với ba. Ông Chín nghe rồi như gió ủa về, lòng tự dưng nghe đau xót. Rồi khi hai đứa con gái ông sinh ra những đứa con, chúng lại phải sống cuộc đời lênh đênh như má chúng, ông nghĩ, đó là những buổi chiều, ghe đi qua thị trấn, qua phố huyện, giờ tan học, nhìn đám học trò túa ra cổng trường, đám học trò

áo lem mực, tay kẹp nách cái cặp, tay mang bình nước, mắt ông Chín cháy âm âm một nỗi gì đau đầu.

Giang vẫn gặp hoài nỗi đau nào đó của ba, Giang thương ông quá đi thôi. Vì thương ông nên Giang lấy chồng. Chồng Giang tên Thuấn ở Đập Sậy. Những lần đầu ghe lại buôn bán, Thuấn đều mời ông Chín lên nhà uống rượu. Ông Chín chọn Thuấn trước, ông hỏi Giang có ưng không. Giang ngồi chải tóc, chải tới rát da đầu, Giang gật. Giang lấy chồng tháng hai, khi dọc những triền sông, trên những đám chùm gọng, những rặng rặng... tơ hồng bao phủ lên một màu vàng óng, rồi chỉ chít những cái hoa con con trắng như hột tằm mẩn. Máy chiếc ghe bạn kè lại thành bè đậu phía ngoài đập. Đám đàn bà con gái bé những cái cà ràng nấu ăn trên bờ. Hiện – bên ghe bạn cũng bày đặt đi đốn lá dứa về bé vòng nguyệt trên mũi ghe nhà Giang. Ngày vui của Giang mà Hiện lảm lì. Nửa đêm nhóm họ, rượu uống sương sương, Hiện ca “Tình anh bán chiếu” mà nước mắt rùng rùng, Hiện lấy mu bàn tay quạt nước mát, trợn trạo biểu, “Rượu xừ nẩy cay dễ sợ”. Rồi dòm trong ghe thấy Giang ngồi xếp quần áo với con Thủy, Hiện kêu, “Chắc sau nầy mình hóng gặp được nữa, cô Hai hen”. Giang ngược lên, cười, buồn. Con Thủy thày lay: “Ổng thương chế đó”. Giang vỗ đầu em, “Thương khi khô gì mà không chịu nói, hà?”. Con Thủy cười, “Chế hỏi cái bộ như em là ổng vậy.” Sáng sau, Giang mặc áo dài từ dưới ghe bước

lên, ông thợ chụp ảnh chụp được một pô đẹp ơi là đẹp, đẹp nhất là quanh Giang mở bóng tra vàng rụng toi bởi lũng lũng như trăm cái chuông vậy.

Giang ở lại rồi, con Thủy buồn lắm. Nó thay Giang buôn bán cho ông Chín lèo lái. Nó lanh lợi, mau mắn không bằng Giang nhưng được nước siêng. Ngày nào nó cũng lật lịch coi, tới con nước ba mươi, đi bán vùng xóm rẫy về, ghe ghé Đập Sậy thăm chị nó. Có bữa dọn cơm, nó vò thức dọn thừa đòi dưa, cái chén. Ông Chín rầy, “Mai mốt bầy lớn bầy cũng lấy chồng, chị bầy đầu ở được với bầy hoài”. Nói vậy mà sao lòng ông cũng cồn cào nhớ.

Ghé Đập Sậy, Giang đòi ông Chín ở lại một đêm, cho Giang xuống ghe ngủ với con Thủy. Giang than nức nở, “Trời ơi, con nhớ ghe quá trời đất đi”. Xuống ghe, Giang mo mẫm từng món hàng, từng miếng sạp. Trên nhà, ông Chín ngồi uống rượu với Thuấn, Thuấn uống dừ, anh toàn tợp nguyên ly. Uống xong rồi lẽ nhè than “Con nuôi con Giang như nuôi con sáo, hông biết giờ nào nó sổ lồng nó bay. Ở đây mà lòng dạ nó ở đâu á...”. Ông Chín lặng người.

Thường thì cơm nước, quét dọn xong để hở ra giờ nào, Giang lấy xuống chèo đi giờ ấy. Trời đất, nó đi đâu? Thuấn cười chua chát, “Hông biết, nó chèo khơi khơi vậy đó ba à, có bữa con rình đi theo, vợ con chèo đã đòi rồi nó buồng chèo lụi vô đám lá, lấy tay vịn, ngồi ở đó. Rồi chèo về, vậy à”. Ông Chín thở dài.

Đêm đó Giang nằm dưới ghe, Giang hỏi con Thủy, vậy chớ ghe mình bán có đất không, bây giờ, ghe mình thường về đậu ở bến nào, ba còn buồn, còn uống rượu ban đêm không? Thủy trả lời muốn mệt. Con Thủy nói:

– Anh Hiện gởi lời thăm chế. Ông hỏi em hoài hà, hỏi vậy chớ chế lúc này vui hông? Em nói em hông biết. Sao mà em thấy ông tội nghiệp thiệt. Phải... – Con Thủy lúng búng dừng lại rồi thẹn thò nói tiếp – Phải chi có cái gì thường được, mình thường cho ông.

Mắc mớ gì mà phải bồi thường, Giang cười, rồi giạt mình, con Thủy năm nay mười tám tuổi, nó lớn thiệt, lớn mau quá. Giang nhớ cái ngày con Thủy có kỳ kinh nguyệt đầu tiên, nó lụi đầu giấu vò mớ cốm gạo treo lủng lẳng, khóc mướt. Giang bảo không sao đâu, không sao đâu, mà chực rơi nước mắt, Giang nghĩ, phải chi còn má. Thủy còn có chị nó, chứ ngày đó của Giang, Giang cũng khóc mà không thể hỏi ai. Ông Chín tính ý biết, ông lặng lẽ qua bên ghe nhà Hiện, ông nhờ má Hiện. Ông ngồi hút thuốc như ống khói tàu, lần đầu tiên ông thấy mình bất lực, vò dụng và bối rối trước đứa con gái đáng thương.

Nhớ lại nhiều chuyện quá, Giang không ngủ được. Con Thủy bày ra chuyện lác ghe, lác như là ghe đang bị sóng vậy. Giang thiếp đi, thấy mình đang ở trong một cơn mơ mà giấc mơ cũng tròn trành.

Khi ra về, nhìn bóng Giang xơ rơ đứng tiến bên hàng

me, ông Chín dận lòng, thôi, sau này có nhớ thì lâu lắm mình mới ghé thăm. Rồi nó sẽ quen, sẽ quên. Nó phải biết cách sống với đất để nghỉ về những đứa con của nó.

Nhưng chưa đầy con trăng đã thấy Giang khăn gói về bến Xà Xiệu. Giang lần theo mấy chiếc ghe bạn hỏi thăm rồi có giang họ về. Ông Chín thấy Giang lòng đau bầm. Ông gằn gằn hỏi: “Con Hai! Bây đi đâu?”, Giang cúi mặt, “Con nhớ ghe quá hà, con nước rồi ba không thêm ghé thăm con gì...”. Giang nói thêm, nói Thuận cho Giang đi, chùng nào muốn về thì về, “Ảnh dễ ghé vậy đó, ba à”. Ông Chín đăm sầm ra ngòi đàng lái, vắn thuốc rồi bập bập trên môi mà không buồn đốt. Con Thủy sợ ông giận Giang, nó men ra, nó nói gièm, “Lâu lâu có con gái về thăm, sướng thấy mồ, ba đừng giận ba ha”. Ông không trả lời, lúc đó ông đang nghĩ về một người đã khuất, lòng ông gọi: “Tui biết tính sao bây giờ, bà ơi. Tui tính lắm một lần nẩy rồi”. Nghe con Thủy cười với Giang rộn rã: “Ngủ trên đó kỳ thiệt chế ha, nếu mà là em chắc em không quen rồi. Ngủ ghe mới sướng, nó bồng bênh làm sao đâu á”. Trời ơi, ông suýt kêu lên, đứa con gái nhỏ, sao mà nó lom lom giống hệt chị nó, giống hệt mình.

Ông Chín lần vào trong, vệt mớ bánh kẹo, giỏ hũ gạo ra, moi dưới đáy một chiếc hộp sắt sơn đen. Ông gọi chị em Giang lại, ông mở hộp ra, trong hộp còn một túi vải dây gút miệng. Ông ngồi xếp bằng, trịnh trọng, trang

nghiêm như thể ông sắp đánh đổi cái gì thiêng liêng nhất trong cuộc đời. Ông từ tốn lấy từ trong túi ra từng chiếc khâu vàng óng ánh, ông nói: “Ngày mai ba đưa con Hai... Bây giờ thằng chồng bây chắc đang trông...”. Giang ngược nhìn trán ông rồi cup mắt, cúi đầu. Trút ngược cái túi, ông Chín biểu:

– Dành dụm cả đời ba chỉ có bao nhiêu đây thôi. Ba sẽ bán chiếc ghe này, về quê nội mua một miếng đất, rồi ba với con Thủy cuốc đất trồng rau, có gì ăn nấy. Ba đi cả đời, ba cũng mệt...

Con Thủy trừng trừng nhìn vào mớ vàng rồi nó lặng lẽ bò ra ngoài mũi ghe. Ông Chín biểu Giang, “Ngủ đi. Rồi ngày mai...”. Ông chờ Giang quay đi rồi mới đốt nén nhang cắm lên cái trang thờ treo trên vách. Còn bà, bà đã thành nước, thành đất, thành cỏ thành cây, cha con tui ở đâu, xin bà theo đó. Đám cháu chất chít của mình rồi sẽ chẳng phải chịu lệnh đên.

Giang ngồi ở đầu vòm mũi nhìn ra đằng trước. Con Thủy thẩn thờ buông chân xuống nước, khóa bì bõm, mắt nó hướng về chiếc ghe của Hiện đang đậu sát bờ lá. Hiện biết Giang về nên Hiện nằm ca sang sáng.

Con Thủy lẩm bẩm, “Chắc là sau này em khó có dịp gặp anh”.

Đêm nay cũng có gió nhiều, gió làm sóng chòng chành ghe mà sao khó ngủ quá vậy nè.

Dòng nhớ

Sáng nay, má tôi lại ra đứng bán ngán ở chợ Ba Bẩy Chín, nghiêng nghiêng ngó ngó một hồi, biểu con nhỏ chèo đò chèo dài dài chợ nổi. Chợ rao bán rau trái dậy động cả một khúc sông, má tôi thấy ghe nào cũng lặn xuống lại, dòm mắt chú rồi đi. Con nhỏ chèo đò chắc là chèo mới, nó biết bà già định đi đâu, định làm cái gì nên nó biểu:

– Hồng hỏi thăm thì vô phương kiếm ra, ngoại ơi.

Má tôi ngán ngơ. Hỏi chớ, chú ơi, thím ơi, tôi muốn hỏi thăm một người quen. Tên gì? Ghe bán gì? Hai Giang. Ghe bán hàng bông. Trời đất, ở xứ này có tí tí ghe bán hàng bông, cũng có biết bao nhiêu người tên Giang, vậy tương tá người đó ra làm sao? Bây giờ đâu có biết ra làm

sao, gặp được một lần mười sáu năm trước, nhớ sao tả vậy nghen. Đàn bà, chừng sáu mươi, trạc tuổi tôi, tóc dài, da ngăm ngăm, không đẹp không xấu. Mới đầu đi với chồng, sau chồng bỏ lên bờ vì cơ cực quá trời, hồi trẻ có đứa con gái đầu lòng chừng bảy tháng tuổi thì rớt xuống sông chết.

Vậy thì đông lắm, người sống trên chợ này hể mười thì có năm người y chang hoàn cảnh vậy, dân Ba Bảy Chín mà, “ba chìm, bảy nổi, chín lênh đênh”, chị hông nghe sao?

Má tôi chẳng háng:

– Vậy?

– Ủ, người đó quen sao mà tìm coi bộ cực dữ?

– Quen. Chà, hông biết nói sao bây giờ, dài dòng lắm, vợ của chồng tôi.

Nếu vậy thì dài dòng thiệt, chuyện tình tay ba mà phim dính vô chuyện này cũng năm bảy tập trở lên, còn cái lương làm ly không biết bao nhiêu là nước mắt.

Má tôi cũng khóc nhiều rồi.

Má tôi nói hoài, ba mươi tám năm bà về làm dâu nhà chồng, cực có, sướng có, chưa bao giờ nội tôi khát khe, nhớ nhất, khó chịu với dâu, nhưng má tôi vẫn hận nội tới chết mới thôi. Hỏi sao kỳ vậy, má tôi kéo chéo khăn lên chậm chậm vô đôi mắt, “Bộ hết người rồi sao mà nội bây cưới tao cho ống, đó, – bà chỉ tay ra bên – gần hết đời rồi tao có được vui đâu”.

Đó là lúc “ổng”, tức ba tôi chống cây gậy khật khùng lang thang xuống bến. Ông dừng lại chỗ mấy cây tra, lấy tay rờ rẫm, sẫm soi từng cái lá, cái bông như tay bắt mùng thằng bạn lâu năm mới gặp. Rồi ông lẩn ra tới đầu bến, đứng dưới hàng mắm già ngày xưa ông trồng để giữ cho đất khỏi lở, để mặc cho mấy cái hoa nắng vàng xơ rơ đầu xuống cái đầu húi cua, bạc trắng của mình, ông già tha thiết nhìn ra sông. Chỉ vậy thôi rồi khật khùng quay lên, cái chân trái yếu ớt như tựa hẳn vô cây gậy, cứ mỗi lần chân bước, đầu gậy lại xoáy sáu vô đất một lỗ tròn tròn.

Cánh thì quen lắm, thì ngày nào, buổi nào ba tôi chẳng làm vậy nhưng cứ tùm cả nhà lại, rồi ngồi lặng lẽ dòm, ai cũng nghe đầu đầu xót xót như ai lấy cật tre cứa tới cửa lui trong lòng. Bởi cái lúc này là lúc sum họp đây, vậy mà sao vẫn thấy thiếu một người, mà thiếu đúng cái người đang lừng thừng đi dưới nắng kia mới chết.

Sau đợt tai biến mạch máu não lần thứ nhất, nửa người bên trái ba tôi yếu hẳn đi, tưởng chỉ vậy thôi, đến lần thứ hai bỗng dưng tâm trí ông già nhớ quên, ít nói, lẩn thẩn. Nhưng còn sống, còn tự mình đi đứng được là may lắm rồi, ai cũng nói vậy. Lúc đó cả nhà đang ở chợ, ba tôi càng lúc càng buồn, hay chống gậy đi, mấy lần cả nhà bỏ tiệm may đi kiếm ông tờ phở. Sau này chỉ cần một mình tôi, vắng ông, tôi chạy xe dọc theo con đường về vườn cũ là gặp. Thấy tôi, ông già khựng lại, không nói gì, nhưng

cặp mắt khẩn cầu, da diết, tôi làm như không biết, cảm gậy, đỡ ông lên xe chở về, có lần, ba tôi khóc, ông khóc rung rúc, nước mắt nước mũi nhều nhào, lòng thông.

Sau lần ấy, cả nhà quyết định đưa ông về sống trong vườn nhà nội. Vườn bỏ lâu nay, nhưng nhờ cô dưỡng Ba ở kế bên nhà trông trọt, trông coi nên chỉ cần dựng căn nhà lên là ở được. Chuyện cất cử người ở lại với ba tôi thì khỏi phải bàn bởi chừng nào mà má tôi bỏ ông được, “Làm gì làm, má cũng phải giữ ba”, tôi đùa. Má tôi xua tay:

– Ông còn nguyên đó chớ có đi đâu, trước không mất giờ còn sợ mất mát gì nữa, mà – giọng má chột cay đắng – hồi đó giờ ông có phải của tao đâu mà giữ.

Ba tôi là người của sông. Không phải ông nhớ vườn xưa mà chóng gậy về, ông nhớ sông, một ngày ba bốn lượt lui thui chóng gậy ra bến, đôi mắt như đang nhìn da diết, mà không biết nhìn ai, chỉ thấy mông mênh vậy thôi. Chờ vợ, cô độc. Tựa như ông đang ở đây nhưng tâm hồn ông, trái tim ông, tấm lòng ông chảy tan vào dòng nước tự lâu rồi.

Và cũng y như má tôi, ba cũng không sống được mấy ngày vui, vui thật, vui đúng nghĩa. Hồi tôi còn nhỏ, còn sống chung với bà nội, đêm đêm cả nhà đi ngủ, ba tôi ngồi hút thuốc trên bộ vạt kê trước nhà, chóng rèm lên, ngó ra sông. Kiểu ngồi một chân xếp bằng, chân kia dựng lên, rồi tì cái tay cầm điếu thuốc lên cái đầu gối, đêm nầy qua đêm

khác, kiểu ngồi không đổi. Nửa đêm, má tôi đi ém mừng lại, tôi thức giấc, ngó ra chỉ thấy đốm lửa lập lòe, lúc đó rục, lúc lại tắt thiu thiu. Má tôi ngồi trong mùng lạng lẽ nhìn ba, còn ba thì nhìn ra sông. Sông cách nhà một cái bến dài chẻ ngang đằm dừa nước. Nếu không vướng tầm mắt vào đám ô rô mọc lóm chớm chớm từ mé lá lên, không vướng mấy bụi rảng, bụi lúc dai, có thể thấy lóng lóng một khúc sông. Đêm sáng trắng, ngồi trên nhà có thể thấy một dòng chảy liú riu, sáng loáng. Ban đêm, con sông trước nhà tôi không ngủ, nó thức theo những chiếc tàu rầm rì trảy qua, theo tiếng mái chèo quẩy chách bụp rất đều. Dài từ ngã ba Vàm đến đây, nước chảy êm, khuát gió, những chiếc ghe đi đêm hay đậu lại, nghỉ ngơi. Lâu lâu, có chiếc ghe hàng bóng lạng lẽ neo lại ngoài bến nhà tôi, treo ngọn đèn chong lên cây đước chom chớm những cái nhánh con, mỗi nhánh lúng lẳng trái khóm, trái bầu dầm nắng mưa đã teo héo. Không thấy bóng người, chỉ nghe tiếng gàu tát nước cọ vô xuống xao xác. Hừng đông chạy xuống bến thì ghe đã đi rồi. Những đêm đó, ba tôi hút thuốc dũ, cứ nhìn chong chong ra ngọn đèn đỏ ối, nhỏ nhoi, buồn hiu ngoài kia. Ba tôi thờ dài. Má tôi thờ dài, chạy qua buống bên khóc với bà nội tôi, không biết nói cái gì, chỉ nghe lóm bõm, tiếng nội làu bàu, “Vậ ra má đã làm sai cái gì?”, và má tôi tuyệt vọng “Kiểu này biết chừng nào ảnh mới quên chuyện xưa hả má?”.

Ngày xưa ba tôi cũng yêu thương một người. Tự ba tôi

chọn. Nội tôi dứt khoát không chịu (nội có tí tí lý do, nhưng cái lý do lớn nhất là người phụ nữ đó đã có một đời chồng), ba tôi mới dắt díu người ta bỏ nhà đi, sống kiếp thương hồ. Hai người trải qua biết bao nhiêu cơ cực, nào là gặt mướn, làm cỏ lúa, đắp bờ... mới có được một ít vốn, ba tôi sắm cái máy Koler xuống rẫy bán hàng bông. Họ sống nghèo lắm. Mỗi lần đi ghe ngang qua nhà, ba tôi khắc khoải ngó lên, vừa nhớ, vừa đau vì cái nội. Rồi hai người co vớ nhau đưa con, nhưng chị bạc mệnh chết đuối; tận cùng đau khổ, ba tôi bỏ về nhà, được về, ba tôi cũng phải đáp ứng vài điều kiện của nội, vậy là ba tôi bỏ người ta giữa dòng bơ vơ. Tôi biết được có bao nhiêu đó thôi, kể ra cũng mấy dòng vậy thôi. Mà, cũng phải đợi tới năm mười lăm tuổi, cả nhà mới cho tôi biết. Tôi bật ngửa, chuyện xảy ra lâu rồi, nhưng người ta vẫn còn nhớ, vẫn còn cấm sào trước bên nhớ ba tôi, vậy mà biểu ba tôi quên cái rụp thì làm sao quên được.

Mà, cũng vì ba tôi quên không được, má tôi mới thương ông nhiều, sau này, lớn lên, biết yêu thương rồi, tôi mới ngộ ra. Con người ta, nhất là đàn ông thương ai mà vì nỗi gì đó quay lưng lại quên mất tiêu thì đúng là không từ tế, không đáng tin chút nào. Với tôi, ba tôi thì quên hay không cũng được, ba đã sống tốt với cả nhà tôi lắm rồi. Ông sống từ tế đến vô cùng, đến thừa, dường như ông gởi gắm tình thương yêu đến cả những người vắng

mặt. Ông ít nói, hiền lành, từ tốn với má tôi, nhưng lần má tôi bệnh, ba chèo một hơi mười mấy cây số vừa đi vừa về đưa má tôi ra trạm xá, không than mệt, không thở ra, tận tụy. Lúc nào cũng mình mình tôi tôi, mấy bà hàng xóm nghe tui cho mình mà khóc, má tôi cũng òa khóc theo, cảnh mỗi người tự người đó biết, người ta hay đứng núi này trông núi nọ vậy mà.

Mơ hồ dường như mình mắc nợ ai đó, cá nhà tôi lúc nào cũng cảm thấy không vui, dù hạnh phúc (hai thứ này sao lại không thể đi chung). Không thấy ai đòi nhưng nợ vẫn cứ là nợ, nó rờn rờn quanh quất trong chái bếp ngày ngày khói tỏa, trong mấy chiếc giường ngủ con con, trong hai bữa ăn mỗi ngày. Ngồi quây quần như vầy trong bụng cứ nghĩ, có một người nào đó cô độc, bơ vơ. Mà tội nhất là nội tôi, vốn mê cái lương, nhưng bữa nào ti vi chiếu mấy tuồng có bà mẹ chồng ác nghiệt chia rẽ duyên của con, dâu là thấy nội tôi rầu. Cho tới lúc cuối đời, chác nội tôi vẫn băn khoăn trong lòng câu hỏi: “Vậy ra, mình giống mấy bà già trong đó thiệt sao?”

Má tôi thấy nội bứt rứt cũng không tỏ ra phiền muộn nữa, cốt để an ủi nội tôi lúc cuối đời. Khi nội tôi vừa khuất, má quyết định gặp đối thủ một lần, chỉ định nhìn vậy thôi, chưa biết làm gì mà cũng không biết làm gì người ta, nhưng chắc chắn phải biểu người ta buông tha ba tôi ra, còn gì nữa đâu mà neo ghe trước nhà ngó mong hoài.

Chờ đợi, rình rập hụp hử mấy lần, chiếc ghe nhỏ với ngọn đèn đỏ đỏ lại về đậu trước bến nhà tôi, như mong đợi của má. Bữa đó, má nói với ba tôi chèo xuống về chơi bên ngoại một đêm. Gà gáy chập đầu, bà trở lại, trên xuống chất đầy mấy thứ rau đồng, bà giả đồ làm người đi chợ sớm.

Ngang qua, má tôi tấp xuống lại ké bên chiếc ghe, than:

– Tỉnh đi chợ cho sớm mà gió quá, chèo không lên, bậy thiệt.

Má tôi tin rằng, người đàn bà kia, cũng như ba tôi, những đêm như vậy không bao giờ ngủ. Mà thật, di đang chong đèn ngồi thêu áo gối, nghe tiếng má tôi, di quay lại, dường như sưng sờ, bất ngờ một chút, di cười:

– Đà, đêm nay nhiều gió thiệt – Di vệt mở quần áo gối ngang trên cái sạp tre – Chị vô mui ngồi cho ấm, chờ bớt gió rồi đi, ngồi ngoài đó cảm sương chết.

Má tôi không từ chối, bà buộc dây xuống lại, bước qua ghe. Bà cao người nên ngồi trong cái mui lợp bằng lá chằm đóp phải khom một chút. Họ ngồi đầu mặt với nhau. Má tôi thấy lòng mình bình lặng lạ lùng, hồi ngồi dựng cái cánh gấp mặt này, cứ tưởng là phải làm một cái gì ghê gớm lắm. Có thể vì người đàn bà của ba tôi hiện lên rất hiển, di mặc chiếc áo cộc tay màu cau khô ở trong, khoác thêm chiếc áo bà ba ở ngoài, móng te, nhiều mụn vá. Tóc đã bạc nhiều, lơ thơ vài cọng rừ xuống mặt. Sương gió đã

làm cho khuôn mặt đi đen sạm, nhân nheo. Má tôi nghĩ thầm trong bụng, “xấu hơn mình nhiều”. Má tôi sợ cứ nhìn chằm chằm người ta hoài cũng không phải nên má ngó lơ chỗ khác. Đồ vật trên ghe món nào cũng nhỏ nhắn, tuềnh toàng. Ngay sau lưng chỗ má tôi ngồi, bỏ khoang tát nước có một cây ớt hiểm, một cây sống đời đang trở bóng trông chung trên miệng cái khạp bể. Dì lúi húi dẹp miếng vải đang thêu dở, với lấy bình thủy, châm nước vô cái bình trà sứ vôi, ho khúc khúc. Má tôi chép miệng, “Cha, có trà uống thì còn gì bằng, mà, chị bình hà, mấy lá sống đời này ngâm với muối cũng đỡ ho lắm”. Dì ngược lên cười, “Dà, lúc này trở gió, cũng nhờ nó...”. Má tôi hỏi:

- Chị đi ghe một mình à, một mình cũng được sao?
- Dà, cũng được, chị.
- Úa, chồng chị đâu?
- Dà, - đi bổi rồi - ảnh... đi xa lắm.
- Còn chồng tôi thì theo vợ bé mất rồi, má tôi nói luôn.

Dì nhìn sưng má, dường như để xem xem nổi đầu mắt chồng của má với dì có giống nhau. Hồi lâu, dì chọt cùi mắt:

- Uống trà, chị, hoàn cảnh của chị cũng buồn thiệt. Nhưng thế nào rồi ảnh cũng quay về. Thiệt đó, chị, đa số đàn ông đều tốt.

Tốt sao? Người ta bỏ cô để cưới tôi mà là tốt à, má tôi

ngồi lặng, tự hỏi, mà không biết nói gì nữa, cái câu quan trọng nhất chắc không phải nói lúc này. Má tôi ngồi ngó quanh, một ánh đèn nhỏ nhoi thối cũng đủ hắt sáng vài xâu cốm gạo treo trên vách, mấy hũ kẹo, bánh ngọt, tiêu tỏi để bên này, trái cây như khóm, bí rợ, khoai lang thì chất thành hàng bên kia. Sát bên hông dì, dưới tấm vải trắng thêu dờ là hai xấp quần áo cũ, người lớn có, trẻ con có được xếp ngay ngắn, nhưng hết thảy đều cũ kỹ, bạc màu. Má tôi vọt miệng:

– Ủa, chị có cháu nhỏ à?

Sau này, má tôi nói, đó là cái câu tàn độc nhất mà má lỡ miệng đánh ngay vào nỗi đau của dì. Dì nhìn trần trần vào ngọn đèn, cái nhìn đau lặng. “Con bé Phước nhà tôi vô phúc lắm chị à, tại tôi không cẩn thận nên cháu vừa mới biết bò đã té sông, trôi mất. Cũng mười mấy năm rồi, bây giờ, nó còn sống, chắc tôi thêu gối cưới cho nó cũng vừa. Tôi... tôi chiêm bao thấy cháu nó hoài, chiêm bao lằng nhách hà, tự nhiên tôi thấy con tôi biết nói, nó biểu má đừng bỏ con, trời ơi, tiếng nó thấy cung lắm kia, vía tôi trả lời, mẹ sẽ sống trên sông hoài, hoài hoài với con, vía tôi thấy nó cười...”. Dì nói một hơi dài, giọng dì hơi nghẹn lại, “Trời ơi, chị có chuyện buồn lòng mà tôi lại kể chuyện buồn lòng nữa, chắc chị phiền tôi lắm. Mớ đồ này tôi cất lâu rồi, sợ mốc, cứ mấy tháng là tôi đem ra giặt lại, của con bé con tôi có, của chồng tôi có. Chồng tôi... tôi chỉ còn giữ

lại bao nhiêu đây thôi. Chị coi, tôi khùng hôn, không giặt thì không được mà giặt hoài, tới hơi chóng cũng bay, tôi cũng quên mất rồi...”

Di cười quay quắt. Má tôi chút nữa đã bật khóc, bà cố nén nghẹn ngào:

– Đàn bà mình sao khổ vậy?

Tiếng gà gáy xa xa, con nước đêm nay mau lớn quá, mới đây thôi đã ngập nửa cây sào neo ghe rồi. Lúc này, nước lớn không nghe bìm bịp kêu, mà, nhờ không có, chứ nghe bìm bịp kêu càng buồn nữa. Má tôi ngồi bình tâm lại, vậy thì mình nhớ nhen gì mà giành với người ta chút này nữa. Năm này qua năm khác mình được sống chung với anh, ban ngày ngoài ruộng, ban đêm chung giường. Ngó mặt nhau ăn cơm, ngủ cũng đầu mặt lại ngủ... Còn người ta, nhớ thương đứt ruột cũng đành ngồi đây ngó lên, giữa đường gặp nhau chỉ nhìn vậy thôi mà không chào hỏi tiếng nào. Đau lắm chớ. Má tôi nhìn ra ngoài trời, vẫn còn khuya lắm, nhưng đã thấy mấy chiếc xuồng đi chợ sớm lướt qua, tiếng mái chèo quẩy chum trên mặt sóng ngọt, nhẹ, cứ tưởng từng lát nước xếp lên nhau như những lát đất cày. Đường như trời bớt gió nhiều rồi. Di nghiêng đầu ra ngó trời, chừng như nướ tiếc, thàng thốt:

– Trời đất, đêm qua lạ thiệt. Chắc tôi phải đi bây giờ.

– Sớm vậy sao?

– Dạ, tôi thường đi... trước lúc người ta thức...

– Tại tôi nhiều chuyện làm chị thêu không xong...

– Không, người đàn bà cười, nét mặt thốt nhiên buồn bã, tôi thêu cho hết đêm, xong rồi lại tháo chỉ ra, tôi sợ, nếu không làm gì, tôi... tôi sẽ nhớ chồng con tôi rồi mắc... khóc, cảm lòng không được. Mà, đàn ông chịu cực khổ nhiều lắm rồi, lấy nước mắt trời buộc họ nữa, tội họ lắm, chị à.

Vậy rồi hai người chia nhau đi. Ghe nổ máy rồi, khói xịt toí bời, dì còn dặn lại: “Nếu anh có quay về, chị đừng giận anh ghen. Người ta có đi đâu làm gì thì cũng thương mình chị thôi”. Má tôi không nói, quay đi và khóc.

Tháng sau, má tôi quyết định gom mớ cửa cải cả nhà có được ra chợ, mua cái nhà. Ba tôi biết chút ít nghề mộc nên nhận đóng tủ, bàn ghế ở nhà, má tôi chiên đậu hũ bỏ mớ, chị tôi mở tiệm may, tôi vào đại học. Mọi thứ được sắp đặt lại, mới mè, gọn ghẽ. Má tôi bứt ba phải xa sông, nhưng chính bà cũng biết, những dòng nhớ vẫn tiếp tục chảy mãi trong hồn ông. Mà, chính má tôi cũng không quên hình ảnh cái rổ úp chén đan bằng nan tre đã xin màu, trên đó có cái đĩa, cái tô và ba cái chén, ba đôi đũa như thủa người đàn bà trên ghe còn nguyên một gia đình.

... Tới bây giờ má tôi vẫn chưa tìm được dì. Tôi hỏi má tìm làm gì, má tôi noi để cho hai người gặp lại, coi thần trí ba mấy có đỡ hơn không. Bây giờ thì ba tôi cũng nằm

xuống, ông nằm ở lớp má thứ ba trên cái liếp chôn cất ông bà. Má tôi vẫn không ngừng tìm kiếm dì, hỏi để làm gì, má tôi nói để cho dì hay và nói với dì, nếu sống mà không gần được, chừng nào chết, mời dì lên nằm trên đất vườn tôi.

Đó là nỗ lực cuối cùng má tôi làm để chấm dứt cái cảnh ba nằm bên má mà hồn vẫn hướng về những dòng sông miền man chày.

Tôi mới gặp lại thằng bạn cũ, cái thằng mỗi khi cười làm tim tôi thút thít thòm thèm. Tồn tới bốn năm. Ủa, vậy thì bốn năm đó, chúng tôi chẳng rời xa cái thành phố chật chội này, cơ sao không gặp nhau?

Tôi ngồi ngắm nghĩ mấy giả thuyết (tất nhiên là trong lúc rảnh), có thể, khi tôi tát tả trên con đường này thì thằng bạn lại đi trên đường khác; tôi đi chợ mua cá nấu cơm, bạn đang nhậu; tôi thức gần trắng đêm để viết lách kiếm cơm, bạn phải ngủ; khi tôi ngược về vùng sâu vùng xa công tác, bạn được sếp cử đi Sài Gòn... Kể xuôi người ngược. Nhưng tôi nghĩ, cũng không loại trừ chúng tôi từng bị mắc trong một vụ kẹt xe, có cách nhau chừng năm ba thước cũng vô phương đối mặt. Hay chúng tôi cùng học, ờ, thí dụ như học nghị quyết, chắc là tôi ngồi đằng cuối còn thằng bạn ngồi dây đầu, tôi lên cầu thang bên này bạn xuống cầu thang kia...

Về cái sự chúng tôi không gặp (dù thì thoáng cũng nhớ nhau), có quá nhiều giả thuyết. Nhưng, nếu quyết lòng, thì có khó khăn gì để gặp nhau, hờ trời?!

Duyên phận so le

Một bữa gió dầm dề, khách vắng teo, mười ba nhân viên khu du lịch văn hóa So Le tổ chức nhậu nhẹt, xong rồi thì coi ai có cuộc đời buồn nhất. Mới biết, dì Chín nấu bếp hồi nào giờ chưa từng biết yêu ai; con Mỹ nghèo, toàn mặc đồ cũ của chị Hai, mười tám tuổi mới vung vinh được bộ quần áo của chính mình; Hương thì yêu thầm nhớ trộm ông thầy dạy toán... Xuyên kể sau cùng, bằng cái giọng hết sức điềm nhiên, cô nói mười bảy tuổi có yêu một người, yêu đến nỗi bỏ cha mẹ theo tình. Mười tám tuổi thành nọ phụ phàng, bỏ cù cù bắt giữa chợ. Lúc ấy đã không còn đường về nhà nữa...

Mọi người rung rung báo thôi, khởi kể thêm khúc sau

mấy cũng xứng đáng là người có cuộc đời buồn nhất ở So Le này rồi. Rồi cả bọn lặng lẽ ngồi nghe gió thốc qua lòng, rúm ró nổi cô đơn. Trời ơi, thêm một mùa gió đông nữa mà chưa người nào lấy được chồng. Tuyệt vọng như dì Chín nấu bếp đã đành, còn My, còn Lam, còn Hương... và cả Xuyên kia nữa, cô sắp qua khỏi thời con gái mất rồi.

Mà ngộ, chỉ Xuyên là không xao động gì hết, lúc gió về. Kể chuyện mình xong, cô đứng dậy, đóng hết các cửa sổ, lau sàn nhà, trải khăn lên bàn, xếp ghế cho ngay ngắn. Ngang qua phòng anh Năm, Xuyên vào coi có quần áo đơ không rồi gom ra sàn nước ngồi giặt, cần nhẩn anh sao để cổ áo thâm kim. Dừng dừng, bởi không còn gì để trông đợi, bởi Khởi đã thật sự không quay lại nữa rồi?

Hay bởi những mùa gió chẳng còn gì để lạ, Xuyên tới đây lúc khu du lịch mới hình thành, giám đốc Thụy hay bảo, Xuyên là bậc “khai quốc công thần” của So Le. Chân bước lên bờ, thấy vợ Thụy đang ẵm con ngơ ngác trước mênh mông hoang vắng, không sợ đã đành, đằng này, Xuyên mừng húm. Cụm nhà nghỉ hăm hút cuối bìa rừng. Biển đằng trước. Và gió lộng lộng trên đầu. Ở đây là cuối đất, xóm làng gần nhất cũng cách hai vạt rừng, sau lưng So Le chừng nửa giờ đồng hồ là trung tâm xã, thêm ba giờ để đến huyện, ra tỉnh mất nửa ngày. Tàu đò thường quãng lên khu du lịch những người khách xóc xếch, lữ lá đường xa, họ cuống quýt ngắm rừng xanh ngời ngời trên đầu, luỳnh quỳnh ngó những con thuyền dập dềnh thăm thẳm

đăng phía biển. Nôn nả chạy ra mớ tọa độ chụp hình, hối nhà hàng dọn cơm ra. Vừa ăn vừa coi đồng hồ, tính xem thêm chén nữa thì có kịp chuyển đồ trưa không. Vội vậy, nhưng về thỏa mãn hiện lên trên nét mặt, vì chụp được cái hình ngay chỗ pa nô vẽ chữ Mũi So Le tổ bố để về khoe với bạn bè, vì được mớ cục đất khóc ồ ồ, ôi giờ ơi, đất thiêng của ta ơi, đất thương đất nhớ ơi, sau đấy thì làm thơ.

Bọn Xuyên cố nín cười, thấy lòng vui, dù biết với những du khách này, chẳng thu lợi nhuận gì nhiều. Nhưng có họ cũng đỡ thêm người, đỡ thấy mình giống khi. Rồi khu du lịch được vực dậy, bắt đầu từ một nhà hàng thủy tạ ngoài bãi bồi, cụm pa nô tiểu cảnh, những con đường xi măng giả gỗ ngoằn ngoèo luồn sâu vào rừng... Mũi So Le ngỡ ngàng dụi mắt đón những du khách cười nói bạo liệt, đập mũi ca nô lên bến. Họ ở lại lâu, nhậu lâu, ca hát tưng bừng...

Nhưng đời đám nhân viên phục vụ bỗng buồn hiu. Khách đến, khách say, tán tỉnh, hôn hít họ rồi về (thì ca hay, phục vụ chu đáo, nên khách thường chơi vậy mà). Người ở lại chưa chát nghĩ, điều này rồi sẽ khó lấy chồng, đáng ra đôi má nẩy đôi tay nẩy phải để cho người mình thương yêu áp. Có ai yêu mình, tin mình, chịu cưới mình khi suốt ngày mình đưa mặt cho người ta hôn hít (và cả đập lại người ta, nếu có yêu cầu). Bà con ở đây cười cợt, dè bieu đã đành, tệ như mấy anh chàng thợ xây nhà thủy tạ ốm tong teo, đen nhẻm vậy mà không thèm chọc ghẹo

một lời. Không biết đã đành, thấu hiểu, yêu thương như Khởi một bữa còn đập đàn bỏ Xuyên mà đi.

Chuyện đó cũng đã lâu, nhắc lại, Xuyên cười, quên mất tiêu rồi (giống như quên cái nón, cái khăn, cây bàn chải đánh răng...). Chiều chiều, nó hay ra cái bến trước quán cà phê nhỏ của vợ chồng giám đốc Thụy, ngó xa theo con rạch loằng ngoằng, vắng ngắt. Như chờ đợi, như mong ngóng, như hy vọng... Nhưng có chờ đến tối chỉ có chiếc đồ máy chờ bé Bi, con gái Thụy tan trường về ghé lại. Xuyên lên nhà chơi với Bi (hú vía, may mà có con bé nhỏ teo xinh xẻo nấy). Xuyên nướng tôm cho Bi ăn, thắt mở tóc xoắn mềm mại của Bi thành bím, Xuyên hỏi con bé bữa nay cô giáo dạy bài gì, rồi lớn nhỏ hai người vỗ tay hát nghêu ngao. Ai nhìn thấy cảnh ấy cũng thương, Xuyên leo leo nói cười, thấy vậy mà không phải vậy.

Mọi người bảo nhau, lòng con nhỏ Xuyên vẫn còn đau. Một bữa thấy Xuyên vào phòng Khởi, thụp xuống vùi mặt vào chiếc áo anh bỏ lại. Một bữa nhìn trời mây nước mênh mông mà đôi mắt rảo hoảnh, trống rỗng, nhìn mà không thấy gì hết. Một bữa thấy Xuyên tết tóc cho bé Bi, Xuyên rơi nước mắt.

Một bữa Xuyên bảo anh Năm Già đừng hát cái bài “Lòng dạ đàn bà”, “Hỏi đó anh Khởi hát hoài, em nghe mắc chán rồi”. Anh Năm vậy a, vậy à, mà trách mình vô ý dữ. Ba mươi chín tuổi, sớm lấm láp bụi đời nên mặt anh

Năm khàng, đen đúa, lưng hơi khom. Hôm tới đây anh vẫn còn là nhân viên hậu đài của đoàn ca múa nhạc. Hết mùa lưu diễn, bữa đó cả đoàn được thưởng một bữa nhậu tại Mũi So Le. Ai cũng vui nên say quá chừng, say vùi cho đến khi một nhân viên của nhà hàng đập cây đàn vào bức tường trước mặt. Những sợi dây đứt bật buốt nhưc giữa tiếng gậy giòn, và trong những tiếng sờ, còn cào một tiếng thờ thảng thốt. Mắt mở tròn trạo, mặt đỏ bừng, Khởi lia tay vào bàn tiệc (như đang đếm gà, vịt), gằn giọng: “Cò nắm niu ở đây là vì thèm khát thứ người nấy sao, Xuyên?”, xong quay lưng đi một nước. Xuyên tuyệt vọng ngó theo, rồi cò run rẩy mỉm cười, lấy bầy rót rượu cho khách, bảo uống đi mấy anh, không có chuyện gì đâu... Nhưng cuộc vui tới đó đã tàn mất. Khách xuống tàu, anh Năm Già còn đứng trên bến, anh bảo sau nấy chắc nhà hàng mình thiếu người, tôi ở lại để đàn cho cô hát nghe, cô Hai. Xuyên lắc đầu cười thê thiết, “Anh tính đến cho tôi à... có phải tại anh đầu mà...” nhưng anh Năm đã quả quyết xô mũi tàu ra.

Anh ở lại Mũi So Le, làm con khi thứ mười ba, những con khi khác cứ hỏi nhau sao chuyện đi ở thẳng cha nấy coi nhẹ hều vậy cà. Anh được phân cho một căn phòng ngó ra hành lang phía sau có nhiều dây phơi, một bữa đang lui cui dọn giường nghe Xuyên mừng rỡ, ngỡ ngang kêu “Anh Khởi!”. Anh quay lại, Xuyên thất vọng bùng mớ quần áo quay đi. Năm “Già” xin được chuyển phòng.

Mỗi chiều Xuyên ra bến chơi, anh cũng xách dao dọn

cỏ, tia cây gấn đó, anh nói lấp vấp đủ chuyện dưới đất trên trời (như thể mình mà im lặng Xuyên sẽ khóc mất). Anh nhìn gió trên trời, thổi chỉ cho tội, nhìn ai phơi khô cá thòi lòi không đặng nắng để bốc mùi thúi ume. Nhìn cả chuyện độ rày gạo cá lên giá quá chùng... (úa, chuyện này mắc mớ gì đàn ông lo).

Có khi Xuyên hự hợ vài câu, có khi cô mỉm cười. Ngoài chỗ nói nhiều ra (mà toàn nói chuyện khơi khơi), sao mà anh Năm "Già" giống Khởi kỳ lạ. Giống cả cái yêu lặng lẽ, làm li (như ông trời trả lại y chang). Đóng cái móc áo trong phòng Xuyên, thay bóng đèn, sửa chốt cửa, nấu tô cháo nóng để đầu giường lúc Xuyên say. Ngày ngày, anh Năm bắc một cái ghế ngoài bàn tiệc, phục vụ việc hát hò cho khách, uống đỡ dùm Xuyên vài ly rượu khi khách mời. Anh còn lấy xuống chớ Xuyên với bé Bi chơi dài trong rạch, hái trái ô rô. Nhiều khi Bi ngọng nghịu nói cười, thấy thương không chịu được, Xuyên ôm ghì nó, bảo sao mà em mê con nít quá chùng à, anh Năm. Anh cười hỏi sao Xuyên không đi làm cô nuôi trẻ. Xuyên lặng người đi, vì vết thương cũ trong lòng nghe rịn máu.

Khởi cũng có lần hỏi Xuyên câu ấy. Đầu chỉ vậy, nhiều bữa nhìn Xuyên quẩn quại vì bị mời rượu say mềm, anh lảng lảng ra thị xã xin sẵn một chỗ làm rồi hỏi Xuyên có đi với anh không. Xuyên cười, trời đất, đi đâu, anh. Khởi bảo, đi làm cô nuôi trẻ, bỏ Mũi So Le. Xuyên bản thân một thoáng (những đứa trẻ ấy có một mụn thịt trong vành tai,

có một nốt ruồi son đỏ sau gáy, có cái rốn to nhân nhúm buồn cười như cái mặt người, cái rốn hai mươi một ngày mới rụng... như Bi không? Tân ngân, Xuyên bảo, “Mai mới nghe anh, bây giờ công chuyện đang rối... Mấy đứa Nga, Hương mới vô làm, công việc chưa rành, khờ ẹt, chỗ mình còn xây dựng tùm lum, chẳng ai coi sóc... Đó, bé Bi con anh Thụy bệnh đang nằm ngoài trạm xá hỏng biết chừng nào về...”.

Nhớ lại, nhiều lúc Xuyên cười, mấy lý do đó trót quớt, chẳng ăn nhập gì với mình, hèn chí Khởi cười gằn, bỏ đi. Đáng lẽ phải nói như vậy, em thấy yêu mến, gấn bó mảnh đất này quá đi, anh à (nói theo kiểu thanh niên tình nguyện trả lời phỏng vấn trên truyền hình). Ở đây ba năm rồi, bây giờ bỏ rừng, bỏ biển, bỏ cả những cơn gió Đông cồn cào mắc dịch này thiệt không đành... Còn nữa nghe, bạn bè ở đây ai này đều tốt, vợ chồng giám đốc Thụy cũng thấy thương quá chừng, tóc sấp bạc màu mới kiếm được đứa con, chắc là hiếm muộn, chắc là chờ đợi, chắc là chữa trị rất tốn tiền. Em biết họ từ hồi họ còn ở chợ, trước nhà có một hàng điệp đỏ, mùa nắng lá rụng tã toi, lá xếp dày, nằm lên đấy không sợ bụi đất...

Những lời hay ho đó, Xuyên học thuộc lòng, định nói vào cái ngày anh Năm mở lời biểu Xuyên theo anh. Một bữa hai người chơi thả tàu giấy dưới bãi với Bi, anh Năm nhìn Xuyên thật lâu, triu mến nhìn chị em vung vỉnh thách nhau thuyền nào đi trước, cần môi mấy cái, nhìn trước

nhìn sau (như sắp truyền tin cho nhau giống trong phim *Biệt động Sài Gòn*), anh bảo, “Cò Xuyên mê con nít vậy, sinh cho tôi một đứa ghen”. Hôm đó trời đứng gió, Xuyên nghe con ong o e trên ngọn đước, nghe mình rỗng không, nghe tim nín thít (và bản thân tự hỏi, đứa trẻ mình sẽ sinh với anh có cái ngón chân út queo đơ, có những sợi lông măng dày mịn che cả bớt đen sau cổ như con bé Bi xinh xẻo này không). Xuyên cười lạt nhách, lấy tay phát nước đẩy chiếc tàu giấy đi, Xuyên bảo, em chưa tính tới anh à. Anh Năm cũng cười, nhìn con tàu trắng trôi xa, từ từ mù mịt, bẽ bàng nghĩ, dường như Xuyên không quên được một người.

Sáng sau, anh Năm từ già Mũi So Le. Mọi người kêu trời, sao cha nội nẩy đi ở đơn giản vậy kìa. Tiễn anh vòng vèo qua những con đường nhỏ trong rừng, ai cũng nghe tiếc, nghe đau, nói dèm với nhau (cốt để anh Năm nghe thấy), khu du lịch mình bỏ khai trương ngay ngày xấu, hồi đó tới giờ không tổ chức được một đám cưới nào. Xuyên đi sau cuối, chân bời rời bước, anh Năm tần ngần hỏi, “Cò Xuyên có chuyện gì nói với tôi không?”. Xuyên ngo ngác một lát rồi cười, dạ, anh đi mạnh giỏi.

Và tàu mang người đi, thăm thẳm như thế nó đã nuốt chửng anh rồi. Mọi người hỏi Xuyên có sao không, Xuyên bảo, mai mốt cũng quên (như quên đôi dép, đôi giày... Và như quên Khôi). Rồi Xuyên đi gom khăn trải bàn, cuốn tất cả các bức màn, đem giặt. Nhưng vừa rảnh tay, Xuyên đã

nghe buồn anh công buồn em đi lê thê trong dạ, cô dựa lưng vào tường, những vuông vải phơi trên đầu cốn cào, oằn oại, toi tả gió. Xuyên ngồi ở đó, ngó nắng, bóng thêm có con Bi ở cạnh, để khóc với nó chơi, để đi qua niềm đau đang như bão bồi bồi.

Để thấy đời có buồn thêm chút đỉnh, cũng không sao. Như thế này thì nhằm nhò gì cái hồi Xuyên xin làm bồi bàn cho một quán ăn trong thị xã, để được đi lại (chăm chăm) trên khúc đường gần đó, nhìn Bi bò lùm cùm trong nhà. Bi biết đi, mẹ dắt ra sân, Xuyên giả đồ lại gần khen, em bé dễ thương quá hen, mà không dám xiết chặt Bi vào lòng, áp mặt mình lên đôi má phúng phính lòng tơ, vì sợ mình sẽ khóc. Bữa kia mới buồn ác, thấy Bi lon ton chơi một mình ngoài sân, bỗng không tìm được, Xuyên xóc Bi lên chạy một đoạn rồi thất thần đứng sững lại, kêu lên hai tiếng trời ơi, mình làm khổ nó rồi, mình nghèo như vậy... Xuyên đưa Bi quay lại. Những khuya, ngủ không được, Xuyên lọ mọ lại khoảng sân đầy lá trước nhà Bi, rờ rẫm chỗ đất cạnh gốc điệp già. (Chỗ đó, có một sáng đôi vợ chồng nọ mở cửa ra, thấy một đứa bé đang nằm say ngủ).

Mấy chuyện này may mà Xuyên giấu chặt trong lòng, phải kể ra chắc là buồn vô địch cấp huyện chứ sá gì cái Mũi So Le nhỏ nhoi này.

Đạo trước, hỏi chưa có phong trào nhạc “Sáng sáng anh uống cà phê. Tối tối anh uống cà phê...” hay “Ở bên người ấy xin đừng nhớ đến tôi, ở bên cạnh tôi xin đừng làm khổ tôi...”, mấy chiếc xe kẹo kéo, khoai mì luộc hay mở bản nhạc như vậy “Một trái tim khô, một trái tim mùa đông. Trái tim đã nhiều lần, nhiều lần chạy trốn tình yêu. Suốt đời tôi mãi mãi là người đến sau...”, nghe cũng hay hay.

Mà hơi mắc cười, tình yêu, ai cũng khoái, sao cha nội này đòi chạy trốn?!

Một trái tim khô...

Năm Hậu ba mươi chín tuổi, Hậu gặp một chuyện ly kỳ, chàng vạng trên đường về nhà, qua cửa Bún Bò, Hậu bị đâm. Thằng cha nãy giết người mà nhát hít, nhắm mắt đâm hai nhát nhưng chỉ ngoáy trúng bả vai. Thấy Hậu đổ gục, người nãy còn sảm hỏi một câu, xong quăng dao xuống mương cống chạy mất. Sau câu nói đấy Hậu mới thấy mình chết ngắc.

Vết thương lành nhưng Hậu mắc chứng trầm uất, hoang tưởng, rối loạn tâm thần. Hẳn cái cú sốc chết đi sống lại ấy khủng khiếp lắm. Hậu đã khóc suốt tháng viện đầu, uống thuốc vào thì ngủ thiếp, thức dậy đã thấy nước mắt chảy thành hàng (như thế Hậu đã khóc sấn trong mơ). Tháng thứ hai Hậu vật vờ, nín thình nín thút, nằm không

muốn dậy (mà đã dậy thì chẳng muốn nằm), đang ăn rót đũa Hậu thà lấy tay bốc chứ không thêm lượm lên. Rồi bỗng một ngày Hậu tỉnh queo, xin bác sĩ cho xuống bếp bệnh viện nấu cháo từ thiện với chị em, “chứ rảnh quá biết làm gì bây giờ”. Giỏi giắt, tươi tắn, đến nỗi không ai tin Hậu còn bệnh (bác sĩ nhiều khi còn không dám tin), nhưng mãi Hậu vẫn không nhận ra chồng. Thường nhiều lần lại thăm, Hậu ngó lơ, Thường nắm tay, Hậu quạ quọ, mặt nhàn như khi ăn gừng, báo, tui có chồng rồi ghen, cha nội. Chồng tui từ tế đảng hoàng chứ đâu có cà chớn như ông. Thường buồn quá, tha thếu ra về.

Hôm mới giải phẫu xong, cảnh đời mới buồn ác liệt, khi tỉnh dậy, Hậu chỉ biết tê tái hỏi một câu, “sao anh đành đoạn giết em?” (trời đất ơi, chắc là hết chuyện nói rồi). Ba đêm Thường thức trắng, con mắt trôm lơ, người căng như sợi dây đàn, lặng người theo mỗi tiếng Hậu rên, hớt hải khi Hậu trở mình, nhưng đến khi Hậu hỏi câu ấy, Thường mới quy xuống, rối rít gọi em ơi, em à, em sao vậy, thấy đau ở chỗ nào. Anh đây mà, chồng em đây, không nhận ra anh sao...

Hậu chỉ nhếch một nụ cười tê dại, thấy mình quên thật rồi, điên thật rồi. Cái người đàn ông đang đứng trước mặt mình đây, là chồng, vậy mà bây giờ nhìn mặt thấy xa lạ, ghé tòm, thấy mình nấu lòng ra, muốn chết quách đi cho rồi. May, sau nầy Thường không đến nữa, vì bận túi bụi

thay Hậu tiếp nhận chức Tổng giám đốc công ty Mặt Trời, nghiêm nhiên là Chủ tịch hiệp hội đồ chơi (những gì Hậu để lại nặng nề hết sức). Thường than với nhỏ Thỏ, “gặp mẹ con lòng ba đầu quá”. Mà, không đau sao được, kỷ niệm tươi rói như mới hôm qua, hai người cùng nhau nấu bữa cơm chiều, cùng nhau sơn lại đôi cánh cửa, sửa hàng rào, cụm nộm trồng hành quanh chậu ớt. Buổi sớm chung xe đến công ty, vào đấy thì mỗi người một phòng nhưng ngang qua lẫn nào cũng búng vô cửa kính chóc chóc, để ngáng lên ngó nhau cười. Hậu đi kiểm tra công việc ở chi nhánh miền Tây, Thường gọi điện thoại theo, ngập ngừng hỏi chỗ ấy mưa nhiều không?

Lúc đó, Hậu đang căng thẳng vì phát hiện ra một vụ bê bối tài chính động trời nên trả lời nhát gừng, lạnh ngắt. Phải biết đấy là cuộc trò chuyện cuối cùng, thế nào Hậu cũng nói thêm vài câu em nhớ anh em yêu anh lắm, thế nào cũng nhắc chuyện tình xưa xanh mượt màu rau muống luộc chấm tương kho, chuyện Thường đạp xe chở Hậu đi dưới pháo hoa những giao thừa... Mối tình đẹp nhưng cũng nhiều trắc trở, mấy bận Thường tránh đi vì dư luận đồn đãi Thường lợi dụng con gái nhà giàu, là mấy lần Hậu tát tã giữ người yêu lại, “Người ta nói gì kệ họ, em tin anh”.

Vậy mà bây giờ lạnh lẽo, tan hoang như đồng sau bão, đến nỗi hay tin Thường lấy vợ. Hậu đứng đờ đờ, tình

bơ ba khía. Lòng chỉ se đau khi thấy nhỏ Thỏ mặt xiu co, tủi buồn ngồi thút thít, nó chờ Hậu khóc quá trời, chỉ có nước mắt rơi là hy vọng một trí nhớ, một tình yêu, một mái ấm về lại... Hậu biết nó nghĩ gì nên ôm lấy đôi vai nhỏ, bảo “Chùng con lấy chồng, mẹ khóc cho con coi”. Thỏ méu máo cười, “Ai mà thèm...” Rồi mẹ với con nhìn buổi sáng đã lên cao, nghe mùi gió chướng ngọt ngào, thấy chỗ u ám như bệnh viện mà trời xanh, trời đẹp như vậy, chắc ở ngoài kia nắng nhuộm đời tươi rực rỡ. Hậu bảo con, sẵn bữa nay mẹ xuất viện cho rồi. Thỏ phì cười.

Tướng nói chơi, nhưng Hậu ra viện cũng đơn giản như... trả phòng khách sạn. Đã mượn sẵn một căn nhà nhỏ như hộp diêm quẹt nằm trong con đường cũng nhỏ, Hậu dọn ngay vào đó. Hàng xóm gầy gò ra xe đờ ít đồ đạc còm nhom. Buổi chiều, Thỏ chớ sách vở, quần áo, búp bê... lại, kêu Hậu ngồi nó chải tóc cho, bảo thiếu con mẹ bê bối cho coi. Mà, mẹ ơi, con nghĩ chơi với ba rồi...

Hậu trở lại bệnh viện, xin việc. Người ta dành cho Hậu một chỗ làm ở khoa ngoại thần kinh. Công việc đơn giản chỉ quét dọn và săn sóc bệnh, nhưng những người trước bỏ việc vì sợ. Hậu thì thấy chỗ này dễ thương. Đi qua căn phòng cũ, nắng vẫn chênh vênh đeo ngoài cửa sổ, nghĩ tức cười, sao mình có thể ở đây từng ấy tháng trời vậy cà. Để kết bạn với đám người buồn cười, một cậu nhóc mùa may vèo vèo, kêu “Chỉ Nhược nàng ui”, nhoén miệng cười khi

Hậu gọi lại bằng Vô Ky. Một phụ nữ trạc ba mươi, chín năm trời giắt hoa lá trên đầu thì hoa hậu, rớt ngay phần ứng xử: “Trước hết, em xin cảm ơn các đấng sinh thành, sau đó cảm tạ cha mẹ đã đẻ ra em...” Một anh chàng làm thơ không hiểu nổi, nhiều lúc giảng thơ cho Hoa Hậu nghe, tự mình ngắt ngư cười, “Câu nầy tui hông biết viết về cái gì”. Một ông đẹp người, hiền hậu, lên con thương như vợ mới xé áo quần. Có lần ông lên ra ngoài, trèo lên lan can tầng bốn ngó xuống sân gọi vợ hời hời, Hậu dịu dàng kêu “Xuống đây với em, mình ơi”, ông trở xuống, ở trường tổng công, ôm Hậu vào lòng, ông khóc. Hậu cũng khóc, trong vòng tay ấm mà nghe mình lạnh ngắt, khóc cho một trái tim đã chết nghèo cù nèo.

Chết ngay ở cửa Bún Bò, ngay sau khi thằng cha giết mướn run rẩy báo, “Đừng oán tôi ghen, có oán hận thì oán chồng bà”. Trong một thoáng Hậu xâu chuỗi các sự kiện lại. Chồng mình. Khoản tiền thất thoát. Có kế toán trưởng chi nhánh miền Tây. Những lời đồn đại (mà trước giờ Hậu chẳng tin)... Hậu nghe tim mình vỡ bực ra, giây đàn hồi đứt rồi nín luôn. Sau coi phim thấy cảnh hiệp đấu éo le cũng không thương khóc nữa (hoàn cảnh đấy thì sức mảy mà đau bằng mình). Có lần đi chợ gặp Thường, Hậu ung dung chào, hỏi. Xong đứng nấn ná ở đấy trông tim nó lồm cồm ngổ dậy nhói chói, nhưng không ăn thua, nó lặng như tờ.

Trái tim đã mắc chứng vậy nên tội mấy ông đi qua đi lại tán tỉnh tòm tem, nói thương em quá chừng. Hậu cười, thương thiệt hông à, lúc trước tôi bị điên đó ghen. Ai nghe nói cũng sững sốt, chạy dài, dù có tiếc hùi hụi, chắc lười, than, “đẹp vậy mà điên, uống thiệt”. Nhưng tưởng tượng thử coi, hai người đang ngủ bỗng dựng vợ bật dậy lấy dao kẻ cổ ta, cười khà khà khà, quá ớn.

Chi Nhâm còn lại, Nhâm cười, ai cũng một thời điên, vì quá sung sướng, quá khổ đau, vì danh vọng, nói tới đây, Nhâm thảng thốt cúi đầu, tôi đã có lần điên vì tiền, lúc đó, con gái tôi đau nặng lắm... Hậu gật đầu miệng ờ ờ (như đã chứng kiến cảnh ấy rồi, đã biết tống rồi), nhưng chưa thôi dọa thêm, “Nhâm không sợ thiệt sao? Tôi điên là quên chóng tuốt luốt”. Nhâm cười, “Tôi sẽ làm cho cô Hậu nhớ tới hoài”. Mà có vẻ như Nhâm chẳng làm gì thì Hậu cũng nhớ, cũng hay nghiêng ngó người ta. Nhâm ở kế bên, hai nhà chung vách, mới đầu Hậu không thấy mặt, chỉ nghe tiếng com sôi, tiếng đập muối. Và những cái thờ dài xao xác như lá rụng hoa rơi. Thằng cha nào mà coi bộ đời cũng buồn, Hậu nghĩ, đến nỗi không nghe tiếng con nít cười, tiếng đàn bà cầu nhau chạy gạo. Một bữa Hậu mở cửa ra, đá nhằm Nhâm nhậu say nằm ngủ đại dưới thềm. Kỳ cục thiệt, không hiểu sao Hậu thảng thốt, nghe tim nhót lên một cái, chết cha, mình với thằng cha này có duyên gì mà gặp ở đây.

Nhâm thì tin là có duyên phận, bởi nhìn Hậu, Nhâm thấy thương như gặp ở kiếp nào, hồi nào... Mỗi chiều về, thấy mẹ con Hậu ngồi trước cửa nhổ tóc sâu, Nhâm thấy lòng êm đềm như cỏ. Cứ muốn ngồi gần đấy cho đủ một chòm hạnh phúc, để bình yên nhà khỏi thuốc lên trời. Nhâm thương cả nhỏ Thỏ, một lần nó bước qua khi Nhâm mới vừa ngủ dậy, thảng thốt, bàng hoàng, Nhâm kêu lên hai tiếng con ơi. Để rồi bê bàng nhìn nhỏ Thỏ cười.

Nụ cười đó, con gái Nhâm không bao giờ có. Thương Nhâm, nó chỉ thiu thiu gương nhếch môi mỗi khi chuẩn bị vào phẫu thuật. Rồi tới một ngày nó thôi không cười được nữa, dù là một cái cười thiêm thiếp, xanh leo lét như mộng寐, chiêm bao...

Nó đi rồi, Nhâm nhậu suốt tháng sau, định là sẽ nhậu hết nửa đời còn lại. Đờ hết biết, một ngày kia mẹ con Hậu đến, chui vào cái hộp kế bên, cười giòn, họ còn kéo ra sàn nước, chỗ tắm giặt chung, con xối nước cho mẹ gội đầu. Hình ảnh ngọt ngào vô phương.

Nhâm phụ hồ ngoài công trường, mong ngày qua mau, chạy về nhà, có khi chỉ để còi Hậu ngồi giặt áo. Nhỏ Thỏ cười, kéo Hậu lại thông báo tin... buồn, ông đó mẹ mẹ quá trời. Ờ, mà ông coi bộ hiển hen, tại đời cũng buồn quá. Hậu gât gù, đẹp trai. Mũi cao. Nhưng để râu tóc quá dài, dọn lên sẽ đỡ hi hợm. Hơi bê bối, Thỏ nói, bằng chứng là bạ đâu ngủ đó. Con người có vẻ phức tạp, vì chơi

với mấy người cũng có vẻ... phức tạp. Cái thẹo dưới cằm quá ấn tượng, gặp một lần chắc là khó quên, Hậu nói với vẻ như đã biết rành, nhưng cái tâm lương thiện. Con thấy sao? Mẹ thấy sao? Hai mẹ con bình luận như đang đứng trước máy giặt sắp mua về.

Sau đó là một mùa mưa dài, chuyện của Nhâm với Hậu không có biến động gì lớn. Cũng đi qua đi lại, cũng bịn rịn trong lòng, cũng giả đồ kiếm chuyện nói chơi, nhưng thay vì trong bối cảnh nắng ngọt cả người bây giờ hai người nhìn mưa rơi. Nhìn nước bò lên ngập đấm có đặng trước, mấy con cá nhỏ đứng đình lội tới lội lui, thò lỗ nhướng con mắt coi lù người ta chẳng ra gì. Nước tràn vô nhà ngập nửa ống chân, bèo hoa dâu trôi bồng bênh chân giường, đi làm về Nhâm qua nhà, hi hụi tát. Bữa sau nước lại chảy vào, không thấy Nhâm than, biểu Hậu cứ ngồi trên giường, bôi thuốc lên mấy chỗ nước ỉn. Có đám trẻ lội bùm xùm đi qua hát rằng “Ước gì mình đừng ngăn cách, ước gì nhà mình chung vách, anh... khoét tường... hú hí với em”. Hậu lắc đầu, “Con nít nhà ai mới tí tuổi đầu mà quý quái”, Nhâm cười, sẵn nói luôn, “Tôi tháo vách thiệt à, có Hậu”.

Câu này, Hậu coi như là lời tỏ tình, thì đã là lần thứ năm. Tính luôn một bữa đòi góp gạo nấu cơm, một bữa đòi trà tiếp tiền nhà, một bữa nhỏ Thỏ bị đứt chân mà mắc cỡ không cho Nhâm công, Nhâm gắt, thì cháu cứ coi tôi như

cha, một bữa gió buồn thiệt buồn, Nhâm nói phải chúng ta ở chung nhà chắc là vui lắm...

Vui gì, chuyện tình nầy chắc bỏ lửng lơ như vậy thôi. Hậu vẫn nói cái câu, “Nhâm đâu có hiểu nhiều về tôi...” để thay lời từ chối. Bởi Hậu gạt đầu, hẳn nhiên hai người sẽ láy nhau. Sau bữa tiệc nho nhỏ sẽ là đêm động phòng (chờ còn gì nữa), Nhâm sẽ phát hiện Hậu có một cái sẹo lớn trên vai. Thế nào Nhâm cũng hỏi tại sao, mà Hậu không nghĩ ra được câu chuyện gì để nói. Kể sự thật rằng một bữa đi qua của Bún Bò, Hậu bị đâm, sợ Nhâm sẽ đau. Tuấn trắng mặt chưa bắt đầu đã lịm buồn, dờ cười dờ mếu...

Nhiều khi không thể tin được, làm gì có chuyện trùng hợp lạ lùng vậy. Nghĩ đời thiệt mắc cười, sao biết nhau ở đây, để thương nhau đến mức nầy, để rồi nhận ra lúc trước đã gặp gỡ một lần, ở của Bún Bò, trong một tối đèn thì u ám vàng vọt mà cái vệt sắc lạnh của con dao lại lóe lên...

Tôi hiểu biết về Phật giáo không nhiều, vớ được quyển sách nào thì đọc cái ấy. Cũng có điều hiểu được, học được, làm được, nhưng nhiều điều buộc phải “bó tay”. Ví dụ như mấy lời này: “Khi nào bạn bực tức, giận dữ, hãy bất động! Ngay tại đó! Đừng cử động! Đừng làm gì cả! Đừng nói gì - dù chỉ một lời. Hãy yên lặng và bất động hoàn toàn. Tuyệt đối không biết gì đến kẻ hoặc sự việc làm cho mình giận dữ” (Hạn chế sân hận, trải rộng tình thương - Tỳ kheo VISUDDHĀCĀRAZ). Trời ơi, mình giận muốn chết, muốn gào thét, muốn cào cấu, muốn đập phá mà không cho mình nhúc nhích, sao có thể hả hê? Đạt được đạo mới khó làm sao...

Cánh đồng bất tận

1. Con kinh nhỏ nằm vắt qua một cánh đồng rộng. Và khi chúng tôi quyết định dừng lại, mùa hạn hung hãn dường như cũng gom hết nắng đổ xuống nơi này. Những cây lúa chết non trên đồng, thân đã khô cong như tàn nhang chưa rụng, nắm vào bàn tay là nát vụn. Cha tôi tháo cái khung tre chắn dưới sàn ghe, bầy vịt lúc nhúc chen ra, cuống quýt, nháo nhào quẩy ngụp xuống mặt nước vàng phèn. Một lớp phèn mới, vàng sẫm quánh lại trên bộ lông của những con vịt đói, nhóp nhóp bám trên vai Điền khi nó trắm mình bơi đi cặm cọc, giăng lưới rào bầy vịt lại. Tôi bung cái cà ràng^(*) lên bờ, nhóm củi.

^(*) cà ràng: cái lò bằng đất dùng để chum củi, nấu cơm.

Rồi ngọn lửa hơi hót thờ dưới nồi cơm đã lên tìm, người đàn bà vẫn còn nằm trên ghe. Ngay cả ý định ngồi dậy cũng xao xác tan mau dưới những tiếng rền dài. Mồi chị sung vều ra, xanh dòn. Và tay, và chân, và dưới cái áo mà tôi đã đắp cho là một cái áo khác đã bị xé tả tơi phơi những mảng thịt người ta cấu nhéo tím ngắt.

Và những chân tóc trên đầu chị cũng đang tụ máu. Người ta đã lòn tay, ngoay chúng để kéo chị lê lét hết một quãng đường xóm, trước khi dừng chân một chút ở nhà máy chà gạo. Họ giăng ném, họ quăng quật chị trên cái nền vương vải trắng. Vai nữ chính, một người đàn bà xốc xếch đã lạc giọng, đôi lúc là đi vì ghen tuông và kiệt sức. Nhưng đám đông rạo rục chung quanh đã vực tinh thần chị ta dậy, họ dùng chân đá vào cái thân xác tả tơi kia bằng vé hần học, há hê, quên phứt vụ lúa thất bát cháy khô trên đồng, quên nỗi lo đói no giữa mùa giáp hạt. Cuộc vui hần sẽ dài, nếu như không có một ý tưởng mới nảy ra trong cơn phấn khích. Họ dùng dao phay chặt mái tóc dày kia, đục đục, hi hục như phạt một nắm cỏ cứng và khô. Khi đuôi tóc đứt lia, được tự do, chị vùng dậy, lao nhanh xuống ghe chúng tôi như một tiếng thét, lăn qua chân tôi, đến chỗ cha, làm đổ những bao trấu cha vừa mới xếp.

Đám người ngờ ngác mấy giây để chấp nhận việc con mình bỏ chạy. Tôi mất mấy giây để háo hức thấy mình nghĩa hiệp như Lục Vân Tiên, tôi lồm cồm xô ghe đạt khởi

bờ, sợ hãi và sung sướng, tôi cảm sào chống thực mạng ra giữa sông, mắt không rời đám người đang tràn ra mé bờ chực lao xuống, nhảy nhót điên cuồng. Rồi tiếng chửi rủa chói lói chìm đi, tiếng bầy vịt tao tác kêu dưới sạp chìm đi, trong tôi chỉ có âm thanh của chiếc máy Koler4 nổ khan, rung bần bật dưới tay Điền, khắc ra những đám khói khét lẹt, đen ngòm. Khói trôi về phía sau chúng tôi, mờ nhoè những bóng người đang tuyệt vọng ngó theo, bàn tay nào đó cảm nắm tóc của chị vẩy lên phơ phất phơ phất...

Cha tôi không đóng vai trò gì trong cuộc tháo chạy ấy, ông im lặng, khi đã đi khá xa, cha ra đằng mũi cảm sào. Tôi bò vào trong ghe, lấy áo đắp lên người chị, sao cho che được đôi vú rách bươm và khoảng đùi rướm máu. Chị cười méo mào, nói cảm ơn bằng mắt và thiếp đi.

Suốt một quãng đường, chị không hề thay đổi thế nằm, im lìm, lạnh ngắt như người chết. Trong ghe chỉ trôi menh mang những tiếng rên khi dài, khi ngắn, khi thiu thiu buồn xo, lúc nghe như tiếng nấc nghẹn ngào...

Nhờ vậy mà chúng tôi biết chị còn sống, để đi với chúng tôi gần hết con sông Bìm Bịp, đến cánh đồng hoang vắng này. Điền hơi lo lắng khi nghe chị vẫn còn rên rì, nghĩ là chị đã đói, nó hỏi tôi nấu cơm mau. Nó thấy tiếc vì trên ghe chỉ còn mấy con khô sặt mặn chát, “tui nuốt còn không vô, nói chi...”

Nhưng chiều hôm đó và cả ngày sau, chị không ăn. Chị từ chối cả uống nước, đợi đôi môi khô đã bắt đầu nứt ra, chị mới chịu hớp một vài ngụm ít ỏi, dường như chỉ đủ ướt môi. Đói và khát, nhưng chị còn sợ đau hơn. Người ta đã đổ keo dán sắt vào cửa mình của chị...

Tôi nói lại với cha và Điền trong bữa cơm. Tôi nghe hai người lặng đi, tiếng đũa tre khua vào miệng chén ngưng bật. Điền ngó tôi và tôi thì đọc được sự ghê sợ, kinh tởm cồn lên trong mắt cha. Điền chan nước vào chén, lua vội vàng rồi men theo con đường đất dọc mé kinh, nó đi vào trong xóm. Tôi dặn với theo, ghé tiệm mua giùm ngàn rưỡi đường cát.

Chắc gió đã bạt mất lời tôi, khi quay về, Điền không mang theo gì, nó lẳng lặng xòe tay trước mặt tôi, tay nó dính một lớp gì đó, bóng mượt, trong suốt, và đang khô quánh lại, khiến những ngón tay đơ ra như đá. Điền bảo, “Keo dán sắt...”. Dường như những người sản xuất ra loại keo này cũng không ngờ nó nhiều công dụng đến thế. Hai chị em tôi ti mắt lệt lết lớp keo ra, máng da non trên bàn tay nó bóng đỏ như, tươm máu. Chúng tôi cùng ngó về chỗ khoang ghe, nghe tiếng thớ thành thang cùng gió...

2. Cánh đồng không có tên. Nhưng với tôi và Điền, chẳng có nơi nào là vô danh, chúng tôi nhắc, chúng tôi gọi tên bằng những kỷ niệm mà chúng tôi có trên mỗi cánh đồng. Chỗ chị em tôi trồng cây, chỗ Điền bị rắn cắn, chỗ tôi có kỳ kinh nguyệt đầu tiên... Và mai nầy khi trời đạt đến một nơi nào khác, nhắc đến cánh đồng này với cái tên của chị, chắc chúng tôi sẽ xốn xang.

Sáng sớm ngày thứ ba, chị ngồi dậy được, ngó quanh, chị hỏi, “Trời đất ơi, chỗ nào mà vắng tanh vậy nè”. Làng xóm xa xa đằng phía những rừng dừa xanh thắm. Đồng đất trống trơn, trên đôi bờ kinh chơ vơ những cây gòn. Hai đứa nhỏ đầu mút sương đang hí húi trộn thức ăn cho vịt, nhìn chị ngạc nhiên đến ngày ngất. Giọng nói chị không bị thương tích gì hết, trong vắt và ngọt ngào.

Chị hỏi “Tắm ở đâu, máy cưa?”. Tôi chỉ xuống kinh. Chị ngó những vầng phen, ngao ngán. Điền nói, đằng kia có một cái ao.

Đó là một hố bom cũ, bình bát mọc quanh, rau muống chẳng chịt phủ kín mặt nước, cọng rau óm nhằng, đỏ au. Chỗ nầy, hôm qua, Điền đã câu được những con cá thát lát ú mềm. Chị tắm mình dưới đó rất lâu, chẳng kỳ cọ gì, chỉ để nước lạnh chườm dịu lại những chỗ đau. Lúc chị lên bờ, tôi thấy máu lợn cợn theo những giọt nước nhỏ xuống giữa hai đùi, chắc chị đã làm gì với chỗ keo dán ác nghiệt

ấy. Rồi cũng lâu lắc, cũng cà nhắc từng bước ngẩn như lúc đi, chị với tôi quay lại bờ kinh. Điện hí hửng khi thấy chị chịu mặc chiếc áo sơ-mi thắm phèn và cái quần cụt quần queo của nó.

Chỉ có cha lắm lì dọn có quanh chòi. Chỉ có cha là hờ hững với thành quả của hai chị em tôi. Không chấp thái độ lạt lẽo của cha, chị ngó về phía người đàn ông đang vòng lưng trong nắng sớm, chéng choáng: “Ba mấy cung đẹp trai dễ sợ...”.

Vì lẽ đó? Có phải vì cha mà chị ở lại với chúng tôi, trên một cánh đồng vắng ngắt. Những vết thương đã lành rất mau. Chị cười, bị đánh hoài riết cũng quen. Tôi hỏi chị làm gì để bị đánh. Chị cười, “Làm đi”. Rồi có lẽ chị áy náy vì quá số sòng với chúng tôi, chị vò đầu Điện “Chắc mấy cung không biết đâu...”.

Điện nhìn tôi cười. Chúng tôi đã gặp nhiều, rất nhiều người phụ nữ giống chị. Cứ mỗi mùa gặt, họ lại dập diu trên đê, lượn lờ quanh lều của những thợ gặt, những người đàn ông giữ lúa và bọn nuôi vịt chạy đồng. Họ có làm ra vẻ trẻ trung, tươi tắn nhưng mặt và cổ đã nhão, nhìn kỹ phát ứa nước mắt. Đêm đến, sau các đụn lúa, họ thả tiếng cười chút chít, tiếng thở mơn man... lên trời, làm nhiều người đàn bà đang cắm cúi nấu cơm, cho con bú trong lều thất lòng lại. Tối nào mua rượu cho cha, chúng tôi cũng đi ngang qua những đôi người. Chúng tôi nhận

ra họ ngay, khi không còn mảnh vải nào trên người họ vẫn điếm nhiên cười khúc khích và uốn éo thân mình chứ không tỏ ra ngượng nghịu, cam chịu như những người phụ nữ quê. Sáng sau, họ xiêu xiêu biến mất, đem theo mớ tiền công ít ỏi suốt một ngày làm việc quần quật của đám đàn ông.

Chị, cũng giống như họ, chớm tàn tạ, đói rã ruột ở thị thành mới chạy xuống quê, cất cái quán nhỏ, giả đồ buôn bán bánh kẹo lật vặt, thực chất là *làm nghề*. Ở đó đàn ông dễ tính và thiệt thà. Chị sống nhờ những món tiền họ cắm câu đêm đêm, bằng tiền bán lúa, dưa khô hay những buồng chuối chín. Cũng có lúc thu hoạch bất ngờ, khi chị mới chài một người đàn ông vào trò chơi giường chiếu, suốt hai ngày đêm, và chị được một triệu hai. Đó là vốn vay xoá đói giảm nghèo, khi về tới nhà, với tám trăm ngàn còn lại trong túi, hẳn người đàn ông ấy nào nể biết bao nhiêu, oán chị biết bao nhiêu khi thấy vợ con nheo nhóc bu quanh nổi khoai luộc trong nhập nhoạng nắng chiếu.

– Ăn trên mỡ hôi nước mắt của người ta nên lâu lâu bị đánh cũng đáng đời, hen mấy cưng?

Chị nói, và ngả nghiêng cười, dường như chị thấy mình trả giá vậy cũng vừa. “Mà hèn ghen, nhờ vậy mà gặp được mấy cưng, được ở chung vậy, vui thiệt vui...”.

Cha không vui, vì có thêm một miếng ăn. Bảy vịt cũng không vui, chúng mổ vào chân chị mỗi khi chị bước qua

rào, “Bà ở đây làm chi để phần ăn của tui tui bị xén bớt, trong máng độn toàn là trấu ngàn thấy ông thấy cha, đã vậy còn bắt tui tui để trứng để nuôi bà”. Chị nháy xồm ra, la oai oái, sau lại cười (mà con mắt đung đưa phía cha) “Mai mốt mấy con vịt quý này sẽ khoái chị, mấy hồi...”.

Nhưng tôi và Điền biết thế nào chị cũng ra đi, trong môi mòn. Quảng thời gian chị bên chúng tôi, vì thế cũng mong manh. Nhiều khi lừa vịt ăn một một đôi đồng, nghĩ chị bỏ đi, Điền thàng thốt chạy về.

– Mấy cung thương chị thiệt hả? Tôi chưa...!??

Chị ngạc nhiên, thấy nước mắt ràn rụa trên má thằng Điền (mà chị không biết là nó bị bệnh chảy nước mắt sống từ hồi chín tuổi). Thật cảm động khi đời đánh ta tã toi bầm dập, vậy mà hai đứa nhỏ này lại triu mến, quyến luyến lạ lùng. Thêm một lý do nữa để chị ở lại với chúng tôi, trong một mùa hạn nóng bỏng, bất thường.

Mùa đến sớm. Vì vậy mà nắng rất dài. Mới rồi, chúng tôi dừng chân ở một xóm nhỏ bên bờ sông lớn mênh mang. Mía mai, người ở đây lại không có nước để dùng (như chúng tôi đi trên đất dềng dặc mà không có cục đất chọi chim). Người họ đẩy ghè chốc, những đứa trẻ gãi đến bật máu. Họ đi mua nước ngọt bằng xuống chèo, nin thờ để nước khỏi sánh ra ngoài vì đường xa, nước mắc. Buổi chiều đi làm mướn về, họ tụt xuống ao tắm tấp thứ nước chua lét vì phèn, rồi xối lại đứng hai gàu. Nước vo

com dùng để rửa rau, rửa rau xong dành rửa cá. Con nít ba tuổi đã biết quý nước, mắc lấm cũng ráng chạy ra vườn đái vó chậu ớt, chậu hành (báo hại cây rui lá). Ở đó, có người con trai bảo, “Ước làm sao trước lúc má tui chết, bà được tắm một bữa đã đời”. Câu nói nấy làm tôi thương anh ta quá chừng. Hôm tôi đi, anh tản ngẩn đứng bên hè, hỏi nhỏ “Không biết em có muốn ở lại với... má tui?!” Tôi lắc đầu, hai gàu nước ít ỏi của má anh, tôi nhớ nào sẽ nữa?

Tôi giục cha rời khỏi cái xóm tàn tạ đó. Những cánh đồng chúng tôi qua, lúa chết khô khi mới trở bông. Người ta không thể trồng đậu, trồng dưa vì thiếu nước. Bầy con nít giỡn nhoi trên những con kinh khô trơ lòng.

Chỗ chúng tôi cắm lều cắm vệt, nước đã sắc lại thẫm một màu vàng u ám. Nhưng chúng tôi chẳng có chỗ nào để đi nữa, từ bờ bên kia của sông Bim Bịp là vùng đê m cho những cánh rừng tràm lớn. Mùa nấy, người ta lấy nước từ tất cả các dòng sông nhỏ, các con kinh để bơm vào rừng, chống cháy. Chúng tôi cũng không thể ngược sông Bim Bịp băng qua vùng Kiên Hà, ở đó họ kiếm dịch thú y rất gắt gao. Và dịch cúm gia cầm nghe đâu vẫn còn bùng phát khắp đồng bằng.

Để bầy vịt khỏi bị chôn sống (điều đó đồng nghĩa với việc đứt vốn cho mùa sau), bọn tôi quyết định vẫn cắm chúng ở đây. Chúng được nuôi trong sự moi mòn. Ngày ngày, tôi lừa vịt đi ăn mót những bông lúa khô quắt queo

trên đồng, không có nước chúng bì bạch, chậm rì và chẳng thể đi xa. Trứng thừa thớt, những quả trứng chúng đẻ ra cũng chai ngắt, dài nhằng, nhẹ tênh, vỏ dày sần sượng. Đòi hỏi gì nữa ở những con vịt đã già, đã đẻ quần quật suốt ba mùa trước, đã vô vọng vì ngày càng khó tìm lúa và cám trong máng thức ăn. Ngay cả nước để chúng tắm tấp cũng chua lét vì phèn.

Mà, mùa mưa vẫn còn xa lắm.

Ngày ngày, Điền rủ chị đi giăng lưới, nhắp cá và tát những cái mương cạn. Cá ăn không hết, chị đem vô xóm bán và hãnh diện đưa cho cha vài mươi ngàn thừa sau khi đã sắm ít quần áo. Mặt chị nhìn cha đầy khiêu khích, “Cuộc đeo đuổi vẫn còn dài, cưng à...”.

Chị đờ lì. Chị tìm mọi cách để sà vào cha. Một bữa chị bảo Điền xuống ghe ngủ với tôi, còn chị sẽ lên chòi. Đó là một đêm tối nhờ nhờ, trời trên trời một mảnh trắng mỏng leo lét. Điền ngọ nguậy, xoay trở liên tục, nó kêu khó ngủ, đòi nghe tôi hát, bài gì cũng được. Nhưng Điền vẫn thao thức, dường như giọng hát tôi không át được tiếng sột soạt rạo rục trong cái chòi nhỏ trên bờ. Điền chề ngó ghe chòng chành quá chừng. Tôi biết lòng nó đang chao.

Điền có những ngày bối rối. Nó hay hỏi tôi, “Người ta thương mẹ ra làm sao?”. Mặt nó dần ra, khi biết cây kẹp tóc, trái dưa tươi hay con cá thát lát... mà nó dành cho chị

cũng giống hệt như người ta vẫn thường cho mẹ. Và niềm nhớ lúc đi xa, nỗi khao khát được nằm gần, được dụi mũi mình vào da thịt người đó... cũng tự nhiên như ý nghĩ bình thường nhất của những đứa con. Nhưng những nghĩ hoặc vẫn loay hoay trong mắt Điền, và nó quyết định chịu đựng một mình, khám phá một mình. Thí dụ như đêm nay, cái gì khiến tím ta đau nhói, cái gì làm cho ta cảm thấy giận dữ, nặng nề?

Khi tôi thức dậy, Điền đã mệt mỏi thiếp đi, nó nằm co quắp, hai tay kẹp giữa đùi, mặt buồn như phủ một lớp sương giá. Chị bước ra khỏi chòi, khoan khoái vươn vai. Sự ưng ý, mãn nguyện lấp lánh trên khoé mắt. Khuôn mặt chị tràn ngập ánh sáng, như chị vừa mở ra một cánh cửa mặt trời. Có một con đường nào đó trải dài trước chị. Chị cười, bảo:

– Hồi hôm sương nhiều ghê, nó nhiều lên mặt chị hoài, nhột gân chết.

Rồi chị giành nấu cơm. Chị xoắn tay áo lên hì hụi thổi lửa, đầu tóc xấp xài dính đầy vảy cá. Trông chị như bà vợ tảo tần. Hình ảnh ấy làm tôi ứa nước mắt, nhưng cha tôi chỉ lạt lẽo nhếch cười. Vì cái cười đó mà tôi ứa nước mắt thêm lần nữa.

Cha đưa chị một ít tiền ngay trong bữa cơm, khi nhà đủ mặt, “Tôi trả cho hồi hôm...”. Rồi cha điềm nhiên phui đít đứng đĩnh đưng lên, sự khinh miệt và đắc thắng no nê

trong mắt. Chị nhét tiền vào trong áo ngực, cười, “Trời ơi, ba mấy cưng sộp quá chừng”.

Điền và tôi rủ chị đi câu (Chúng tôi cho là chị buồn, dù chuyện đó khá tức cười, làm điểm được trả tiền mà buồn nỗi gì). Suốt buổi, không dính con cá nào, chị nói, “Mắc cười quá, tới mấy con cá quý nấy còn chề chị”. Câu nói nghe tỉnh bơ, bằng quơ mà tui vô phương. Điền lạng bắt con cá rô lội xuống ruộng, lặn sâu, móc cá vô lưới câu của chị. Lúc nó trôi đầu lên thì đã thấy chị cười.

Trưa ấy chúng tôi tắm nghịch dưới nước rất lâu. Chị cười nón khi thấy bùn bám dưới mũi tôi xám xanh như bộ râu củ ấu. Tự dưng nét mặt chị bỗng âu yếm lạ, như đang nựng nịu một đứa bé con, và thằng em trai mười bảy tuổi của tôi đứng đực ra, chết lạng trong nỗi ngỡ ngàng. Nước cồn cào chỗ bụng nó, tôi biết chị đang táo tợn làm gì đó phía dưới. Rồi phát hiện ra một mát mát lớn lao, chị thàng thốt kêu lên:

– Trời đất ơi, sao vậy nè, cưng?

Chị toàn hỏi những câu hỏi khó. Chị nghe thôi đã đau, nói chỉ trả lời. Thí dụ như có lần chị hỏi “Má mấy cưng đâu?”, “Nhà mấy cưng ở chỗ nào?”, thằng Điền đổ quạu:

– Biết chết liền!

3. Những chiếc ghe chúng tôi đi ngang qua những người đàn bà ngồi giặt giũ dưới bên sông, tôi hay hỏi lòng, có phải tôi vừa ngang qua má đó không. Tôi cố giữ trong lòng hình ảnh má nhưng rồi ngày càng tuyệt vọng khi thấy nó nhạt nhòa dần, cứ nghĩ mai nấy gặp lại mà không nhận ra nhau, lòng nghe buồn thiệt buồn.

Má tôi hay mang xoong chảo ra bực sông chùi lọ nghe, sẵn đón ghe hàng bóng mua ít rau cải tươi và bán lại những quày chuối chín bó trong vườn. Dần dần, buổi chiều, đám thương hồ hay lại neo ghe chỗ má cây mắm trước nhà. Một người báo không sao xa được người đàn bà có cái cười làm lấp lánh cả khúc sông. Má tôi nguyệt dài:

– Dóc...

Người đàn ông cười hể hể, thề “Tôi nói lão cô Hai cho xe đưng chết ngắc” (Ngay lập tức, Điền thì thầm, “Thằng chà ở dưới ghe kiếm đầu ra chiếc xe, nói dóc...”, và bằng cái vẻ ác cảm lạ lùng, thằng Điền biểu tôi nhìn khuôn mặt và tám lưng trần chi chít những nốt ruồi của ông ta, báo “Tại hồi đó má ống mới sanh ống ra quên lấy lông bàn đậy, nên ruồi bu tùm lum”).

Cho dù người đàn ông ấy có quá nhiều nốt ruồi, cho dù chẳng cao ráo, đầu ít tóc... nhưng với chiếc ghe chở đầy vải vóc, những người đàn bà lam lũ quê tôi vẫn thường trông ngóng ông ta. Tất cả họ đều trở thành trẻ thơ khi

bước chân lên ghe, họ tíu tít, háo hức, họ thềm muốn đến bốn chôn rồi dùng dằng trở lên bờ với tâm trạng tiếc nuối, ngậm ngùi, thấy mình già khi ngang qua bờ lúa vừa hót bót một lốm, thẳng cha bán vải lấy máy giã mà như khứa một ít tuổi xuân đi. Cả đời, cái bờ lúa luôn làm lòng họ đau đầu, khi nghĩ tới bệnh tật, chuyện cất lại cái nhà, hay dựng vợ gả chồng cho con cái.

Bờ lúa nhà tôi đã cạn từ sau Tết. Điều đó làm má tôi hơi buồn, nhưng người bán vải xằng xái bảo, “Cố Hai cứ coi đi, không mua cũng được – rồi ông ta sừng sốt khi thấy má rạo rục khi ướm thử những khúc vải rục rờ lên người – Chèn ơi, coi nó bình thường vậy mà khoác lên mình cố Hai lại thấy sang quá trời”. Má bỗng nhiên thối thòm:

-- Dóc...

Tôi chưa bao giờ thấy cái màu đỏ lạ lùng ấy. Đỏ hơn bông búp ngoài sân, đỏ hơn máu. Má ngó chúng tôi, hỏi: “Gì mà nhìn trân trân vậy hai đứa?”. Tôi nói, “Má lạ quá hà, nhìn không ra”. Má mừng quỳnh, “Thiệt hả?”. Tôi muốn khóc quá chừng, má con xa lạ với nhau mà sao lại mừng?

Một bữa tôi chiêm bao, chẳng đầu chẳng cuối gì, chỉ thấy vĩa má giầy giũa trong tám vải đỏ lạ lùng kia nhưng nó thít chặt, riết lấy, siết dần cho tới khi má thành một con bướm nhỏ, chấp chới bay về phía mặt trời. Giật mình thức dậy mới hay mình ngủ quên trong kẹt bờ lúa, con chó

Phèn ngoài hè nòn nóng cào đất rột rẹt chỗ cái lỗ chui (Chắc má tương hai chị em tôi đi chơi nên chốt cửa trước cửa sau mất rồi). Mà Điền ngồi ém ngay đó, lì ra, không cục cựa, mình nó mướt mồ hôi, không có vẻ gì là nó đang khóc, nhưng nước mắt chảy ròng ròng. Tôi ôm đầu nó, giấu ánh nhìn của nó vào ngực mình.

Đứa mười tuổi quay lưng lại, đứa chín tuổi úp mặt vào áo chị nó, nhưng cả hai vẫn như thấy rõ ràng, trên chiếc giường tre quen thuộc, má oằn uốn người dưới tấm lưng chom chớm những nốt ruồi. Họ cấu víu. Vặt vã. Rên xiết.

Đó là hình ảnh ấn tượng cuối cùng của má tôi trên nền một cái nhà nhỏ, đằng trước có bộ bàn chữ U, bộ vạt tre, rồi đến một cái bồ lúa nhỏ dựng gần giường ngủ, và gian bếp thấp. Quanh hè, dài theo những lối đi ra vườn, ra bến, là những cục đá tảng, những thân dừa chẻ hai, cha tôi đã hi hục lót để suốt một mùa mưa, chân má tôi không bị dính sinh bùn.

Suốt nhiều năm sau đó, tôi không dám nhớ má, bởi ngay vừa khi nghĩ đến má, lập tức hình ảnh ấy hiện ra. Theo đó là rục rở trên da thịt màu vải má tôi vừa đổi được (không phải bằng tiền, hay lúa). Mà, đáng lẽ phải nhớ tới khúc má nằm vống hát đưa mình ngủ ấy, hay đoạn má ngồi giặt áo bên hè, hay má cúi đầu giữa vầng khói mờ màng, thổi lửa bếp un...

Má có rất nhiều hình ảnh đẹp, và cá khuôn mặt lo lắng

của má khi chiếu ấy vẫn còn đẹp, nhìn thấy nước mắt không ngừng tuôn rơi trên mặt thằng Điền, má thảng thốt hỏi: “Mèn ơi, mắt con sao vậy?” Tôi trả lời, day day chậm rãi, “Chắc tại nó nhìn thấy chuyện bậy đó, má. Trưa nay nó ngủ kẹt bó lúa”. Má chết lặng nhìn tôi, cái nhìn như lịm đi trên khuôn mặt đẹp náo nức. Không thể giải thích vì sao tôi lại hể hả.

Và tôi luôn nghĩ rằng chính vì câu nói đó mà má tôi ra đi.

Tôi chạy qua nhà hàng xóm, nói với thím Tư rằng má đi mất tiêu rồi. Cả xóm tung bừng, kẻ mừng vì vợ mình chưa bỏ theo trai, người vui vì con đàn bà đẹp nhất xóm đã đi rồi, khỏi lo ông chồng suốt ngày thòm thềm dòm ngó, cũng có người buồn, ghe vài chác chẳng quay lại xóm này. Mọi người bàn ra tán vào, xôn xao, bắt tôi nhớ lại coi trước lúc đi má tôi có hành động gì đặc biệt mang tính dự báo không? Chuyện này quan trọng lắm, nó cho người ta tự kiểm tra trình độ trải nghiệm, suy đoán. Thí dụ như nhà nào có người mới mất, họ kêu lên, hèn chi đêm trước có nghe chim cú kêu, thê thiết lắm. Thí dụ như nhà nào bị mất trộm, họ bảo nhau, hồi hôm tui nghe tiếng chó sủa thiệt kỳ, là tui nghi rồi... Nhưng chuyện ra đi của má tôi không mấy ly kỳ...

– Hồi chiếu má con không nấu cơm...

– Vậy sao?

– Má con nằm trên giường thờ dài...

– Vậy há? Thờ ra làm sao?

Tôi hết biết tá. Tiếng thờ thườn thượt, nghe buồn mênh mông, chày từng giọt như nước mắt. Má tôi thờ dài khi ghe cha ghé bến vì biết mai mốt cha lại đi. Má tôi thờ dài khi tắm, khi nước trôi dài trên làn da trắng như bông bươi. Lúc ngồi vá những bộ quần áo cũ. Mỗi lần ghe vá ghé trước bến, má cũng thờ dài, tay bối rối nắm vào hai túi áo mỏng kẹp lép. Thờ dài cả khi thẳng Điền bảo cho con xin tiền mua kẹo, má ơi.

Mọi người không thất vọng, họ cho thời gian lùi lại xa xa, thì ra cũng đã có điểm báo trước mối nhân duyên nầy tan rã, ngay cái bữa đầu tiên, ngay lần gặp đầu tiên. Má tôi ngồi khóc bên bực con sông Dài, cha tôi chèo ghe đi ngang, đã qua khỏi một quãng nhưng vì mũi lòng, cha quay mũi lại. Cha hỏi, cô về đâu tôi cho quá giang. Má tôi ngược lên, mặt ràn rụa nước, “Tôi cũng không biết về đâu”. Cha tôi chở người con gái tội nghiệp nầy về nhà, và trong thời gian suy nghĩ tính coi mình đi đâu, má yêu cha mất rồi, sau đấy thì đẻ hai chị em tôi. Rõ ràng, quá rõ ràng, thấy chưa, má tôi chỉ quá giang một khúc đời rồi đi, ai cũng linh tính vậy, chỉ cha tôi là không, nên bây giờ mới khóc hận, cười đau.

Tới đây thì hết chuyện nói, hàng xóm ra về. Giống hết như vừa tan đêm hát, họ xì xào đi vào trong đêm, tiếng

chó sủa rộ lên dài theo nhưng con đường xóm. Tôi và Điền nằm nhìn trần tráo lên nóc mùng, nghe gió hui hút trên những ngọn tre già bên hè. Một hồi, thím Tư qua, thím kêu hai chị em tôi qua nhà thím ngủ.

Sáng sau, thím đi chợ, tới bến tàu, cho hay “Vợ Út Vũ bó nhà, theo trai”. Ông chủ chiếc đò chạy tuyến Hưng Khánh nói lại với mấy bà bạn hàng, và chiêu lại cha tôi mới nhận được lời nhán ấy khi đang lên đò đông cho một ngôi nhà gần chợ Hội. Nghe nói cha tôi còn cười, giọng ra vẻ giận, “Bộ hết chuyện giỡn rồi sao, cha nội?”. Có vẻ khó tin, khi một người nghĩ rằng, chỉ cần mình hết lòng yêu thương, gánh hết sự kiếm sống nhọc nhằn thì sẽ được đền đáp xứng đáng. Có vẻ buồn cười... Và cha tuột xuống đất, run rẩy...

Quãng hành trình về nhà có vẻ rất dài và khắc nghiệt, nó vất kiệt cha tôi. Cha cười cay đắng, khi thấy quần áo má còn treo trong nhà, còn cả cái khăn tắm và đôi dép Lào cũ, như thể má đang chơi bên xóm, chỉ cần thằng Điền kêu má sẽ xấp xải chạy về, mừng hóm hỏi “Đi chuyến nầy nữa là đủ tiền mua tí vi màu, phải hôn anh?”.

Coi kỹ thì má không đem theo gì. Chỉ tiết đó làm đau lòng người ở lại, nó cho thấy người đi đã chẳng suy nghĩ, đắn đo, đã không một chút trù trừ, chỉ rủ mình cái rột, sạch trơn, vậy thôi.

Cha đem tất cả đồ đạc của má đem đốt. Khói bay mù mịt

trong nhà, mùi vải, mùi nhựa cháy khét lẹt, những cái áo hồng áo tím rúm ró lại, cháy thành những giọt tro. Cha nhìn ngọn lửa, mặt đanh lại, rồi mắt bỗng rục lên, ngáy ngất vì một ý nghĩ mới lạ.

Chúng tôi dong ghe đi, quận lòng ngoái lại căn nhà đang quay quắt giãy giụa trong lửa đỏ. Nghe vắng theo âm thanh lớp bốp rất giòn của những thanh gỗ cháy, và tiếng xòm giềng í ới gọi nhau. Chắc chắn sẽ có người vỗ đùi cái đét, “Hồi hôm qua, ngó cái mặt u ám của Út Vũ, tui nghi thế nào thằng chá cũng đốt nhà. Nghi đâu có đó, thiệt là y như để vậy, các cha”.

Kể nhiều chuyện như vậy là để trả lời chị, nhà tôi, má tôi, rớt cuộc đã trở thành tro bụi mất rồi. Nên khi hết mùa lúa chín, những người nuôi vịt chạy đồng khác đã trở về nhà còn chúng tôi lại tiếp tục lang thang.

Đàn vịt đưa chúng tôi đi hết cánh đồng này đến cánh đồng khác. Đôi khi không hẳn vì cuộc sống, chúng là cái cớ để chúng tôi sống đời du mục, tới những chỗ vắng người. Ở đó, ít ai phát hiện ra sự khác thường của gia đình tôi, và ít hỏi cái càu, “Má mấy đứa nhỏ đâu?”. Để cha phải buộc lòng nói “Chết rồi!” và cười lạt khi nghe người nào đó kêu lên: “Mèn ơi, tội hai đứa nhỏ hơn”.

4. Lần đầu tiên hai chị em tôi lạc giữa đồng. Con mưa buổi xế chiều làm tắt rụi ánh mặt trời, và đêm tối nhanh chóng ập xuống. Mưa giăng bốn bề, những rặng vườn trở nên xa vời, mờ mịt, căn lều và chiếc ghe của mình nằm ở phía nào vậy ta, Điền hoang mang hỏi. Chúng tôi lội xom xom xuống một mé vườn và rã rời tuyệt vọng xua bảy vịt quay ra. Cha tôi đã bỏ về ghe từ giữa trưa, có thể cha đã uống rượu say và ngủ mất tiêu. Có thể cha còn thức nhưng cha không đi tìm. Khóc đã đời, một hồi, thấy trời ngày càng tối, chúng tôi quyết định buông trôi, tha thếu đi theo bảy vịt, biết đâu...

May sao, chúng nhớ đường về. Khi nhìn thấy ánh đèn chong leo lét đầu ghe, chúng tôi mừng như chết đi sống lại, Điền nắm tay tôi chạy như điên, nước đồng giăng sáng trắng. Bảy vịt tao tác một phen (báo hại đêm đó tụi nó nín đẻ). Cha tôi ngồi chờ bên cạnh cây roi.

Sau này, đã tự học cách định hướng bằng mặt trời, bằng sao đêm, bằng gió, bằng ngọn cây... nghĩ tới lần lạc đồng, thấy mắc cười quá chừng. Mắc cười hơn là Điền, vốn rất sành sỏi đường đi nước bước, lại bị lạc lần nữa, giữa ban ngày. Nó loay hoay ở giữa một gò đất chùm gọng leo dày mịt, không biết vô đó bằng đường nào nhưng chẳng thể quay ra, có người đàn bà bung rở bánh quy lại, biểu nó ăn. Đói quá, thằng Điền ngón gấn chực cái. Lúc tôi tìm được nó nhờ tiếng rên ư ừ, bụng nó đã lạc lè, và miệng

đây sinh đất. Quay đi quay lại không có bóng người, chỉ có cái má lạng nằm sát đất, rời rợi cỏ xanh.

Những ngày sau này, tôi một mình trở lại gò đất, nhưng chờ hoài không thấy ma hiện ra. Nghe thằng Điền kể, người đàn bà đó thiệt hiền, chỉ đầu đầu vuốt tóc nó và ánh nhìn chan chứa thương yêu. Tôi nghe mà khóc muốn chết, sao con ma đó không chịu giấu tôi giùm cái.

Rồi tôi ngồi quẹt tay lau nước mắt đi, kỹ càng, để gương mặt an nhiên, rạo hoành. Tôi quyết không để cha thấy mình buồn, quyết không để cha bật ra cái câu “Chịu hết nổi cái cảnh sống này rồi há? Chừng nào đi?”.

Cha vẫn thường đánh chị em tôi, thường đánh khi vừa ngủ dậy. Đó là khi người ta thấy hoang hoải, chân chùng, sau một giấc dài, mở mắt ra, vẫn gió đìu hiu, vẫn nắng võ vàng trên những cánh đồng hoang lạnh. Và tôi tự nhớ lại coi hồi sáng nầy, hồi trưa nầy mình đã làm gì giống má, kho cá bỏ quá nhiều tiêu? hay vì tôi buộc tóc nhong nhong? hay tại tôi ngồi bắt chỉ cho thằng Điền?

Hay tại tôi càng lớn càng giống má. Có bữa, nửa đêm thằng Điền thức giấc, nhìn thấy tôi day lưng lại lui cui và áo, nó thảng thốt kêu “Má ơi!”. Tôi cảm thấy mình thất vọng đến rã rời. Những thói quen, những cái gì liên quan đến má tôi phải găn sạch rồi, nhưng tôi làm sao có thể từ bỏ hình hài nầy.

Tôi đành để cha đánh để ông bớt đau chút lòng. Sau này chị em tôi không day dứt chi cho mệt, vì hiểu thấu ra, mình bị đòn chi vì là con của má, vậy thôi.

Với chúng tôi, quãng thời gian ấy vẫn còn vui lắm, sau này, cha tôi chán không đánh nữa. Cha ơ thờ, lạt lẽo, chuyện gì cần nói thì nói vài câu nhát gừng. Cha giao bầy vịt cho hai đứa tôi, lúc rảnh ngồi gọt đẽo những cán dao, tẩm thớt hay lẳng lẳng vác cán câu đi câu cá, vừa bán được tiền, vừa khỏi phải nhìn những đứa con của một bà mẹ bạc lòng. Thành ra, cái ghe thấy nhỏ, lại rộng vô cùng tận, loay hoay chi ba con người, nhưng nhiều năm trôi qua, hai chị em tôi vẫn cảm thấy xa cách cha. Có lần, khi đi trên sông, thằng Điền giả đờ té chìm nghim mất tăm, tôi giả đờ kêu la chói lói, cha hơi giật mình hoảng hốt, dợm lao xuống nước, nhưng rồi cha điềm nhiên ngồi lại, tiếp tục gọt đẽo, chắc là nhớ ra thằng Điền đã lặn lội nước sông từ năm bốn tuổi, sức mấy mà chết trôi.

Chúng tôi biết là khó đòi hỏi gì hơn nữa, chỉ một chút xao lòng của cha, là mừng lắm rồi. Cha giống như đồ vật bằng gốm vừa qua cơn lửa lớn, vẫn hình dáng ấy nhưng đã rạn nứt, nên chúng tôi chỉ dám đứng xa mà nhìn, mù mí nắng niu, nếu không thì vỡ mất.

Và chiếc ghe, cánh đồng, dòng sông thênh thang mãi...

Tôi và Điền buộc phải tự học lấy cách sống. Nhiều khi dễ đến không ngờ... Nhờ Điền bị rắn hổ đất cắn mà chúng

tôi biết được cách phân biệt vết răng của rắn độc. Nó để lại trên cổ chân Điền một cặp vết răng như hai cái lỗ nhỏ, sâu hoắm. Tất nhiên, phải nhờ người thợ gặt tốt bụng vác thừng Điền chạy một đỗi đồng để tới ông thấy lầy nọc rắn, nó mới giữ được cái mạng để rút... kinh nghiệm. Sau này, một lần băng qua một đám cỏ dày, đến lượt tôi bị rắn cắn, tôi kêu, Điền ơi, chắc Hai chết trước à. Thằng Điền nhìn vết thương nó cười, nói không sao, số Hai sống lâu lắm, hai hàng răng tươm máu giống hệt nhau như vậy, chắc cú là rắn bông súng cắn chơi thôi. Và nhìn bướm bay, nhìn mây trôi tôi biết ngày nắng hay mưa. Nghe bìm bịp kêu chúng tôi biết nước lên. Dừng ghe ở một tuyến kinh nào, thằng Điền trèo lên ngọn cây cao, ngó bao quát cánh đồng va tính toán xem có thể cắm vịt ở đấy bao lâu thì hết thức ăn, dùng chóc. Hay chúng tôi tự phán đoán ở đâu vụ mùa đến sớm, vùng nào lại trễ tràng để rời cánh đồng này, chúng tôi đến ngay một cánh đồng khác, ngay khi lúa vừa chín tới.

Thành ra, mùa du mục của chúng tôi kéo dài liên tục từ mùa mưa sang nắng, rồi lại mưa. Nhiều lúc tôi hơi nhớ con-người. Họ ở trong cái xóm nhỏ kia, chỉ cách chỗ chúng tôi dựng trại vài ba công đất. Họ lúc nhúc trên thị trấn kia, nơi chúng tôi vẫn thường ghé lại mua gạo, mắm, mắm muối... dự trữ cho những chuyến chạy đồng xa. Và họ ở gần ngay đây, họ vừa gặt lúa vừa nói chuyện tục tũ rồi cười vang bên bầy vịt đang rúc rích tìm thức ăn, nhưng tôi vẫn nhớ...

Có lẽ vì cuộc sống của họ ngày càng xa lạ với chúng tôi. Họ có nhà để về, chúng tôi thì không. Họ sống giữa chòm xóm đông đúc, chúng tôi thì không. Họ ngủ với những giấc mơ đẹp, chúng tôi thì không. Nằm chèo queo, co rúm, chen chúc nhau trên sạp ghe, chúng tôi đánh mất thói quen chiêm bao. Điều này làm tôi và Diễm buồn biết bao nhiêu, vì cách duy nhất để được nhìn lại hình bóng má cũng tan rồi. Mà, thí dụ như những cơn chiêm bao quay trở lại, chúng tôi không biết chắc là hình ảnh ấy của má có xuất hiện hay không.

5. Mùa khô năm tôi mười ba tuổi, bảy vịt lặn ra chết gió. Để kiếm sống, cha tôi quay lại với nghề thợ mộc. Cha nhận đóng giường, tù cho một vài nhà trong xóm Bầu Sen, chúng tôi neo ghe lại đó dài ngày.

Cái cảm giác đang ở xóm cũ (có ngôi nhà cũ) vây riết lấy chúng tôi (chữ “chúng tôi” tôi không kể cha vào). Những trưa xế ngồi ngoài hàng ba một nhà trong xóm, tôi tước lá dứa thắt cào cào châu chấu, Diễm ngó nắng rung rung ngoài sân, nói “sao gió ở đây giống hết gió nhà mình”. Hai đứa tôi muốn khóc.

Chị chủ nhà ngẩn ngại nói với cha, “Ngó mặt hai đứa

con anh thấy thương quá, thấy... không bình thường”. Cha tôi cười nhẹ, “Vậy hả? Ờ ờ...”.

Đưa con gái chị chủ nhà trạc tuổi thành niên, rủ chúng tôi vào nhà chơi. Nhưng nó luôn nhận được những cái lắc đầu. Chúng tôi sợ quá cái bỏ lúa trong nhà, hình ảnh nó làm cả hai chị em ngạt thở. Thật lạ làm sao, khi mà chúng tôi đã quen dần với những – hình – ảnh – giống – mình (tức là bị bỏ giữa đời chơi vơi), thí dụ như nhìn một chiếc đũa gãy, cái nắp nồi vỡ, hay bầy gà con lạc mẹ nhao nhác... Nhưng không quên được, cái bỏ lúa ngai ngái mùi cứt trâu, giữa nó và vách nhà là một khoảng hơi tối nhưng rất thu hút trẻ con. Chúng hay giả bộ đó là nhà của riêng chúng, để bày biện, nấu nướng, đóng vai chồng vợ, vai má con. Để lúc bị đòn, chúng cũng chui tọt vào đó, khóc một mình, nhiều khi ngủ quên luôn (và người lớn thì hãi hùng, sao không thấy đứa nhỏ đâu, nó bỏ đi về ngoài, nội? hay đã vô ý trượt chân té xuống đĩa?). Cái kẹt bỏ lúa, cũng đã từng là thiên đường mơ mộng của hai chị em tôi, bẻ trái trứng cá làm cơm, múng dừa là chén, giả đồ “ăn” no, giả đồ tối rồi, đi ngủ, một bữa kia chơi chán lán ra ngủ thiệt, thức dậy bỗng thấy cuộc đời mình thay đổi quá trời đất, như đã sống qua một kiếp rồi. Nhưng chín mười tuổi đã đủ để gọi là một kiếp người chưa?

Chúng tôi chẳng phải những đứa trẻ bình thường, cuối cùng nhỏ con chị chủ nhà cũng nhận ra, nó bỏ mặc. Nó là

một đứa trẻ xinh đẹp nhưng hỗn hào, cầu kinh, nó chẳng khi nào kêu má ơi má à, khi cần, nó chỉ cộc lốc bảo, tui đói bụng quá bà ơi. Người mẹ phân bua với cha tòi, “Tại ba nó mê theo vợ bé nên không ai dạy...”.

Chị cũng bận rộn, te tái cấp nón đi suốt, tìm ông thầy này, bà cốt kia, để thỉnh bùa chú cho ông chồng quay lại. Và mỗi khi thất bại, chị lại quá quyết là bùa của tình địch mạnh hơn. Nói như vậy dường như để cho tâm bớt đau trước sự thay lòng. Chị có cả một kho tàng về chuyện đồng cốt, những người có khả năng thấu đảo cõi âm, cõi trời và cõi người. Họ biết chữa bệnh (có thể lấy từ bụng ta ra một nùi tóc với cái lưới dao cạo, hay dùng hột gà lược lăn trên da thịt ta, sau đó bẻ cái trứng ra cho ta coi một nhúm lông... chó mực), cũng biết dùng những tấm bùa được vẽ bằng máu... lưới để ếm chết người, và cuối cùng, họ đem được người ta yêu trở lại. Chỗ này khá mắc cười, bởi tấm bùa có linh nghiệm thiệt thì người quay về cũng không phải của mình. Những sản sóc nâng niu, những lời nói ngọt ngào... tất cả đều không thật (mình biết tóng tồng tong là nhờ bùa ngãi chó thương yêu gì). Và cái cười dịu dàng kia, ánh mắt ấm áp kia, nụ hôn ngọt ngào kia, vòng tay nồng nàn kia... cũng vậy. Đó là chưa kể phải thoi thóp lo âu một ngày bùa thiêng hết tác dụng, thằng đàn ông rùng mình một cái, ngơ ngác hỏi ủa, sao hai đứa mình nằm chung giường vậy, xin lỗi ghen, chắc tại hồi hôm tui xin quà nên chui ầu vô mừng bà. Rồi ông ta nhìn về mặt

đau đớn của mình, kinh hoàng: “Trời đất ơi, bộ tui đã làm gì bậy bạ sao?”. Tất cả sẽ chấm dứt ở đó, ông nọ phui sạch những ngày tháng mặn nồng. Với ký ức trống trơn, họ phơi phơi ra đi, còn mình thì nhớ hoài, đau hoài...

Nhưng chẳng tin vào bùa thì còn biết làm gì nữa, chị cũng đã lặn lội tới nhà tình địch, đã xé quần áo của cô ta, xõm tóc, lời xénh ra bêu riếu giữa chợ rồi, chị kể. Bằng cái giọng rộn rã, giòn tan chỗ cao trào, rồi chị hết sức chậm rãi, tỉ mỉ, tả cái đoạn chị dùng dao rạch mặt cô ta và xát muối ớt vào (những người quê mình vẫn thường làm chuyện đó rất bình thường, sẽ buồn cười khi có ai đó nói làm vậy là vi phạm điều X chương Y luật hình sự, họ cãi ngay, “Ừ, nó cướp chồng tui thì tui phải đánh cho tớn chó”, với vẻ mặt tự hào ngút ngát, tỉnh bơ, ngây thơ, tựa như một người đi qua trận địa cũ và nói với ông bạn mình, hỏi năm bảy hai tui bán thằng lính cộng hòa ở chỗ này, óc nó nát như chao, con mắt vắng ra xa cả thước. Ông bạn chẳng ón, nói tôi cũng cắt cổ thằng Mỹ ở đây chó đâu).

Sau đận đó, chồng chị bỏ ngay có nhân tình nấy và trở trêu, anh ta chạy theo... có khác. Ba mùa lúa rồi chị ra đồng một mình. Một mình nuôi con. Một mình nhìn gương, tự ve vuốt và yêu lấy mình...

Cái sàn lãn^(*) sau nhà đã ba năm vắng bóng đàn ông. Một chiều chung tôi đến, xẻ mấy cây đố xong, cha ra đó tắm.

(*) *sàn lãn: cái sàn nước nơi người ta rửa chén, vo gạo, giặt giũ.*

Nước chảy re rắt trên khuôn mặt lạnh lùng, nước mỏng tang tràn qua những thớ thịt đỏ au của cha tôi. Chị chọt giạt thớt người, cài vội chiếc nút áo bung ra vì không chịu nổi đôi vú căng tức.

Ngay lập tức, tôi có cảm giác câu chuyện về những lá bùa vẽ nhì nhàng chị giấu trong áo gối, ém dưới chiếu, hay kẹt giường... không còn ý nghĩa gì hết. Chị cũng sững sốt khi nhận ra điều đó. Giường đã làm xong, đáng lẽ chúng tôi phải dời đi, nhưng chị chủ nhà muốn đóng thêm hai cái tủ nữa. Chị thuê hàng xóm xuống ao mò lên những thân gỗ đã ngâm lâu và chờ tới xưởng cưa. Rõ ràng là chị không chuẩn bị trước, rõ ràng chị muốn giữ cả nhà chúng tôi lại.

Chúng tôi được đối xử rất tử tế, ngoài hai bữa cơm, buổi trưa chị hay đãi thêm nồi chè, hay khoai luộc. Chị nồng nhiệt bảo chúng tôi lên nhà ngủ, nhà rộng rinh như vậy không có gì phải ngại ghe. Cha tôi trù trù nhưng rồi cuộc cũng gặt đầu (với một thoáng giễu cợt), thật không nỡ chối từ một tấm lòng như thế.

Tôi và Điền ở lại ghe, tôi nói, ngủ ở đây gió mát quen rồi, với lại, tụi tui phải giữ đồ. Nói tới chỗ này tôi mắc cười muốn chết, chiếc ghe toi tả, đáng giá gì đâu ma giữ. Có mấy ông thống kê gì đó làm chứng, mấy ông đã ngao ngán như thế nào khi thấy chỗ ở ngang mét hai dài ba mét một cho ba nhân khẩu, điều tra thêm

thì phương tiện nghe nhìn giải trí chỉ cái radio trị giá mười bốn ngàn, nguồn nước sinh hoạt từ sông, thu nhập ở thì vài ba triệu một năm, tùy vào ông trời, như năm nay thì trắng tay...

Và nó lại cái khạp da bò nứt, trong rổ úp vài cái chén sành, một thùng giấy chứa quần áo cũ... thấy mình lấy cớ giữ đồ hơi vô căn cứ. Nhưng chị chủ nhà không để ý, chị đang ung bụng, ngáy ngất tràn trề trong mắt. Và cha tôi lên đó, một mình.

Tôi ôm quắp thằng Điền nghe những con sóng nhỏ lách tách vỗ vào mũi ghe, nói, Hai nhớ trường học quá à, cưng (Òi cái trường xiêu dựng trên khu vườn chùa đầy cây thuốc, có ông thầy trẻ tuổi hay vò đầu tôi và xao xuyên hỏi, má khoẻ hôn con?). Thằng Điền hỏi lại, "Mắc gì mà nhớ? Lãng ờm...". Tôi không biết, tôi đã ngưng nhớ nó từ khi sống cuộc sống trên đồng, nhưng đêm nay, sao tôi lại nghĩ tới, cả chuyện kiếm tiền để chữa mắt cho Điền (tôi vẫn nghĩ, sự xuất hiện của nước mắt chỉ có ý nghĩa khi người ta khóc). Đêm nay, tôi sao thế này? Vì nhìn thấy niềm hy vọng ư?

Và tôi ngủ trong nỗi xốn xang.

Lúc thức dậy thì hy vọng cũng thức theo, sáng hôm đó, tôi thấy cha trút bỏ vẻ lầm lũi thường ngày, mắt ông hay rục lên, nói cười rất lạ, dường như cha bừng tỉnh nhận ra giá trị của mình, tìm thấy con đường sẽ đi. Những suy

nghe còn cào làm cho vè mặt cha lung linh như bầu trời nhiều mây và gió. Thoát quang đang thoát âm u, thoát khoái trá, thoát đau đớn...

Chị chủ nhà cũng thất thường, đang tươi hơn hơn bỗng bản thân khi thấy cha đóng xong một cái tủ nữa rồi. Chị cứ chén nấy, cha mất năm ngày mới hoàn thành, nhưng không sớm hơn được, vì chị chủ nhà lúc thì bưng nước ra, lúc lại kêu nghỉ tay ăn bánh, anh thợ à. Nhiều lúc chơi ngoài hàng ba, nghe tiếng bèo trượt trên ván ọt ẹt ngừng lại, buổi trưa im phắc. Và đóng dăm bèo bị dăm tạo ra âm thanh lạo xạo lạo xạo. Chúng tôi biết chị đang ở ngay chỗ cha.

Không hiểu sao tôi lại nghĩ chị chủ nhà chính là hy vọng để chị em tôi trở về cuộc sống bình thường với một người – cha – bình – thường. Chúng tôi luôn tạo cơ hội, khoảng trống cho chị gần gũi với cha. Cụ thể nhất là phải rủ rê lôi kéo nhỏ con chị chơi với chúng tôi, thằng Điền khó chịu, “Đồ con nít...”. Tôi cười, “Thôi, kệ nó...” mà lòng nghĩ, biết đâu mai một con nhỏ nấy với mình là một gia đình. Biết đâu đó là một mối tình dài.

Nên tôi thấy hơi lo khi cha sắp hoàn thành chiếc tủ áo cuối cùng. Buổi chiều, cha xin những mảnh cây ván vụn đắp vá lại mui ghe. Nghĩa là chúng tôi sẽ tiếp tục đi. Chị chủ nhà ú ớ, suốt buổi chị giằm đĩa vào chén cơm nguội ngắt. Cha nhìn chị, cười nhẹ, rồi hỏi khe khẽ:

– Cô đi với cha con tôi ghen?

Như chờ đợi chỉ có thế, chị gặt đầu, mặt tờ mờ và rạng rỡ, gần như không suy nghĩ gì (Má tôi cũng đã từng chọn lựa nhanh như thế sao?). Tôi bất giác ứa nước mắt, rồi nhận thấy cha đang nhìn mình, tôi bệu bạo cười, “Cẩn trùng cái lưới đầu quá trời”.

Chị chủ nhà bắt đầu sống với những giây phút bồn chồn, chị loay hoay, te tái tới lui. Chị kiểm lủ khủ gió xách, những muống gói ghém thật nhiều đồ đạc nhưng nhân ra chiếc ghe chẳng chứa nổi, nên quăng phệp một bên. Cuối cùng, chị đưa nhỏ con về chơi bên ngoài, và trong lòng chị em tôi bùi ngùi tiễn nó đi như đưa tiễn một cuộc đời. Mai nó vẫn sống, nhưng mà sống khác. Rồi chị quay lại, ra bực sông, ngồi đăm đười nhìn ngôi nhà của chúng tôi, “những ngày sắp tới của mình ra làm sao, ta?”.

Để hình dung lắm. Như chỗ cái sạp xin màu tôi đang giặt vải lau đây sẽ là nơi chị sẽ ngủ, sáng ra chị vẫn không phải rời chỗ ấy, vì chỉ cần ngồi dậy, day mặt ra phía sau là đưng bếp, là có thể nhen lên một lọn khói buồn teo. Mấy đêm đầu có lẽ không quen, vì phải nằm chèo queo, ghe thì chao sóng. Mấy đêm đầu chắc chị hơi ngại ngủng, mắc cỡ vì ở ghe không có vách ngăn, vì thế chị em tôi sẽ cố ngủ thật say, ngáy thật to để át những tiếng thờ hồn hển, diu dật. Chị cũng sẽ mất khá lâu để thích hợp với nhiều hình ảnh mang tính ước lệ, thí dụ như mấy bụi hành ngò trồng

trên cái xô bể (thay vì khu vườn cây cỏ hoa trái mênh mông), hay cái lò cà ràng nhỏ (thay vì cả một gian bếp ầm sục mùi củi lửa)... Và nghe cha tôi than, tôi chán cái nhà nấy quá rồi, thì cũng nên hiểu là không có cái nhà nào cả. Nhà chúng tôi là cái nấy, là cánh đồng nào đó, con sông nào đó... Riêng chúng tôi thì không cần chị phải yêu thương, chăm sóc, dạy dỗ gì hết. Chúng tôi không hy vọng điều đó (đến con chị còn không hy vọng gì mà). Ngay lúc nấy đây, cứ nghĩ, một bữa trưa mai trưa mốt nào đó, có nắng hiu hiu và gió hiu hiu, vì muốn chứng minh tấm lòng của mình với cha, muốn tỏ thái độ hòa hợp với hai đứa trẻ lạ lùng nấy, chị bắt thằng Điền lại, xối nước kỳ cọ những mảng đất đã dính khấn trên làn da mốc meo của nó, miệng cấm cản, cần nhàn hay biểu tôi ngồi để chị thắt bím tóc cho, chắc tôi thấy khó chịu vì xa lạ và buồn cười.

Nhưng tiếc rằng không có ngày mai, mốt đó. Chị bị cha tôi bỏ lại, khi vừa đi được một đoạn đường. Một đoạn đường đầy khó khăn. Chị buộc mình tin rằng sự chọn lựa nấy là đúng, tình yêu nấy xứng đáng được đánh đổi. Xóm làng, ngôi nhà, vườn tược trời tuột lại phía sau. Và đứa con gái... Rất cố gắng, chị mới thôi thảng thốt. Cha ghé một chợ nhỏ đầu xóm kinh, biểu chị lên mua một ít củ cải muối đem theo. Người vừa khuất trong tiệm tạp hóa, cha cười. Chị em chúng tôi mãi mãi không quên cái cười đó, nó vừa dữ dội, đau đớn, hoang dã, cay đắng, nghiệt ngã. Cái cười

chặt dài, riết lấy khuôn mặt cha, làm mắt cha hơi lồi ra, ánh lên như có nước. Cha quang đồ đạc của chị lên bờ vung vãi. Và nổ máy cho ghe đi.

Có ai chờ chúng tôi, trên những cánh đồng khơi?

6. Trời đất ừ dột nhìn mưa vào mùa. Thành Điền kiếm được mấy cây ô môi nhỏ, nó rủ tôi trồng. Chúng tôi dầm mưa, lấy mũi dao đào thành mấy lỗ con con, rồi đắp đất êm gốc lại. Cái cảm giác mà cha tôi đã từ bỏ là yêu thương, che chở cho một sinh linh (yếu ớt, nhỏ bé) nào đó thật ngọt ngào. Điền biểu tôi chặt sậy cắm quanh, sợ mấy con vịt ăn trụi lá, vớ lại, bờ đất nầy rất nhiều người qua lại, không khéo là bị dẫm bẹp. Hai đứa ngồi nhìn công trình của mình, bỗng buồn, không biết mai nầy còn có dịp quay lại coi tụi cây nầy lớn lên, để trèo lên hái trái, để giăng cái võng, ngủ một giấc đã đời.

Chị em chúng tôi nầy ra nổi thèm muốn, khao khát được trồng cây từ khi rời Bàu Sen, vì biết chẳng bao giờ quay lại sống – bình – thường. Đường như chúng tôi nhớ, nhớ cồn cào. Nổi nhớ bao gồm được chạy chơi trên cái vương sân mọc đầy vù sữa đất, được tự mình trồng cây gì đó, có trái, và trái ăn được, ăn rất ngon. Nhưng cái mơ ước nhỏ nhoi là nhìn nó lớn lên cũng mong manh, khi mà đến

chưa nóng chỗ đã phải dời đi nơi khác. May là lần này chúng tôi ở Cỏ Úa khá lâu, chăm chút bầy vịt (mới gầy lại) “trơn lông bụng”. Thằng Điền một bữa ra coi cây bén rế, nó bỗng chép miệng, “Ước gì đây là đất của mình...”.

Tôi cười, điều đó thật xa xôi. Có lần, đi qua xóm, trong một buổi chiều, chúng tôi gặp những ông già ngồi chơi với cháu, thằng Điền đứng tần ngần bên hàng rào dâm bụt, bảo, “Phải chi ông này là ông nội mình, thương đờ chơi, hen Hai?”. Nghe câu đó tôi bỗng thấy mình nghèo rơi nghèo rớt, nghèo đến nỗi không có... ông nội để thương, thèm muốn bên đường. Tôi lắc đầu, bảo thôi, thí dụ như mình lỡ mến người ta, mai mốt dời đi, buồn dữ lắm. Mà, đã ngắm, đã xé lòng toang hoang với nỗi đau chia cắt rồi, chưa sợ sao?

Sống đời mục đồng, chúng tôi buộc mình đừng yêu thương, quyến luyến bất cứ ai, để khỏi ngậm ngùi, để lòng đừng dưng khi cuốn lều, nhổ sào đi sang cánh đồng khác, dòng kinh khác. Chúng tôi vô định hơn bất cứ người nuôi vịt chạy đồng nào. Vì những cuộc tình của cha tôi, ngày càng ngăn ngùi.

Cha tôi đã có vẻ bình thường, hay nói cười, hồ hởi trong những lúc có người (chữ “người” này không tính hai chị em tôi). Nhiều lúc tôi không giấu được thảng thốt, cứ nghĩ mình đã gặp lại cha – của – ngày – xưa. Nhiều lúc tôi ngồi trông người trong xóm đi thăm lúa ghé qua chòi,

lúc ấy, cha sẽ kêu, “Nương à, nướng mấy con cá khô, cha lai rai với mấy bác...”. Em tôi cũng sượng ran xách chai ra tiệm mua rượu, nó khoái chỉ nghe cha gọi, “Điền ơi! Điền...”. Vui được chút đó thôi, khi khuất bóng người, chị em tôi đặng đót nhìn cha hao hao người đống tuồng vừa trút lớp. Xanh xao, lạnh lẽo đến ngơ ngác và có đơn.

Không, lúc chỉ một mình, cha tôi đặng sợ hơn thế. Cha giống như con thú trở về tổ sau khi no mỗi. Con thú nằm mơ màng nhắm nháp lại hương vị của miếng mồi, và ngấm ngợi thòm thềm con mồi kế tiếp. Có lúc sự vật lộn làm vết thương cũ của con thú đau, nó liếm láp vết máu, và tôi hãi hùng nhận ra chỗ đau ấy cứ rộng thêm ra. Đôi khi tôi nhớ người đàn bà ở Bàu Sen, nhớ bóng người xấp xài, ngơ ngác chạy theo chiếc ghe sáng ấy. Chắc chị đã quay lại, đón đưa con gái về, móc quần áo trở về tủ. Có hề gì, rồi chị sẽ yêu một người khác, nhưng mãi mãi, chị không quên nỗi ê chề bị bỏ lại bên đường (bằng chứng là ba cha con chúng tôi có quên được đâu). Với những đàn bà sau này, cha tôi tính toán rất vừa vặn, sao cho vừa đủ yêu, vừa đủ đau, vừa đủ bẽ bàng, và bỏ rơi họ đúng lúc. Có người vừa bán xong cái quán nhỏ của mình. Có người vừa nói xong những lời dứt tình với chồng, con. Có người vừa phủ phàng chia xong gia sản, có cô gái sắp về nhà chồng, củi to củi nhỏ chất thành giàn ngoài chái... Hết thấy đều cun cút tin và yêu. Cha mang họ đi một quãng đường

vừa đủ để người ở lại nhìn rõ chân dung của sự phản bội, sau đó người đàn bà bị hất lên bờ. Con đường quay về bị bịt kín.

Cha không tốn nhiều công sức cho việc chinh phục (Những người đàn ông quê mùa đã tự tay đẩy người đàn bà của mình đến với cha, bằng nhiều cách. Họ thích uống say, họ thích dùng tay chân để tỏ rõ uy quyền. Một nhọc làm lưng trên đồng, người đàn ông đã trở nên khó khăn, có khi cả đời, họ không nói với phụ nữ một câu yêu thương tử tế. Họ không biết vuốt ve, âu yếm, khi cần, họ lật cạch người phụ nữ ra và thoả mãn, rồi quay lưng ngủ khò). Sẽ còn bao nhiêu người nữa được cha tôi cho ném thù niếm đau kia, tôi tự hỏi mình khi nhìn người đàn ông vào tuổi bốn mươi, quyến rũ từ cái cười, từ câu nói, ánh nhìn thăm thẳm, ngọt ngào. Trời ơi, trừ chị em tôi, không ai thấy được đằng sau khuôn mặt chữ điền ngời ngời đó là một hố sâu đen thẳm, bển bờ mờ mịt, chơi vơi, để hụt chân.

Nên mỗi lần cha nhìn đắm đắm và mỉm cười với một người đàn bà mới, chúng tôi lại thất thểu. Thêm mỗi tình đầu trước cả ngày thứ nhất (mà chị em tôi không cách nào ngăn được). Tôi có cảm giác cha quắp lấy người ấy, vùi mặt vào da vào thịt, ngấu nghiến mà lòng cha lạnh ngắt. Thằng Điền cay đắng, “Cha làm chuyện đó thì cũng giống như mấy con vịt đập mái...”. Tôi nạt, “Đừng nói bậy...”.

Nhưng tận đáy lòng, tôi cũng nghĩ, cha hơi khác con –

người. Nhặt nhéo hơn cả việc quan hệ theo mùa, theo bản năng, trong cha tôi không còn một chút cảm xúc nào, nét mặt tràn ngập những rấp tâm, chưa gặp mặt đã tính chuyện phụ phàng.

Cha đẩy chúng tôi trượt dài vào nỗi thiếu thốn triển miên. Mỗi lần rời khỏi một nơi nào đó, thật khó để phân biệt, chúng tôi bỏ đi hay chạy trốn. Chúng tôi đánh mất cái quyền được đưa tiễn, được xao xuyến nhìn những cái vẫy tay, được nhận vài món quà quê như buồng chuối già hương hay bó rau ngọt cắt trong vườn, cùng lời dặn dò quyến luyến, “Đi mạnh giới nghen...”.

Chị em tôi hết sức cố gắng để sự giận dữ, chán chường của mình không bùng cháy. Chúng tôi cho vịt ăn thật xa trên đồng, vạ vật ở đó từ sáng tới chiều. Gió hoang liêu trên đồng không làm lòng hai đứa nguội lại. May ra, gió chỉ thổi khô nước mắt lúc nào cũng rì rì trên mặt em tôi.

Tôi không còn muốn chữa mắt cho Điền. Bởi Điền khóc suốt (giống hệt tôi), dù về mặt nó rất bình thân (tôi cũng vậy, khác là nước mắt tôi khô rốc trong lòng). Hai đứa tôi đều kỳ dị, đến mức nhiều khi tự giạt mình.

Có lần, hai chúng tôi ngồi trên một bờ đất, xung quanh đầy những người thợ gặt đang ăn cơm. Nắng giữa trưa nóng rát. Tôi nói, chỗ khác có nắng dừ dần vậy không ha. Thành Điền nói, mùi cá kho quẹt thơm dễ sợ. Ừ, tôi gặt đầu, nhưng cái mùi nghèo quá. Vậy mùi gì giàu, thành

Diễn hỏi vặn lại. Tôi cười, thịch kho tàu. Rõ ràng hai đứa tôi có cãi qua cãi lại, vậy mà sau đó một người thợ gặt tỏ vẻ ngạc nhiên, “Hai đứa bày ngồi chủ ụ cả buổi trời, không nói câu nào, vậy mà cũng chịu nổi sao?”

Thằng Diễn cười, “Ừa, tụi mình hổng nói tiếng – người!?”. Tôi nhận ra nó không hề máy môi, tôi đọc được những ý nghĩ trong Diễn. Ở đó, đang có bão toại bời, gió quất điên cuồng vào trái tim nhỏ chỉ chút vết đau. Thằng Diễn nổi loạn.

Dấu hiệu bắt đầu từ một bữa trong xóm đê, tình cờ ngó đôi chó nhày nhau, thấy các chị đang phơi lúa kêu ó ré lên, tôi rù Diễn giả đồ nhắm mắt (trò nẩy cục kỳ trẻ con, vì ai cũng mừng tượng môn một tư thế động tình của hai con chó). Thằng Diễn phì cười, nó kêu lớn, “Hai, coi nè...” rồi cầm đoạn cây xông đến quất đôi chó tới tấp. Hai con chó kêu la thống thiết, hoảng loạn, xà quần trong đám bụi đất. Đau đốn cùng cực, chúng rúc vào chân đóng rơm, nhưng không chịu rời nhau. Con đực phục đầu sát đất, rên rí, nước dãi chảy ròng. Không chạy hả. Bốp. Không chạy nè. Bốp. Thằng Diễn gào lên. Cây trúc giập nát. Tôi giữ tay Diễn lại bảo, “Ac với tụi nó chi vậy, cưng”, thấy nước mắt bê bết trên mặt em tôi.

Ngay từ lúc ấy, tôi đã muốn chạy về và nói với cha “Thằng Diễn bị sao rồi, cha ơi...”. Tôi sợ, hoảng loạn khi phải chứng kiến một mình.

Thằng Điền biết là tôi đã nhìn – thấy – cái – gì – đó, nó chua chát cúi đầu. Điền chối bó niểm vui được trở thành một người đàn ông thực thụ. Nó tự kìm hãm bản năng trời dạy mạnh mẽ ở tuổi dậy thì bằng sự tất cả sự miệt thị, giận dữ, căm thù. Nó phản kháng bằng cách trút sạch những gì cha tôi có, cha tôi làm. Giấy giụa đến rã rời, nhiều bữa, nó dầm mình dưới ao đến khi người tái nhợt. Nó chạy như điên trong đêm, trên những bờ ruộng muối có đến khi mỏi như, gục xuống. Rồi nằm xoài trên đồng, tả tơi.

Không phải vậy, không phải vậy Điền ơi, tôi muốn kêu lên, tiếc là sự thất học khiến tôi không diễn đạt được bằng lời. Tôi không chắc lắm, nhưng dự tính và xác thật không xấu xa, không đáng bị khinh bỉ, không phải là nguyên nhân đẩy chị em tôi đến cuộc sống nầy với những đổ vỡ nầy...

Điền mười sáu tuổi, nó có thể mãn nguyện nằm bên tôi, dãi tai để mặc tôi mân mê. Điền đã lạnh ngắt. Nó đứng đưng nhìn những đứa con gái làm cỏ lúa, quần xoắn cao, đùi non mơn. Đôi lúc bắt gặp những đôi người quần nhau giữa các chòi ruộng hay lùm cây, nó khinh khinh cười khào. Nó điểu nhiên nói cái giọng hơi run rẩy nhưng rất mỏng và dịu dàng, “Hai, thôi đi. Em đâu có sao, buồn làm chi...”.

Tôi cười, nói ờ. Nhưng muốn nghỉ buồn cũng không đơn giản. Phải rất lâu, tôi mới nhìn Điền một cách bình

thường, tôi cố quên chuyện của nó, tưởng tượng bây giờ nó mới chín mười tuổi gì đó (cái hồi hai đứa như cây kiểng còi, thẳng đuột như nhau, thằng Điền hay bắt chước đài ngồi).

Và tôi chợt nghĩ, sự bất thường của Điền, chẳng qua nằm trong chuỗi rất dài của sự trừng phạt. Điều đó lý giải cho việc thiên nhiên ngày càng trở nên hung dữ hơn, khắc nghiệt hơn. Bằng những sấm chớp, gấm gù, dường như trời đất đã nín nhịn nhiều, cuồng nộ bất đầu rồi đây. Có lần, tôi lấy cao su gói lại mớ mùng chiếu, nhìn mưa thè cái lưới ướt nhào nhớt vào lều, khoái trá nếm từng tác đất, tôi tự hỏi, không biết chỗ khác (chỗ không có chúng tôi) có mưa nhiều như vậy không. Ý nghĩ đó xuất hiện triển miên trong đầu tôi, rằng trời chỉ trút mưa, trút nắng ở nơi chúng tôi dừng chân lại. Nỗi bẽ bàng của những người đàn bà bị cha tôi bỏ rơi (và cộng thêm niềm đau vỡ của những người quây quanh họ) đã thấu qua những tầng mây.

Và dường như cách giao tiếp ngấm ngấm của tôi và Điền cũng trong chuỗi bất thường, nó làm cho mối quan hệ với cha thêm rời rạc. Những bữa ăn nối tiếp nhau trong im lặng. Lúc và cơm, tôi hay bị ảo giác, tưởng mình đang ngồi trên cánh đồng của chín năm trước. Một cánh đồng miên viễn với gió lất lay những khói nắng héo xèo, một nhúm mây rất mỏng và rời rạc bay tha thểu trên cao. Đường chân trời mờ mờ xa ngái. Một vài gò má loang lổ

dưới chòm trâm bầu. Tiếng chim kêu nhỏ từng giọt thiu thiu. Mùi rạ mới quyện với bùn tanh tanh. Bầy vịt rúc đầu vào vách, ngủ ở hờ dưới bóng cây tra treo từng chùm bông vàng tuyệt vọng lay như những chiếc chuông cầm. Cảnh không đổi, người cũng không, cứ ngồi ngoáy mãi vết thương cũ, nhỏ nước mắt.

Giống như mấy cái mà ngồi, thằng Điền nhận xét. Vừa may, một bữa trưa nắng rập rờn trên vách rạ, chúng tôi cảm nhận được những tiếng nói lao xao. Thằng Điền thẳng thốt, “Tụi mình ba trợn thiệt sao, Hai?” khi nhận ra đó là tiếng của... vịt. Tôi cười, hớn hờ. Thế giới của vịt mở ra. Không ghen tuông, hờn giận, chắc tại cái đầu vịt nhỏ quá nên chỉ đủ cho yêu thương. Tôi thôi thắc mắc vì sao cả bảy trăm con chỉ cần mười, mười lăm con vịt trống.

Đám đuối với loại ngôn ngữ mới, chúng tôi chấp nhận để cho người ta nhìn mình như những kẻ điên (miễn là tạm quên nỗi buồn của côi – người). Chị em tôi học cách yêu thương đàn vịt (hy vọng sẽ không bị đau như yêu thương một con người nào đó). Nhưng nhiều khi nhìn thằng Điền dòng tai coi mấy con vịt nói cái gì, tôi giật mình, nuốt một họng đắng, tự hỏi đã đến nỗi này sao, đến nỗi chơi với người thấy buồn, nên chuyển qua chơi cùng vịt. Đêm nào cũng vậy, cũng rón rén, từ tốn, hai chị em thấp một ngọn đèn giữa chuồng, để lúc bọn tôi ra, chúng nhìn, biết không phải người lạ, không xao động. Vừa nhỏ

nhè lấy trứng, tôi vừa hát một bài hát bằng quơ, đôi chỗ vì hạ giọng thấp mà hụt hơi. Bấy vịt nhảy cảm khùng khiếp, sau này, tôi cố sửa lại những chỗ hụt hơi ấy, chúng nhận ra ngay, và nhìn tôi với vẻ ngờ vực, “Ừa, phải con – người hôm trước không ta?”. Một con vịt đui khịt mũi, cười, “Nó chớ ai, giọng có khác, nhưng rõ ràng là tiếng trái tim nó. Quen lắm. Chập chòn, thút thít, đòng đưà như sắp rụng...”. “Có nổ hân đó, cha nội?”. “Sao không, mấy người thử đui đi rồi biết”. Bất giác, tôi nhắm mắt để nghe lại tiếng tim mình.

Nhưng sự trừng phạt tính toán cũng vừa vắn, vừa đi vui, vừa đủ thương, quán quýt, nó lại đứng sau lưng và cười nhạo chúng tôi.

Gió chướng trở ngọn, trên những cánh đồng ù ê tin buồn. Chúng tôi nghe được một cụm từ lạ, dịch cúm gia cầm. Những người nuôi vịt chạy đồng cười khào, “Chậ, mấy con vịt chết gió, mấy ông nhà nước nói cho quá...”. Hôm chính quyền thông báo tiêu hủy tất cả các bầy đàn, họ xúng vừng kêu lên, “Trời trời, bộ hết chuyện giỡn sao, mấy cha?”

Chẳng ai giỡn cả. Người ta dùng ý tưởng của Tào Tháo thời Tam Quốc, “thà giết lầm còn hơn tha lầm”, dồn tất cả vịt trên cánh đồng lại và đào hố chôn. Thành Điền mếu máo:

– Mấy ông ơi, vịt tui sần sần, có bệnh tật gì đâu...

Một người càu càu:

– Sao cậu biết?

– Rõ ràng tụi vịt nói với tui.

Mọi người cười ha ha, bữa nay vui quá chừng. Họ bắt đầu trùm kín mình bằng những bộ đồ đi mưa. Họ rải vôi trên những hố chôn lớn bằng mấy khẩu đĩa cộng lại. Họ tọng những con vịt còn sống, còn giãy giụa, còn gào thét vào bao tải, buộc miệng và quăng xuống đó.

Đám nuôi vịt chạy đồng tùm lại ở một chỗ, cúi mặt vào lưng nhau. Họ xót của, tiếc tiền, họ cảm nhận được sự kiệt quệ, đói nghèo đang vây bủa. Lấn rùi ro nầy (của cái nghề lấm rùi ro) thật khốc liệt.

Cha tôi ngồi riêng biệt ở một bờ đất và đốt thuốc ngó trời, điệu bộ hơi dửng dưng. Với nỗi đau sâu hoắm sẵn trong lòng, thì những biến cố khác chẳng qua như một vết xước nhỏ ngoài da, nhằm nhò gì.

Hình ảnh đó, nét mặt đó làm cho tôi tuyệt vọng. Mà, lúc đó, tôi đang chết điếng, sao tôi lại nhìn về phía cha? Vì tôi muốn cứu (như những đứa trẻ con gặp chuyện giạt mình, hay buột miệng gọi má ơi hoặc cha ơi!)? Vì tôi thấy mình không thể chịu đựng được tiếng gào khóc thê thiết của những con vịt bị vùi sâu dưới lòng đất?

Mất nửa ngày những cái hố mới được lấp đất đầy. Xuyên qua những lớp đất bầy nhầy, tôi nghe vịt – của – tôi vẫn còn thoi thóp, chúng đau đớn vì những cái cổ gãy, rồi

quạt queo, chúng hỏi nhau vì sao tụi – người – ta lại ác. Rồi thình lạng. Trong cái im ắng đến rợn người, tôi nhận ra tiếng của con vịt mù, có lẽ vì không sợ tối, nên sự sống kéo dài.

Rồi ánh sáng nhấp nhoang cuối ngày loang lổ đổ xuống, tôi và Điền khóc hức, cảm nhận được cái thở hướm ngắn dần, ngắn dần của con vịt sau cùng. Và nín bật. Và tan hết. Chỉ còn gió cười từng tràng dài... Tôi tiếc thời la tiếc sinh linh nhỏ bé đã thấu được tim mình.

Sáng sau, người ta tìm được một người chần vịt nằm sát mép hồ, mắt chong chong ngó trời không chớp, miệng sùi ra thứ bọt trong vắt như bọt cua nhưng hơi nồng nặc. Chai thuốc trừ sâu lẫn lóc cạnh đó đã cạn tới giọt cuối cùng. Sống thì khó chứ chết sao mà dễ.

Tôi đứng nhìn, tiếc rẻ, ủa, cái người nằm sóng soài kia, sao không phải là chúng tôi?

Sự bảo ứng dường như đang ở rất gần.

7. Tôi bắt đầu hối hận vì đã cứu chị và mang chị đi cùng. Có cảm giác chúng tôi nắm tay kéo chị lên khỏi một vùng lầy để đẩy chị vào một vùng khác, cũng sâu.

Chị xuất hiện không đúng lúc. Cha tôi có dấu hiệu mệt

mỏi. Đàn bà, với cha, càng trải nghiệm càng chán chường. Càng gieo rắc càng đau. Vết thương cũ mở miệng toang hoác, không da thịt nào có thể lấp đầy. Cha không chấp nhận cả những người phụ nữ mà ông kỳ công chiếm đoạt (của người khác), thì sao ông có thể tin tưởng ở sự hiến dâng?

Vậy đó, cuối cùng chị hiểu được tại sao cha tôi lại phớt lờ mình. Tôi và Điền buộc phải kể câu chuyện của chúng tôi để chị không phải ray rứt gì với thân phận làm đi. Nhưng ký ức chấp vá, đứt đoạn được chúng tôi kể khá chậm, một phần vì đã lâu không dùng cách giao tiếp bằng lời, một phần do vài chi tiết khiến chúng tôi phải dừng câu chuyện lại, vì thấy nhói ở đầu óc hay đợi chị thôi khóc. Thí dụ như cái đoạn kể về kỳ kinh nguyệt đầu tiên của tôi. Máu chảy giữa hai đùi không tạnh được, tôi thụt xuống, bùm chỗ ấy lại. Máu từ từ chảy qua kẽ tay, tôi thấy mình rỗng rã, tái nhợt, chết dần. Thằng Điền với bút đọt chuối, tọng vào miệng nhai ngốn ngấu, điên dại, để lấy bã rịt lại chỗ máu. Thuốc gò nghe nói cầm máu rất tốt, cũng chẳng ăn thua. Hai đứa nhìn nhau khóc, tôi đã mơ thấy ngôi mộ của mình, như chiếc giường giữa bốn bề đồng nước... Chị mếu máo vít đầu tôi vào lòng, “Trời ơi, tội hòn. Lúc đó cha máy cưa ở đâu?”. Tôi ngờ ngác, không biết, nhưng dù cha có ở gần ngay đấy thì chúng tôi cũng chẳng thể cứu.

Đã nói là chị em chúng tôi phải tự học đủ thứ rồi mà.

Những gì không biết, chúng tôi chịu. Những gì không hiểu, chúng tôi chất thành khối trong lòng. Nhiều khi thấu đáo được một điều nào đó, chúng tôi phải trả giá cao.

Có lần chúng tôi thả vịt nghi khúc kinh có bóng cây. Bóng nổi xấu hổ vì mình là con người xộc lên mũi sặc sụa, khi tôi phát hiện ra chúng chẳng bao giờ cưỡng đoạt và gạt gẫm nhau. Khoảng thời gian trước khi con trống trèo lên con mái rất thật, mềm mại, êm đềm... Tuyệt không có gì là thô tục. Tôi sùng sốt. Thằng Điền sùng sốt. Trời ơi, khác với những gì chúng tôi biết (qua cha tôi, má tôi), trong sự hoan lạc (của những con vịt) đây áp thứ gọi là tình – yêu. Điền chơi với, nghi hoặc lan ra như một vòng sóng. Và khi chị xuất hiện, thì trong nó chỉ còn nổi ân hận giày vò.

Điền yêu chị, nhưng tình yêu đó khiếm khuyết mất rồi. Sau giấc ngủ dài, bản năng nó đã không trở dậy. Trái tim nó chỉ là hòn than nhỏ, không thể hâm nóng lại cơ thể ngả màu tro. Sợi dây xúc cảm như lối đi lâu lắm không người lui tới, cỏ dại mọc bít mắt, đường đứt, cầu gãy...

Mà, kiểu yêu tinh thần để nhìn nhau, để nắm tay, vuốt tóc, để nín nhịn và hy sinh chỉ tồn tại trong văn chương. Chị cần nhiều hơn, nhiều hơn, nhiều khủng khiếp, tương như chị có thể ngón ngấu, bào mòn tất cả đàn ông trên thế gian này. Lúc đầu là kiếm sống, nhưng lâu dần, sự chung đụng của thể xác làm chị nghiện. Thằng Điền tuyệt vọng.

Tôi cảm giác sự đổ vỡ khi Điền đuổi theo chị, và chị thì chạy theo cha.

Một cuộc đua rã rượi, chẳng đến đâu. Chúng tôi còn phải dành sức cho cuộc mưu sinh dưới nắng như tát lửa. Cha quyết định bán bảy vịt đi. Ba người, mỗi lần xách vài ba con, chúng tôi chia nhau đi dài xóm để bán lẻ. Nhưng cách ấy chẳng cho kết quả nhiều, nắm con vịt ốm nhằng trong tay, xương ức gò ra bén ngót cũng đã đoán được. Thêm nữa, mùa giáp hạt kéo dài, nhiều nhà chạy gạo còn gay, thịt vịt trở nên xa xỉ. Ti vi thì vẫn đang ra rả về dịch cúm, những người biết chút đỉnh, rụt đầu, “Ăn vịt đang lây bệnh chết à?”.

Chúng tôi mang lũ vịt trở về, con đường dẫn lên đồng rập rờn hoa mua tím. Cũng theo lối này, vài hôm sau, ông trưởng ấp dẫn theo một cán bộ xã xỏng xộc đến chỗ chúng tôi.

Tôi vừa sợ, vừa biết ơn những người như thế này. Họ làm cho chúng tôi cảm thấy bớt hoang dã, làm chúng tôi hiểu rằng, ngay cả trên những cánh đồng hoang liêu nhất thì chúng tôi vẫn bị ràng buộc bằng hàng vạn luật lệ. Nhưng đồng thời họ luôn mang tai họa đến. Dường như sự trừng phạt đang núp sau hai khuôn mặt bị nướng dưới mặt trời, bóng nháy, tươm mỡ. Họ phơ phớt nói bằng thứ ngôn ngữ buồn cười (bọn chăn vịt chúng tôi chẳng khi nào dùng những chữ “chỉ thị”, “loại trừ tận gốc” hay “giải

quyết dứt điểm"...). Thật đơn giản, khi nói "các người phải hủy bảy vịt". Cha tôi cúi kính gật đầu. Tôi và Diên kêu lên một tiếng buốt, ôi, những bạn-bè của chúng tôi sắp bị chôn sống nữa rồi.

Cái nhìn chị chảy theo nước mắt của thằng Diên, chị khe bả, không sao đâu, mấy cưng. Chị đơn đả, chèo kéo hai người đàn ông lạ về phía mình, "Mấy anh thương em với, nở nào để cả nhà em chết đói". Một người càu càu:

– Ở trên lĩnh xuống tụi tui cái sao được.

Nụ cười đong đưa, tung tẩy trên khoé mắt, "Thì em có bả mấy anh cãi ai đâu, mấy anh giả đồ không biết, không nhìn thấy bảy vịt của em là được rồi. Để ơ..." Thằng Diên bệu bạo cắn răng, nó tự kìm nén bằng cách siết vai tôi đau như. Cách đó năm bảy bước, giọng nói của chị vẫn lướt như một dòng gió đẩy hơi nước, thấm dịu lại hai khuôn mặt (có tỏ ra) cứng đờ. Một người nuốt nước miếng, ánh nhìn ham muốn như mũi kim thò ra khỏi bọc, lơ lảo. Mắt ông ta lệt trăn chị, và toan tính một thoáng. Người còn lại có vẻ thú vị, háo hức như sắp được xem một vở cải lương hay. Chị thấu hiểu đàn ông đến nỗi, ngay lập tức chị ngó về phía chúng tôi, ngậm bả, cuộc thương lượng (về một sự đổi chác) đã kết thúc rồi.

– Hai anh cứ về trước, chút nữa, em lựa mấy con vịt tơ đem lại cho các anh lai rai. Nhà anh Năm đây em biết chứ sao không, đi tới đâu, em cũng coi mặt thổ địa trước chứ...

Nụ cười chị chợt mới mê mới nhừ. Có một chút tàn nhẫn, một chút man rợ trong cuộc thương lượng này. Hai người đàn ông quay vào xóm, không quên vói lại một câu, nửa đe nẹt, nửa xuê xoa, “Tụi tòi nể vợ anh...”. Cha tòi cười hết sức độ lượng, ôi những thằng trẻ con...

Chị vò đầu thằng Điền, bảo “Chuyện nhỏ thôi mà, đi bắt vịt dùm chị, nhỏ cung”. Và hướng cái nhìn sâu nhói về phía cha tòi, rất chậm rãi, chị thay áo, lấy nón, xỏ dép... Thời gian dằng dặc. Tôi biết chị chờ, hy vọng. Tôi biết, đi một quãng xa, chị vẫn còn dóng tai đợi một tiếng gọi, “quay lại đi, Sương”. Nhưng chỉ gió ghêu ngao xoi mới vào mảng thịt sau tà áo người phụ nữ đang xiên xiên trên bờ cỏ rập rờn.

Chị về khi trăng rạng rỡ trên đầu (mãi sau này, tòi vẫn còn ghê sợ cái màu trăng ấy). Ống quần quệt vào cỏ ướt đẫm sương. Hơi rượu quyen với mùi thuốc lá làm tòi chạo chực. Nhác thấy hai chị em tòi ngồi thù lù, chị kêu lên, trời đất, hai cung chờ chị chi vậy. “Chị... làm đi quen rồi, mấy chuyện này nhằm bà gì mà mấy cung buồn?”. Rồi khom người nhìn vào chòi, chị chắc lưỡi tẩm tắc, “Coi nè... Trời ơi, bữa nay bộ gió mát sao mà người ta ngủ ngon dễ sợ”. Chao, tiếng ngáy của cha tòi sao mà đều, sao mà thơ thới. Tòi chực khóc, ngay lúc này đây, dường như chị – đang – chết. Chị lệ làng lấy tay quệt lên mắt, mảng nước nhoè nhoẹt bèn màng tang, bết cá vào mớ tóc mai.

Sáng sau, gặp ở quây vệt, cha tôi cười, hơi giúu cợt, “Sao, hồi tối vui không? Chắc họ tưởng cô là vợ tôi nên hứng thú lắm hả? Cứ để họ nghĩ vậy... ”. Chị ngó trăn vào cha, rồi day qua tôi, chị để rớt từng lời:

– Má cứng ác một, nhưng người cha nầy của cứng ác tới mười.

Nói rồi, chị quay đi. Chân vướng dấp dúi vào cỏ. Con đường nhỏ dẫm chan trong màu hoa mua tím. Tôi đứng đót thắm trong lòng một cái vẩy tay. Bóng người khuất trong vườn. Thằng Điền xách nước về, nó cuống lên hỏi chị đâu. Tôi chỉ con đường kinh xao xác hoa cỏ dại. Em tôi chạy hồng học về phía đó.

Điền, cũng không trở lại.

Tôi đã chờ nó đến khi mùa mưa đổ xuống cánh đồng Chia Cát (tôi tạm gọi vậy) một trời sao. Chờ chơi vậy, chứ tôi biết Điền chẳng quay về. Tôi nhớ nó (và nhớ chị) không thôi. Những lần dọn cơm tôi hay lấy chén đưa cho cả bốn người. Cha tôi rất khó chịu, ông ngán ngấm đứng dậy. Tôi ngồi một mình, chan nước vào chén cơm như chan nổi trái khùng khiếp. Đi qua những xóm kinh chộn rộn ánh đèn, tôi thường ngóng lên bờ mong có thể gặp được thằng Điền và chị. Không biết em tôi có đuổi kịp chị, hay vẫn tiếp tục kiếm tìm. Không biết nó đã đánh thức được bàn năng, đã tìm thấy nhục cảm, đã biết thèm muốn chưa. Không biết tối nay thằng Điền có được một nhòai úp

lên chi, hay vạ vật ở đầu đó, bên vách buồng (hay một tấm ghi-đô bằng vải), đầu vật đầu vạ nghe hoan lạc chảy thành những dòng rên xiết, kêu thét. Không biết nước mắt của nó đã khô chưa hay vẫn rỉ từng giọt như máu tươi.

Tôi nhớ Điền, bao gồm nhớ một đồng – loại (và tôi là đồng – loại còn lại), nhớ một cách trò chuyện (đọc thấu lòng nhau), nhớ một người nghe được tiếng tim mình (điều nầy thì con vịt mù làm được, nhưng nó đã chết rồi), và nhớ một người che chở (công việc nầy, đáng lẽ là của cha, má tôi). Tôi biết ơn Điền, từ một gói băng trắng mà Điền mang về hôm tôi mười bốn tuổi, bảo thứ nầy dùng khi có kinh nguyệt, nó sẽ ngăn không vấy máu ra quần. Điền đi hỏi ai đó, nó nói, máu không cầm được cho đến khi nào tự nó ngưng chảy. Điền xót xa khi thấy tôi trở mã con gái, “Đẹp làm chi dữ vậy, Hai? Ở cái xó quê nầy, có đẹp mai mốt cũng phải lấy chồng, đẻ một bầy con nheo nhóc, cũng ra ruộng ra vườn làm lụng đến hết đời, xẹp lép như xác ve. Đẹp, mắc công giữ...” . Điền dặn tôi đừng xoắn quần quá cao, đừng mặc áo quá rộng cổ... Với đám thanh niên lúc nào cũng kiếm cờ lạng vàng, Điền dang tay bọc lấy tôi, nó giễu cợt, “Anh kia, lượm con mắt lên, anh nhìn vậy, chị tôi mòn còn gì”. Đám người cụt ngòi, tên tò dạt ra. Ngay cả khi Điền bó đi cùng chị, nó cũng để lại cho tôi một món quà lớn.

Cha bắt đầu có một chút quan tâm với tôi. Đường như

chỗ trống của thằng Điền nhắc cha nên quý những gì còn lại. Bắt đầu từ một đêm, cha đứng đằng xa, bảo, “Nương, ngủ sớm đi!”, tôi nghe mắt mình cay, ngộp, như ai đó tọng một đám khói vào mặt. Mắc cười, câu nói chẳng ý nghĩa gì lớn lao, những người cha người mẹ nói với con họ hàng ngàn lần đến phát bực, mà tôi lại xốn xang.

Tôi ước gì có thể chệnh choáng thật lâu, nhưng nó mau chóng tắt rụi vì một ý nghĩ kỳ lạ. Dường như không còn kịp nữa, để hàn gắn sự đổ nát, để sắp xếp những mảnh vỡ lạo xạo trong lòng.

Chúng tôi tập nhìn nhau, điều đó khó khăn biết bao. Nhất là với cha, tôi cảm nhận được sự cố gắng lớn. Mỗi lần ngó về phía tôi, ông phải trợn trạo nuốt nghẹn những cảm xúc, vì tôi giống má khủng khiếp.

Không cần gương, tôi thấy hình bóng má trong mắt người đối diện. Trước ánh nhìn của cha, tôi cảm giác mình soi xuống dòng nước đêm. Với những người đàn ông khác, tôi bị rục lên như đứng trước mặt trời. Bằng mắt, họ sờ soạng khắp người tôi. Anh mắt giống bàn tay của ông xám mù mà tôi từng gặp, đụng chỗ nào cũng dừng lại, vuốt vuốt bóp bóp (chắc là cho dễ hình dung), rồi lẩn dò tới một chỗ khác, rờ nắn mê miết. Và tôi đón nhận một cách hẳn hoi, cục cằn.

Hôm bán bảy vịt, cha tôi sắm một chiếc nhẫn vàng, ông đẩy nó về phía tôi, ngượng ngập như sắp chết giặc, “Đế

dành khi đi lấy chồng...". Tôi sặc ra một bụm cười, trời ơi, tôi biết lấy ai bây giờ?

Suốt những tháng năm sống tù đọng trên đồng, tôi có biết ai ngoài những người đàn ông quê mùa cũ kỹ. Tôi biết lấy ai trong số đó? Lấy một người cắm mặt xuống đất, mệ nhừ với vườn ruộng để mỗi khi giáp hạt, tôi nghe tiếng cạo chày của con, tiếng muống dừa vét gạo dưới đáy thạp mà rất bóng trong lòng? Hay tôi sẽ chọn một người chân vịt, mề mòi với chuyến đi xa, sống cuộc sống hờ hững tạm bợ, thấp thỏm với rủi ro, và đến một lúc nào, tôi ôm con nghe đêm của mùa gặt thật dài với tiếng rúc rích của chồng cùng cô diêm già nua. Tôi lấy ai bây giờ, một người thợ gặt? Một anh chạy đò? Ý nghĩ mình là bản sao của má làm tôi sợ. Tôi không chắc mình có đủ kiên nhẫn sống cuộc sống nghèo túng, nhàm chán ấy suốt đời, hay nửa chừng bỏ dờ. Và bị kịch chất đống lên những người ở lại.

Cha tôi hơi hoảng. Vậy đó, chỉ cần để ý một chút, là có thể nhận ra, xót xa vì sự quái dị, khác thường của tôi. Cha tôi vừa kịp nhìn thấy điều ấy, bối rối đến mức không biết diễn tả sự đau lòng như thế nào, bằng mặt, hay chỉ âm thầm trong lòng. Mà có đau, dường như cũng trễ...

Cái ý nghĩ đã muộn màng, trễ tràng, không còn kịp nữa như một cái rốn nước sâu hoáy, điên cuồng hút tôi vào, cảm thấy mọi nỗ lực của cha trở nên vô nghĩa, tôi nghĩ vậy. Tôi nghĩ đến sự trừng phạt, sự báo ứng bất chấp trời

im ắng như đã nguôi quên chuyện cũ rồi. Bây giờ, đang vào mùa đẹp nhất trong năm.

8. Bây giờ, gió chướng non xập xoè trên khắp cánh đồng Bát Tân (tên này tôi tự dung nghĩ ra). Ven các bờ ruộng, bông cỏ mực như những đường viền nhỏ liu riu làm dịu lại mảng rực vàng của lúa. Rất thính nhạy, (như kèn kèn ngửi được mùi xác chết), đám thợ gặt đánh hơi kéo đến, những người nuôi vịt chạy đồng lục tục ở đằng sau.

Những cánh đồng trở thành đô thị; những cánh đồng ngoa ngoắt thay đổi vị của nước, từ ngọt sang mặn chát; những cánh đồng vắng bóng người, và lúa rầy mọc hoang nhớ đau nhớ đón bàn chân xưa nghẽn trong bùn quánh giờ đang vất vả kiếm sống ở thị thành. Những cánh đồng đó, đã hắt hủi cây lúa (và gián tiếp từ chối đàn vịt). Đất dưới chân chúng tôi bị thu hẹp dần. Nhưng ngay từ đầu, chúng tôi đã tự làm quản chân mình, vì không thể quay lại những cánh đồng cũ (với người quen cũ). Tôi đã từng trở ngược về những nơi đó theo cách của tôi, bằng mương tượng. Tôi gặp nhiều đứa trẻ tên Hận, tên Thù mang khuôn mặt rập rập của cha tôi, với đôi mắt sâu và chiếc mũi thẳng. Những đứa trẻ nhàu úa, cộc cằn, cảm cằn, chỉ tiếng chửi thề là tươi rói, nháy ra xoi xói ở đầu môi. Và

hình ảnh đó thật đến nỗi, tôi bất giác lùi lại vì một đứa đang nhìn trần trời vào mình, ngoa ngễ “ Tao không thích học, chừng nào lớn, tao đi chăn vịt. Má tao (hoặc ba tao) dạn, phải đánh chết tụi chăn vịt kia”.

Tôi giấu cọt, không biết mày có kịp lớn không. Và nó nhân nhờ cười trước khi tan mất vào vũng đêm.

Tôi không mất nhiều thời gian để hiểu được cái cười ấy.

Đơn giản là ngay bây giờ, trên cánh đồng này, cũng đang lảng vảng những thằng Hận, chúng lớn hơn, cũng thất học, hung hãn. Bọn người nẩy cướp vịt ở các báy khác (trong đó có của chúng tôi) bằng cách lên phết sơn đen lên đầu những con vịt và phơ phớn đến nhận chúng là của mình, hiển nhiên mang đi. Bắt đầu xảy ra vài cuộc xô xát trên đồng, người ta đem hết những bản năng hoang dã của mình ra để giành lại miếng ăn.

Cha biểu tôi đứng ở đằng xa. Chờ đợi. Rốt cuộc, bảy vịt của chúng tôi vẫn mất ngót một nửa. Chúng tôi ra về. Cha tha thểu đằng trước với một thân xác như bùn sau cuộc đánh nhau. Cố đi tụt lại phía sau, tôi giấu nỗi vui đang thốn thức, còn cào. Sẽ không ra gì nếu một đứa gái tỏ ra mừng rỡ khi cha nó bị đánh tả tơi, nhưng rõ ràng là cha tôi đang thay đổi, đang sống lại những cảm xúc bình thường nhất. Tôi thích ông như thế này.

Sau này, tôi luôn hối tiếc là tại sao ngay lúc ấy không

chạy đến và cùng sóng bước cùng ông, tại sao tôi không nhìn ông và mỉm cười. Để khi đám người kia cất đồng, tôi đã không còn cơ hội.

Ba người họ ập tới từ phía sau, quây lấy tôi, quần áo vẫn đầm bùn, mặt mũi sưng sía. Những thằng con trai hơi ngờ ngàng, khi nhìn thẳng vào tôi, một đứa gầy gò trạc thằng Điền lau dãi ròng rãi trên khoé miệng, thẳng thốt, “Con nhỏ đẹp quá, mày”.

Tôi coi đó là lời phán quyết cho mình. Giọng điệu của hắn giống như đang tẩm tặc trước một món hàng đã mất.

Và món hàng bị ghi ngửa trên mặt ruộng bì bơm nước. Tôi ngạc nhiên thấy bầu trời im sấm. Mênh mông. Không biết đã tắt nắng hay mặt trời không vói được ánh sáng đến nơi nấy? Hay những khuôn mặt nghèo đói, dốt nát tầm tới đã che khuất nó? Ngoái nhìn về phía cha và thấy ông lăm lăm lùi đằng xa, tôi mong ông đừng quay mặt lại. Sau đó thù chống cự một lần, rồi thôi, sự vùng vẩy chỉ kích thích lòng ham muốn. Tôi không muốn bị đè nghiền, bị vùi nghên trong bùn.

Bọn chúng hơi khó chịu trước một đứa con gái yếu ớt và câm lặng. Sự hung phấn giảm đi ít nhiều, đến nỗi, chúng tỏ ra dờ dẩn, nghi hoặc khi bóc trần tôi ra. Sao đúng lúc vậy nè, tôi buồn nẫu nê, tôi vừa le lói nhìn thấy con đường dẫn đến cuộc sống bình thường, tôi vừa nghĩ, trên con đường đó, sẽ gặp người con trai nào đó để thương

yêu... Nhưng cố không để cảm giác đau tức làm mình lìm vào chết, tôi cười cợt, “Chúng mày có lột bó có trăm có ngàn, tầng tầng lớp lớp nhưng vỏ bọc, cũng chẳng bao giờ thấu đến tận tao”. Ý nghĩ đó làm tôi bớt nhói cho nóng nổi nấy.

Vậy thì, cha ơi, quay lại làm gì, tôi than thầm khi nghe tiếng chân ông nồn nả, giận dữ lóm thóm trên mặt nước. Cha tôi lao vào, găm gờ nắm cổ một tên bật ngựa ra đằng sau như một người cố cắt cái vỏ sòng nặng nề, dẫm nước. Tôi khóc. Vì thấy ông đã kiệt sức, hoàn toàn. Và tôi buột miệng thất thanh: “Điện! Điện ơi!” trước khi một tên gi đầu ông đập xuống bùn.

Tiếng gọi ấy làm cha đau đến sưng sờ, ông rướn ngược mặt về phía tôi, miệng há hốc. Tôi chợt hiểu, ngay lập tức hối hận tràn đầy, trong ý thức cứu vớt, một bản năng đơn giản nhất, đưa con gái đã quên mất người cha.

Thằng Điện thì ở xa. Cánh đồng vắng ngắt, chấp chới vài cánh cò. Tôi biết rằng, không có cái gì làm cho cuộc chiếm đoạt này dừng lại. Cha không chấp nhận điều đó. Ông liên tục vùng vẫy. Một tên còn đổ ối lên một tiếng, bùm láy mắt, vừa kêu rên vừa chửi bới ngậy xỉ. Không đánh trả, nó có cách trừng phạt khác, nó đè nghiêng, giữ cho mặt ông hướng về phía tôi. Và bọn chúng thay phiên nhau, giữ cho cha chỉ một tư thế đó.

Mắt cha tôi ầng ậc nước, tôi không rõ là phèn hay máu

nhoèn nhoẹt. Thối ghen, ông trời, như thế này là đủ rồi, đừng thêm nữa. Ước gì cha tôi hiểu, để mà thanh thân, xua rày, cái gì không biết hai chị em cũng đã thử, đó là một cách tự học để sống. Chỉ có sự giao tiếp giữa thân xác là tôi chưa từng trải qua.

Nhưng lúc này, cảm giác thật đơn điệu. Đầu tiên là sự xé toạc, và từ rách nát, đau đớn như lũ kiến cánh được giải thoát, chúng bò rần khắp thân thể, tôi thấy mình đang chết. Rồi ký ức ùa về kinh hãi, về mặt má tới cái hôm bị người đàn ông bán vải đo lên người hình như không phải là khối lạc thăng hoa, nó giống như tôi bây giờ, đau rần rụa, nhói tận chân tóc. Trời ơi, tại sao tôi không nhận ra điều đó, ngay lúc ấy (để giấu kín nỗi ám ảnh trong lòng, giả đồ tươi cười với má, xem như không có chuyện gì, để chiều chiều cùng má ra sông, hỏi nhau, không biết chừng nào thì cha về).

...Mặt trời le lói ánh sáng trở lại khi trên đồng chỉ còn hai thân thể nhàu nhừ. Ai đó vãi từng chùm chim én lên cao, chúng cố chao liệng để khỏi phải rơi như lá. Người cha cởi cái áo trên người để đắp lên đứa con gái. Ông ta bò quanh nó, tìm bất cứ cái gì để có thể che cơ thể nó dưới mặt trời. Đường như đứa con gái đang chết, chỉ đôi mắt là rung rúc chớp mở không thôi. Câu đầu tiên nó hỏi:

— Không biết con bị có con không, hả cha?

Nó hơi sợ hãi. Cảm giác một cái gì, nhỏ xíu nhưng lạnh lợi như con loăng quăng đang ngụp lặn trong nó. Đứa con

gái thoáng nghĩ, rớt nước mắt, trời ơi, có thể mình sẽ sinh con. Nhưng nó chấp nhận việc ấy, dù phũ phàng (với nó, chấp nhận cũng là một thói quen).

Đứa bé đó, nhất định nó sẽ đặt tên là Thương, là Nhớ hay Dịu, Xuyên, Hương... Đứa bé không cha nhưng chắc chắn được đến trường, sẽ tươi tỉnh và vui vẻ sống đến hết đời, vì được mẹ dạy, là trẻ con, đôi khi nên tha thứ lỗi lầm của người lớn.

GIANHỒNG BẤT TẬN

Chịu trách nhiệm xuất bản:

NGUYỄN MINH NHỰT

Biên Tập

TRẦN NGỌC SINH

Bìa

BÙI NAM

Sửa bản in

AN SAN

Kỹ thuật vi tính

THU HÀ

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

161B Lý Chính Thắng - Quận 3 - TP. Hồ Chí Minh

ĐT: 39316289-39350973-39316211-38465595-38465596

Fax: 84.8.38437450 - E-mail: nxbtre@hcm.vnn.vn

Website: <http://www.nxbtre.com.vn>

CHI NHÁNH NHÀ XUẤT BẢN TRẺ TẠI HÀ NỘI

Phòng 602 - Số 209 Giảng Võ - P. Cát Linh - Q. Đống Đa - TP. Hà Nội

ĐT: 04. 37734544 - Fax: 04. 35123395

E-mail: chinhanh@nxbtre.com.vn

Khổ 13x19cm, Số 61-2010/CXB/276-282/Tre. Quyết định xuất bản số 217A/QĐ-Tre, ngày 12 tháng 03 năm 2010. In 3.000 cuốn, tại Công ty cổ phần in Thanh Niên, 62 Trần Huy Liệu-Q. PN-TP.HCM. In xong và nộp lưu chiểu tháng 03 năm 2010.

NGUYỄN NGỌC TÚ

Sinh năm 1976

Quê quán: xã Tân Duyệt, huyện Đầm Dơi, tỉnh Cà Mau

Hiện sống và làm việc tại Cà Mau

TÁC PHẨM CHÍNH ĐÃ XUẤT BẢN:

- Ngọn đèn không tắt (Tập truyện ngắn - Nxb. Trẻ - 2000)
- Ông ngoại (tập truyện thiếu nhi - Nxb. Trẻ - 2001)
- Biển người mình mình (Tập truyện ngắn - Nxb. Kim Đồng - 2003)
- Giao thừa (Tập truyện ngắn - Nxb. Trẻ - 2003)
- Nước chảy mây trôi (Truyện ngắn và ký - Nxb. Văn nghệ Tp. HCM - 2004)
- Truyện ngắn Nguyễn Ngọc Tú (Nxb. Văn hóa Sài Gòn- 2005)
- Giò lê và 9 câu chuyện khác (Tập truyện ngắn - Nxb. Trẻ - 2008)

GIẢI THƯỞNG:

- Giải I - Cuộc vận động sáng tác Văn học tuổi 20 lần II - tác phẩm "Ngọn đèn không tắt" - năm 2000
- Giải B - Hội Nhà văn Việt Nam - tập truyện "Ngọn đèn không tắt" - năm 2001
- Tặng thưởng dành cho tác giả trẻ - Ủy ban Toàn quốc
- Liên hiệp các Hội VHNT Việt Nam - Tập truyện "Ngọn đèn không tắt" - năm 2000
- Một trong "Mười gương mặt trẻ tiêu biểu năm 2003" do Trung ương Đoàn trao tặng.

Những cánh đồng trở thành đô thị; những cánh đồng ngoa ngoắt thay đổi vị của nước, từ ngọt sang mặn chát; những cánh đồng vắng bóng người, và lúa rày mọc hoang nhờ đau nhớ đốn bàn chân xưa nghên trong bùn quánh giờ đang vất vả kiếm sống ở thị thành. Những cánh đồng đó, đã hát hủi cây lúa (và gián tiếp từ chối đàn vịt). Đất dưới chân chúng tôi bị thu hẹp dần. Nhưng ngay từ đầu, chúng tôi đã tự làm quản chân mình, vì không thể quay lại những cánh đồng cũ (với người quen cũ). Tôi đã từng trở ngược về những nơi đó theo cách của tôi, bằng mường tượng. Tôi gặp nhiều đứa trẻ tên Hận, tên Thù mang khuôn mặt rắp tâm của cha tôi, với đôi mắt sâu và chiếc mũi thẳng. Những đứa trẻ nhàu úa, cọc cằn, cằn cằn, chỉ tiếng chửi thề là tươi rói, nháy ra xoi xối ở đầu môi. Và hình ảnh đó thật đến nỗi, tôi bất giác lùi lại vì một đứa đang nhìn trân trối vào mình, ngạo nghễ...

(trích *Cánh đồng bất tận*)

NNT. Cánh đồng bất tận

Giá : 36.000 đ